

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 8 april justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets partigrupp anmält Hanna Gunnarsson som ledamot i krigsdelegationen.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i krigsdelegationen

Hanna Gunnarsson (V)

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM77 Meddelande om livsmedelsförsörjningen och motståndskraften i livsmedelssystemen *COM(2022) 133* till miljö- och jordbruksutskottet

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till näringsutskottet:

RiR 2022:8 Den regionala utvecklingspolitiken – svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2021/22:223 till utrikesutskottet

Motioner
2021/22:4670 och 4674 till civilutskottet

Svar på interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2021/22:400 om åtgärder mot ungdomsrånare

Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Ellen Juntti har frågat mig vilka åtgärder mot ungdomsrånare jag har vidtagit eller avser att vidta för att sätta in rätt åtgärder mot rätt personer och på rätt plats. Hon undrar också om jag är beredd att verka för att alla rån med förnedringsinslag ska straffas med minst fem års fängelse.

Rån är ett mycket allvarligt brott som kan orsaka rädsla och oro hos offret lång tid efter brottet. Att unga personer blir rånade är ett misslyckande för samhället. Det är också ett misslyckande att unga personer blir rånare.

Den kraftiga ökningen av antalet anmälda brott mellan 2015 och 2019 är oacceptabel. Jag har sagt det i svar på tidigare riksdagsfrågor och interpellationer, men det tål att upprepas. Samtidigt blir det missvisande att bara fokusera på dessa år. Liknande trender med snabba ökningar har skett under 90-talet samt i slutet av 00-talet. Nu – precis som då – minskar antalet anmälda brott kraftigt efter den snabba uppgången. Mellan 2019 och 2021 har antalet anmälda ungdomsrån minskat med hela 35 procent.

Vad dessa variationer beror på går det inte att vara helt säker på. Klart är dock att rättsväsendets arbete med att lagföra de skyldiga personerna gör att de inte kan fortsätta att begå brott.

De senaste åren har antalet ungdomar som lagförs för rån ökat kraftigt, och det kan vara en förklaring till att antalet rån då har minskat.

Under 2022 har dessutom minskningen av antalet rån fortsatt. Antalet anmälda fall till och med mars i år har inte varit så lågt sedan 2017.

Polismyndigheten fortsätter att arbeta aktivt mot ungdomsrånen, bland annat genom ökad polisiär närvaro på platser och tider där sådana brott ofta begås. Samtidigt fortsätter genomförandet av den historiska satsningen på att öka antalet polisanställda runt om i landet.

Det straffrättsliga regelverket är också viktigt. Vi har tidigare skärpt minimistrafet för grovt rån till fängelse i fem år, och nu föreslår Gängbrottsutredningen ett höjt minimistraff för rån av normalgraden. När det gäller förnedrande inslag kan konstateras att de redan enligt befintlig reglering kan beaktas vid bedömning av hur ett rånbrott ska betecknas och hur långt straffet ska bli.

Regeringen har även nyligen beslutat om en proposition med förslag om skärpta straff för knivbrott. En studie från Brå visar att i de fall där vapen har använts vid ungdomsrån är kniv det i särklass vanligaste vapnet.

Det är också viktigt att vi har trovärdiga påföljdsoptioner för unga lagöverträdare, och regeringen har skärpt regleringen i flera avseenden. Det handlar om införandet av påföljden ungdomsövervakning som kan användas vid exempelvis allvarligare våldsbrott och rån. Det handlar också om slopad straffreduktion för unga myndiga vid allvarlig brottslighet, exempelvis vid rån och grov misshandel.

Även brottens orsaker måste bekämpas. Inom ramen för 34-punktsprogrammet föreslår regeringen flera satsningar på det förebyggande arbetet, bland annat att ge kommunerna ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande. Regeringen har också sett till att kommunerna subventioneras under 2022 när de behöver placera ungdomar enligt LVU på Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem för att förhindra fortsatt kriminalitet och återfall.

Sammanfattningsvis har regeringen alltså vidtagit ett stort antal åtgärder som riktas mot unga som har begått brott eller som riskerar att dras in i kriminalitet. Det kan förklara den kraftiga minskningen av antalet ungdomsrån på senare år.

Anf. 2 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Jag måste ändå börja med att nämna den historiska dagen i går när Magdalena Andersson erkände att Socialdemokraterna har misslyckats totalt med sin främsta uppgift, att medborgarna i landet ska känna sig trygga. Jag hörde inte heller att hon skyllde på Alliansen, vilket jag säkert kommer att få höra i dag eftersom Morgan Johansson brukar göra det. Det är lite väl långsökt med tanke på att Morgan Johansson har varit justitieminister i åtta år. Det är därför dags att ta ansvar.

Jag ska därefter gå över till rapporten från Brottsförebyggande rådet gällande ungdomsrån. Rapporten visar en förfärlig utveckling mellan 2015 och 2019. Då fördubblades antalet anmälda ungdomsrån till närmare 8 000. Därtill måste man lägga att mörkertalet är stort. Det beräknas att 20–50 procent av alla rån inte polisanmäls. De flesta misstänkta rånare är mellan 15 och 17 år.

Många rån är brutala med vålds- och förnedringsinslag. Brottsoffren blir knivhuggna, sparkade när de ligger på marken, urinerade i munnen – hör ni, det är ju inte klokt – tvingade att kyssa rånarens skor eller krypa som en gris eller blir sexuellt ofredade. Ibland filmas förnedringsinslagen och sprids på sociala medier för att förnedra brottsoffret ytterligare.

Rapporten visar att av de cirka 3 200 rånarna som omfattas har 66 procent invandrarbakgrund, och 77 procent av rånoffren har svensk bakgrund.

Motiven är pengar, status, spänning eller en bakomliggande konflikt. Men det finns också en ytterligare vilja att skada, kränka och skrämma rånoffret.

Rånoffren känner stor oro som påverkar dem hela livet. De får svårt att sova, de vågar inte gå ut, vissa vill flytta och många har svårt att klara skolan. Detta kan påverka dem resten av livet.

Ungdomsrånen är strategiska brott som indikerar fortsatt kriminell karriär, och därför är det mycket viktigt att bekämpa dem på ett tidigt stadium.

Vi moderater anser att alla rån med förnedringsinslag ska bedömas som grova och leda till minst fem års fängelse.

Jag ställde en skriftlig fråga till justitieministern i oktober. I sitt svar säger han att syftet med den nu aktuella rapporten är att hjälpa beslutsfattare och lokala brottsförebyggande aktörer att sätta in rätt åtgärder mot rätt personer och på rätt plats.

Min fråga i denna interpellation var vilka åtgärder ministern har vidtagit eller avser att vidta för att sätta in rätt åtgärder.

Vad jag kunde utläsa från svaret har ingen åtgärd vidtagits gällande ungdomsrånen efter att rapporten presenterades.

Jag frågade också om justitieministern är beredd att verka för att alla rån med förnedringsinslag ska straffas med minst fem års fängelse. Svaret var nej, för det finns redan utrymme. Men det var inte det som jag frågade, utan jag frågade om de ska betraktas som grova brott.

Min fråga till Johansson i dag är: Varför vill han egentligen förminska dessa rån? Han säger ju ofta att de har minskat. Det kanske de har gjort med tanke på att vi har haft en pandemi så att folk knappt har kunnat röra sig ute på stan under två år. Men faktum kvarstår att dessa rån har ökat väldigt mycket sedan 2015. Och jag tycker att det är att förminska med den inställningen. Varför har han inte vidtagit några åtgärder sedan rapporten presenterades?

Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag får nog säga att jag är lite förvånad. Jag hade förstått detta om vi hade haft denna debatt för tre år sedan. Men det hade vi inte, utan vi har den i dag. Och sedan 2019 har alltså antalet ungdomsrån inte minskat lite utan minskat kraftigt – med 35 procent mellan 2019 och 2021.

Då säger Ellen Juntti att det har med anmälningsbenägenheten att göra. Nej, det har det inte. Också andelen av dem som i enkäten uppger att de har blivit utsatta för detta har faktiskt minskat. Antalet anmälda ungdomsrån har alltså minskat. Då säger Ellen Juntti att det beror på pandemin. Men antalet fortsätter att minska under 2022. De första tre månaderna under 2022 har minskningen av antalet ungdomsrån fortsatt, och nu har vi det lägsta antalet ungdomsrån sedan 2017 – alltså på fem år.

Detta verkar Ellen Juntti över huvud taget inte beredd att ta till sig. Hon borde ju vara glad över det. Jag är i alla fall glad över det. Det är färre ungdomar som blir rånade och färre som begår rån.

Vad beror då detta på? Jag tror faktiskt att det handlar om att de polisiära insatserna riktade mot de här brotten har förstärkts kraftigt. Man har tagit rånarna, helt enkelt. Jag behöver faktiskt inte gå längre än till min egen hemstad Lund, där vi hade problem med rån för några år sedan. Sedan tog polisen några av de här rånarna, och man fick en omedelbar effekt. Det är nämligen så det är: Det är ett litet antal individer som begår väldigt många brott, och tar man dem får man också en tydlig effekt.

Detta ser man också i den nationella statistiken: Antalet 15–17-åringar lagförda för rån har nästan fördubblats mellan 2017 och 2020. Vi tar alltså betydligt fler ungdomar som begår dessa brott än vad vi gjorde för fem år sedan. Det är helt enkelt ett faktum, men det är ett faktum Ellen Juntti inte verkar vilja ta till sig över huvud taget. Det tycker jag är synd.

Vi har jobbat med straffrätten och skärpt straffen för grovt rån, vilket nu ligger på fem års fängelse. Där kan även förnedringsrån inräknas – det kan betraktas som grovt rån. Förnedringsrån som andel av rån har förresten också minskat de senaste åren.

Vi har just nu ett förslag på riksdagens bord om att skärpa straffen för knivbrott, alltså brott mot knivlagen. Det är också viktigt ur ett rånperspektiv eftersom många rån faktiskt begås med kniv.

Vi har även en ny påföljd som heter ungdomsövervakning. Utöver att ungdomar som begår de här brotten kan dömas till allvarliga påföljder finns nu också möjligheten att se till att de håller sig hemma på helgkvällar – en hemarrest på helger. Personen övervakas då med fotboja.

Vi har tagit bort straffreduktionen för 18–20-åringar när det gäller allvarliga brott. Det innebär att straffet för rån för en 18-åring i ett slag fördubblades. Det gjorde vi den 1 januari.

Vi har Gångbrottsutredningen på gång, som utreder ökade häktningsmöjligheter för rån. Det finns förslag om att man ska sänka gränsen för häktningspresumtion, det vill säga när någon ska häktas i väntan på rättegång, till 18 månader. Samtidigt är förslaget att man ska skärpa minimistraffet för rån till 18 månader, vilket innebär att den som misstänks för rån kommer att häktas i väntan på rättegång. Det är också en mycket stor förändring som vi arbetar med och kommer att gå vidare med.

Det har alltså vidtagits ett stort antal åtgärder, och det kommer att fortsätta att vidtas ett stort antal åtgärder. Men det handlar inte bara om straffen här, utan det handlar också om att försöka bryta nyrekryteringen till dessa kriminella gäng. Det är där vi skiljer oss åt, för Moderaterna har ingen som helst politik när det gäller att förebygga brott.

Anf. 4 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Självklart är jag glad för alla tecken på att rånen minskar och för alla rån som inte begås – självklart är det så. Men jag är fortfarande bekymrad.

Morgan Johansson frågar varför vi inte hade den här debatten för tre år sedan. Det är för att den här debatten handlar om Riksrevisionens rapport, som kom i december förra året. Det är den min interpellation bygger på.

I rapporten framkommer att mellan 20 och 50 procent av ungdomsrånen inte anmäls över huvud taget, och det värsta är att många av brotten förblir ouppklarade. Som jag sa tidigare är det väldigt många unga som far otroligt illa efter att ha blivit rånade, särskilt när det har förekommit förnedringsinslag. Det finns ett behov av att utreda detta ytterligare, och nästa vecka kommer vi att besluta om motionsbetänkandet gällande unga lagöverträdare. Där kommer vi att få igenom ett nytt tillkännagivande om en större och bredare utredning gällande dessa ungdomsrån.

Utredningen ska undersöka brottslighetens karaktär, vilka som begår brotten, vilka som är brottsoffer och vad brotten får för konsekvenser för dem som drabbas. Även förekomsten av och orsaker till förnedrande behandling ska granskas och analyseras i denna rapport. Utredningen ska kunna ligga till grund för såväl förändrad lagstiftning som informationsinsatser och andra åtgärder för att förebygga framtida brott.

Det är väldigt viktigt med verkningsfulla åtgärder som stärker tryggheten hos ungdomar som oroar sig över att gå till skolan eller att gå ut på stan på grund av risken att bli rånad. Till exempel mina söner tyckte att det

var obehagligt att åka in till stan, och de kände sig tvungna att vara många ungdomar ihop därför att de var oroliga över att bli rånade. Situationen kräver fler åtgärder för att alla ska vara trygga.

Tillkännagivandet innefattar att alla rån med förnedringsinslag ska bedömas som grova och leda till minst fem års fängelse. Morgan Johansson säger att det finns möjligheter i dag att bedöma detta som grovt – ja, det finns möjligheter, men det står inte att det ska bedömas så. Det är det vi är ute efter.

Min fråga till Morgan Johansson är: Om olyckan är framme och Morgan Johansson får fortsätta som justitieminister – trots att han faktiskt har misslyckats med sitt uppdrag i åtta år, vilket blev tydligt vid presskonferensen i går – tänker han då ta ungdomsrånen på allvar? Tänker han utan dröjsmål sätta igång med den bredare utredning som detta tillkännagivande handlar om?

Jag tycker verkligen att det behövs en bredare utredning, framför allt vad gäller förnedringsinslagen. Det finns nämligen undersökningar från till exempel Skottland som visar att rån framför allt är ett uttryck för maskulinitet och gruppstillhörighet och att syftet är att inge respekt bland andra ungdomar. Det finns även en studie som gjorts i Göteborgs förorter där ungdomsrånen kopplas samman med en känsla av revansch och makt. Rånet blir alltså en symbolisk handling med syfte att visa styrka och överlägsenhet. Detta behöver utredas.

Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror inte att det var en rapport från Riksrevisionen utan en rapport från Brå.

(ELLEN JUNTTI (M): Ja, det stämmer.)

Det spelar kanske mindre roll – själva underlaget sträcker sig ändå fram till 2019, vilket är det vi pratar om här. Siffrorna är alltså gamla, och det jag säger är att det har skett en kraftig utveckling de senaste åren.

Jag tycker nog ändå att Ellen Juntti ska ta till sig att antalet ungdomsrån har minskat med 35 procent de senaste åren – 35 procent! Antalet ungdomar som lagförts för de här brotten har nästan fördubblats sedan 2017. Det fortsätter in i 2022; antalet anmälda rån fortsätter att minska och är nu det lägsta på fem år. Ellen Juntti tar då upp uppklaringsandelen, men den har faktiskt också ökat på senare år.

Jag tror att detta helt enkelt hänger ihop med att vi har ökat de polisiära insatserna riktade mot just dessa grupper kraftigt. Det behöver inte vara så förfärligt många individer som begår de här brotten – även Brårapporten visar att det är ett litet antal individer som begår väldigt många brott, och tar man de individerna får man en effekt på antalet anmälda brott.

Ellen Juntti kan alltså vara helt säker på att jag tar detta på stort allvar. Det visar också allt det vi har gjort: Vi har skärpt straffen för de grova rånen. Vi har lämnat förslag till riksdagen om att skärpa straffen för knivbrotten, införa den nya påföljden ungdomsövervakning och ta bort straffreduktionen för unga när de begår bland annat rån. För en 18-årig rånare pratar vi alltså om en fördubbling av det straff man kan dömas till.

På gång är som sagt även ökade häktningsmöjligheter för rån, och det kommer att få en omedelbar effekt. När vi skärpte straffet för de grova

vapenbrotten visade det sig att det fick en omedelbar effekt – innan den straffskärpningsen tog polisen in en person, förhörde vederbörande och fick sedan släppa denne igen efter bara några timmar, trots att personen haft ett vapen på sig. Sedan skärpte vi straffet för det grova vapenbrottet, och om du nu går hemifrån med ett vapen du inte har rätt att ha är risken att du inte kommer hem igen på två år. Du häktas nämligen i väntan på rättegång. Exakt samma effekt kommer häktningspresumtion för rån att få, vilket är förslaget i Gängbrottsutredningen.

När man sänker gränsen för häktningspresumtion till 18 månader och höjer minimistraffet för rån till 18 månader får man precis den effekten.

En misstänkt rånare kommer alltså i framtiden inte att bli utsläppt på gatan igen efter några timmar, utan personen kommer att få sitta i häkte i väntan på rättegång och därmed tas undan från fortsatt brottslig verksamhet.

Varför vill vi göra detta? Det är bland annat på grund av det som Brå-rapporten pekar på, det vill säga att den här typen av rån ofta är den typ av brott som sedan leder till ännu värre brottslighet. Man dras allt djupare in i gängkriminalitet, och denna utveckling måste brytas i tid.

Det är fullständigt fel, påstår jag, att vi inte har gjort någonting eller inte gör någonting. Tvärtom – vi har alla de här aktiviteterna, straffskärpningarna och polissatsningarna. De åtgärder vi har vidtagit har faktiskt haft effekt. Återigen: Antalet ungdomsrån har minskat med 35 procent de senaste åren. Det tycker jag ändå att Ellen Juntti borde vara glad för.

Anf. 6 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Ja, Morgan Johansson, jag sa fel. Jag sa Riksrevisionen, men det är Brottsförebyggande rådet – det stämmer.

Morgan Johansson brukar ju väldigt ofta påstå att Moderaterna inte har några brottsförebyggande förslag. Det sa han i dag igen. Han har förstås fel. Vi har ganska många bra förslag, och jag kan nämna två.

Vi vill tillsätta en utredning gällande brottsförebyggande åtgärder och straffens innehåll för unga kriminella. Vi vill ge en utredare i uppdrag att bland annat utifrån erfarenheter från andra länder ta ett samlat grepp kring unga kriminella i syfte att lämna förslag på lämpliga brottsförebyggande åtgärder och straffens innehåll anpassat till unga kriminella.

Detta kommer upp för beslut nästa vecka, och då kommer Socialdemokraterna att rösta nej. Det tycker jag är jättekonstigt, för brottsförebyggande åtgärder är väldigt bra. Det skulle vara väldigt bra om man siktade in sig på den här gruppen.

Det andra förslaget som jag vill nämna är att inrätta ett nationellt kunskapscentrum med ett särskilt uppdrag när det gäller brottsprevention, helt enkelt för bättre förebyggande åtgärder. Detta kunskapscentrum ska tjäna som stöd till i första hand kommunerna.

I april 2021 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att inrätta ett sådant kunskapscentrum. Det har gått ett år sedan tillkännagivandet. Jag undrar om Morgan Johansson har vidtagit några åtgärder för att få igång inrättandet av ett nationellt kunskapscentrum för brottsprevention. Om inte, varför inte? Och tänker han sätta igång snart?

Jag vill samtidigt tacka för debatten.

Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Men, herregud, vi har ju redan ett sådant kunskapscentrum! Det heter Brottsförebyggande rådet, och vi har haft det sedan 70-talet. Jag förstår faktiskt inte vad man är ute efter här.

Brottsförebyggande rådet har ju ett uppdrag att stödja kommunerna i deras brottsförebyggande arbete. Så har vi haft det i årtal; i decennier har det varit så.

Det här bottnar väl i att man när man inte har någonting annat att komma med försöker att hitta någon symbol eller någon institution som man ska sätta upp, så att man åtminstone ska ha någonting att komma med i debatten. Men det här är ju bara att slå in öppna dörrar.

Problemet med Moderaternas politik när det gäller nyrekryteringen till gängen är att det inte finns någonting. Varje gång frågorna om till exempel förstärkta medel till de utsatta områdena och om att satsa på skola, socialtjänst och fritidsverksamhet – sådant som verkligen har betydelse för att bryta nyrekryteringen – prövas här i riksdagen tar ni i Moderaterna bort det. Nu senast verkade ni för att lägga ned Delegationen mot segregation, Delmos. Den plockade ni ju bort i er budgetmotion.

Detta visar återigen att Moderaterna inte förstår att det inte räcker med att bara skärpa straffen och satsa på polisen, vilket vi gör i mycket större omfattning, utan man måste också hela tiden se till att försöka ha en politik där man bryter nyrekryteringen.

Ett kunskapscentrum för brottsförebyggande arbete har vi som sagt haft i Sverige i decennier.

När det gäller sakfrågan – rånerna – vill jag säga att ungdomsrånerna har minskat med 35 procent de senaste åren. Det tycker jag naturligtvis är väldigt bra. Det gäller att fortsätta och att med alla de polisiära resurser som vi nu går ut med hålla trycket uppe mot den här typen av kriminalitet. Det kommer vi naturligtvis att fortsätta arbeta för.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2021/22:437 om Danmarks åtgärder mot gängkriminaliteten

Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Pontus Andersson har frågat mig om jag är beredd att följa Danmarks exempel när det gäller straffskärpningar för att kunna döma gängkriminella till hårdare straff än i dag.

Brottsligheten i kriminella nätverk ska tryckas tillbaka med samhällets fulla kraft. Vi gör det på bred front genom att bekämpa både brotten och brottens orsaker. Det handlar om skärpta straff, en kraftig utbyggnad av Polismyndigheten, nya verktyg till de brottsbekämpande myndigheterna och ett utvecklat brottsförebyggande arbete. I detta viktiga arbete tittar vi på och samarbetar med både Danmark och de andra nordiska grannländerna, men Sverige måste också göra sina egna avvägningar.

En viktig del i arbetet är att se till att den straffrättsliga lagstiftningen på området är effektiv och att den tydligt markerar allvaret i brottsligheten. Kriminella uppgörelser leder ofta till ytterligare brottslighet genom hämndaktioner och drabbar även utomstående. Det råder därför ingen tve-

kan om att brott i kriminella nätverk måste mötas av en kraftig reaktion från samhällets sida.

Straffet för mord skärptes den 1 januari 2020 i syfte att livstidsstraffet ska komma i fråga i betydligt större utsträckning än tidigare. På regeringens initiativ har även straffen för allvarliga vålds- och vapenbrott skärpts. Vid årsskiftet slopades därtill straffreduktionen för unga myndiga vid allvarlig brottslighet.

Arbetet fortsätter med full kraft på straffrättens område. För närvarande bereds Gängbrottsutredningens förslag, som innebär de mest omfattande straffskärpningarna riktade mot de kriminella gängen som någonsin presenterats i Sverige. Gängbrottsutredningen föreslår bland annat skärpta straff för flera brott som är vanliga i kriminella nätverk, såsom narkotikaförsäljning, grov utpressning och rån, och en ny form av straffskärpningsregel som är avsedd att ha kraftig verkan vid våldsamma konflikter i den kriminella miljön.

Det är också avgörande att brott i gängmiljön klaras upp. Regeringen har beslutat om en proposition med förslag för att bryta tystnadskulturen och få fler att våga vittna om brott. Bland annat föreslås en möjlighet till strafflindring för den som medverkar i utredningen av någon annans brott – så kallade kronvittnen – och skärpta straff för övergrepp i rättsak.

Vidare har de brottsbekämpande myndigheterna fått nya verktyg. Möjligheterna att använda kamerabevakning har utökats, och polisen har fått utvidgade möjligheter att göra husrannsakan i förebyggande syfte för att leta efter vapen och andra farliga föremål. Därtill innebär den införda möjligheten till hemlig dataavläsning förbättrade möjligheter att komma åt information om grov brottslig verksamhet.

Regeringen har också tillsatt två nya utredningar med syfte att utvidga möjligheten att använda hemliga tvångsmedel.

Även brottens orsaker måste bekämpas. Inom ramen för 34-punktsprogrammet föreslår regeringen flera satsningar på det förebyggande arbetet, bland annat att ge kommunerna ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande. Därutöver ska en utredare undersöka om det i syfte att öka tryggheten och minska brottsligheten bör införas en möjlighet att begränsa enskilda personers rätt att vistas på vissa platser eller i vissa områden i samhället utan att personen har dömts till påföljd för brott.

Det är fortsatt en av regeringens högsta prioriteringar att Sverige ska bryta segregationen och tränga tillbaka våldet och kriminaliteten.

Sverige har nu högre straff än någonsin tidigare i modern tid, och de brottsbekämpande myndigheterna har fått nya verktyg och större resurser. Det går inte att säga annat än att regeringen bedriver ett omfattande arbete mot gängkriminaliteten, och det arbetet fortsätter.

Anf. 9 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Den 4 april i år dömdes sju medlemmar i ett kriminellt nätverk i Köpenhamn till livstids fängelse för mordförsök. De sju gängmedlemmarna letade i maj 2020 efter tre personer i ett rivaliserande gäng med syfte att döda dem. När rivalerna lokaliserats i en bil öppnade de nu dömda männen eld. Sammanlagt 26 skott träffade de tilltänkta offrens bil, men ingen av personerna träffades.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Lyckligtvis för personerna i det rivaliserande gänget träffades alltså ingen av de 26 skott som avlossades, men det är uppenbart att personer med detta våldskapital måste hållas inspärrade länge. Således är agerandet från det danska rättssystemet föredömligt.

De senaste åren har ett flertal personer utan koppling till gängkriminalitet dödats i Sverige, både av förlupna kulor och av att gängmedlemmar helt enkelt tagit fel på vilken person de gav sig på. Långt ifrån alla som drabbas av gängkriminaliteten och skuggsamhället i Sverige är gängkriminella själva.

Om samma händelse som inträffade i Danmark hade utspelat sig på svensk mark med svenska medborgare hade påföljden från svenskt rättssystem varit långt ifrån lika tuff som i Danmark. Hade personerna omfattats av ungdomsrabatten hade personerna väldigt snart varit ute på gatan igen och kunnat fortsätta med sitt destruktiva beteende.

Danmark har bland annat infört dubbla straff för gängkriminella och möjlighet att vittna anonymt. Gängkriminella som begår brott i grupp döms i grupp. Man har också infört visitationszoner. Allt detta säger Socialdemokraterna nej till.

Sverigedemokraternas uppfattning är att personer som begår sådana handlingar som beskrivits här tidigare måste hållas borta från gatorna under väldigt lång tid. Men så är det inte i Sverige i dag.

Den 15–17 april inträffade de så kallade korankravallerna på flera platser i Sverige. En man med svenskt och danskt medborgarskap hade utan nonserat att han på flera platser i Sverige avsåg att bränna Koranen. Min åsikt är att koranbränningar är ett ganska infantilt sätt att använda sin yttrandefrihet på. Men även personer med infantila metoder har rätt till sin yttrandefrihet.

Justitieministern sa då i en intervju med Aftonbladet: ”Förmodligen är det gängkriminella som nu passar på när tillfälle ges.” Detta gör att vi åter hamnar i en diskussion om Danmark kontra Sverige. Om det nu är så att kriminella i Sverige blir superprovocerade av det här, varför har vi då inte sett liknande upplopp i Danmark, där den här provokatören offentligt länge har ägnat sig åt samma sak?

Om man inte vill kännas vid att det är de hårdare danska straffen som ser till att kriminella i Danmark inte begår upplopp på samma sätt som i Sverige kanske man kan tänka sig att det är den svenska integrationen som funkar sämre än den danska. Danmark har under en längre tid haft en betydligt lägre invandring. Både den tidigare integrationsministern Inger Støjberg och den nuvarande har varit tydliga med att de som kommer till Danmark ska ta seden dit de kommer.

Liksom Socialdemokraterna inte följer Danmarks syn på straff har de inte heller anammat vare sig dansk integrationspolitik eller dansk invandringspolitik. Men oavsett inom vilket område Sverige brister kan Morgan Johansson inte vara nöjd med en situation där minst 104 poliser skadats på bara tre dagar.

Jag vill därför ställa följande fråga till statsrådet: Inom vilket område har Danmark lyckats bättre än vi för att förhindra att den här typen av korankravaller inträffar?

Anf. 10 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Jag måste återigen gå tillbaka till gårdagen. Det var en historisk dag. Det var första gången som jag hörde Socialdemokraterna erkänna att de misslyckats. Magdalena Andersson erkände helt enkelt sitt eget totala misslyckande och även Morgan Johanssons misslyckande – han har varit justitieminister i åtta år – med tanke på den grova brottsligheten i Sverige.

Skjutningar har blivit vardagsbrott i Sverige. Det första kvartalet i år var det blodigaste någonsin i Sverige. Det har skjutits ihjäl hur många människor som helst. Senast i går sköts en ung man ihjäl i Göteborg när han var på ett gym. Det här pågår dygnet runt när det finns en massa människor runt omkring. Det har blivit så mycket värre, även för vanliga laglydiga människor. Tyvärr är det så. Det är verkligen en sorglig utveckling i Sverige.

Vad jag däremot inte hörde Magdalena Andersson eller Morgan Johansson säga i går var att det faktiskt är de som är ansvariga för den här utvecklingen. De har suttit i regeringen i åtta år. Jag förväntar mig nu, efter det här replikskiftet, att Morgan Johansson gör som han brukar göra och skyller på alliansregeringen. Men det är dags att ta eget ansvar. Han har ändå suttit som justitieminister i åtta år.

Magdalena Andersson har sagt att hon och den här regeringen ska vända på varje sten för att bekämpa den grova brottsligheten. Det stämmer helt enkelt inte. Just nu håller vi i justitieutskottet på att arbeta med en bättre rättsprocess. Där ingår förslaget om anonyma vittnen, som vi moderater vill införa. Det vill dock inte regeringen göra.

Det här är faktiskt väldigt konstigt. Polismyndigheten vill ha anonyma vittnen. Ekobrottsmyndigheten vill ha anonyma vittnen. Brottsofferjouren vill ha anonyma vittnen. Åklagarmyndigheten är också positiv på det sättet att de vill ha en bättre utredning för att slutgiltigt kunna ta beslut om hur de ska ställa sig i frågan. Jag pratade med dem förra veckan. De är positivt inriktade men vill ha lite mer klagörande i en ny utredning.

Därför blir jag jättekonfunderad. När Magdalena Andersson säger att man ska vända på varje sten stämmer det som sagt inte. Det är Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten som bäst kan det här med att utreda brott. Om de säger att det behövs anonyma vittnen fattar jag helt enkelt inte varför regeringen inte vill införa detta. Det är inte så att man måste använda anonyma vittnen om det inte behövs. Men när det behövs måste det verktyget finnas i verktygslådan.

Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och till viss del Åklagarmyndigheten anser att det här verktyget behövs. Jag undrar: Varför litar inte den här regeringen med Morgan Johansson i spetsen på dem?

Anf. 11 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är inte så att vi skyller på alliansregeringen. Vi bara säger som det är.

År 2014 lade vi om kriminalpolitiken. Dessförinnan hade den dåvarande alliansregeringen skurit ned på polisutbildningen med 90 procent på två år för att finansiera sina skattesänkningar. Det var det som var det allra viktigaste för alliansregeringen. Den brydde sig inte om rättsväsendet. Den brydde sig inte om att skärpa några straff. Den brydde sig inte om att för-

söka minska segregeringen eller förbättra förutsättningarna för de utsatta områdena. Ingenting av det gjordes. Allt handlade om skattesänkningar.

Vad vi gjorde 2014 var att vi lade om den politiken. Vi skärpte straffen. Det har vi gjort på en lång rad områden. Vi ser till att utbilda fler poliser, så att vi nu har fler poliser än någonsin tidigare. Vi har satt upp fler kameror på de brottsutsatta platserna än vad vi haft tidigare. Vi har utvecklat polisens verktyg med ökade avlyssningsmöjligheter och annat. Vi satsar också på det förebyggande arbetet. Vi har alltså lagt om politiken.

Men det är klart att man inte vänder en sådan här utveckling i en handvändning. Det här är en organiserad kriminalitet som har bitit sig fast i Sverige under lång tid. De kriminella mc-gängen kom till Sverige för 30 år sedan – från Danmark, för övrigt, till att börja med till nordvästra Skåne. Det vi gör nu borde man kanske ha gjort för 15–20 år sedan, med hårdare straff, mycket hårdare tryck på de gängkriminella och mer av förebyggande insatser. Det gjorde man inte då. Då får vi göra det nu. Det kommer att ta lite längre tid, kosta lite mer pengar och vara lite svårare. Men jag är helt övertygad om att vi kommer att klara detta.

Pontus Andersson ställer frågan om vi ska ta inspiration från Danmark. Det korta svaret på det är ja. Och vi har faktiskt redan gjort det. Jag kan börja med straffskärpningarna. Vi har under de här åtta åren skärpt straffen för så gott som alla de grova våldsbrotten: grov misshandel, grov utpressning, grovt olaga hot, grovt rån, grov våldtäkt, grovt vapenbrott, allvarliga narkotikabrott och mord. Pontus Andersson verkar ha missat att vi har skärpt straffen för mord just för att säkerställa att livstids fängelse kommer till ökad användning. Detta har också bekräftats av domar i Högsta domstolen. Vi har även tagit bort straffreduktionen för unga vid allvarliga brott.

Det här har sammantaget fått effekt. År 2020 dömde svenska domstolar ut 11 500 fängelseår. Det är det som man kallar för den samlade straffmassan. Det är en ökning med 40 procent på tre år. Vi dömer betydligt fler än vad man gjorde tidigare, och vi dömer dem betydligt hårdare. Straffskärpningarna har fått effekt.

Vi fortsätter som sagt med det som nu kommer från Gängbrottsutredningen. Det handlar om hårdare straff för narkotikaförsäljning, ökade häktningsmöjligheter vid rån, grov misshandel och grov utpressning, en särskild kriminalisering av rekrytering av unga och en straffskärpningsgrund för gänguppgörelser. Man har bland annat tittat på just Danmark. Vi sa faktiskt uttryckligen så till utredaren: Titta på Danmark och vad man gör när det gäller straffrätten på den sidan!

Vi kommer också att gå vidare med något annat som vi hämtar från Danmark, nämligen vistelseförbudet. Det ska kunna användas som en egen påföljd för att hindra de gängkriminella att vistas på brottsutsatta platser och ibland i en hel kommun. Vi har redan infört vistelseförbud för dem som är villkorligt frigivna.

Varför fortsätter skjutningarna trots att vi låser in fler och låser in dem längre? Jo, för att för varje kille vi tar står en annan i kö för att kliva i hans skor. Detta säger oss att det är viktigare än någonsin att satsa mycket på att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen. Detta kräver kanske andra insatser i skola, socialtjänst och fritidsverksamhet. Men allt sådant är högern tyvärr helt tom på i sin politik.

Anf. 12 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag ställde en fråga till Morgan Johansson på slutet av mitt förra anförande om Danmark kontra Sverige apropå kravallerna vi såg mellan den 15 och den 17 april, och där justitieministern menar att gängkriminella har utnyttjat detta tillfälle för att kasta sten på polisen, tända eld på polisbilar och så vidare. Det var 104 poliser som skadades i dessa upplopp. Jag fick inget svar, så jag frågar igen. Den här provokatören har ju genomfört koranbränningar i Danmark också, men vi har inte sett några upplopp där. Varför sker de i Sverige men inte i Danmark?

Som jag tidigare sagt är att bränna religiösa skrifter ett ganska infantilt sätt att använda sin yttrandefrihet på. Jag tycker inte att man ska bränna något över huvud taget i provokativt syfte. Men man får göra det, oavsett vad jag eller andra tycker.

Av vittnesmål och filmer förstår vi att även kvinnor och barn kastade sten mot polisen, så det var inte bara gängkriminella som var aktiva. Dessa kvinnor, barn och äldre män är personer som Socialdemokraterna har släppt in i Sverige och som Socialdemokraterna har misslyckats att integrera. Kanske kommer de heller aldrig att bli integrerade, så vi kan ju ha hamnat i ett integrationsproblem här.

Åter till grundfrågan: Varför lyckas Danmark men inte Sverige? Morgan Johansson brukar tala om förebyggande insatser. Har Danmark bättre förebyggande insatser än Sverige? Socialdemokraterna har innehaft regeringsmakten i 20 år sedan 1994, så det går inte att skylla situationen på någon annan än era egna regeringar.

Gällande möjligheten att hålla kriminella inlåsta kom Danmark den 27 april överens med Kosovo om att hyra fängelseplatser så att kriminella kan avtjäna sina fängelsestraff där. Morgan Johansson betonar ofta att Sverige har brist på fängelseplatser – detta för att man inte har lyckats bygga fängelser i samma takt som brottsutvecklingen skett.

Sverigedemokraterna har sedan länge drivit frågan om att hyra fängelseplatser utomlands. Är möjligheten att göra det någon av de stenar regeringen avser att vända på för att stoppa brottsutvecklingen?

Jag provar också att ställa om den första frågan jag ställde: Inom vilket eller vilka områden har Danmark lyckats bättre än vi för att förhindra att korankravaller inträffar?

Anf. 13 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Mer eller mindre varje gång får vi höra från Morgan Johansson att det enda Alliansen gjorde var att sänka skatterna. Men låt mig påminna Morgan Johansson om att det var hans regering som tog bort värnskatten för de allra rikaste. Det rimmar därför ganska illa att Morgan Johansson alltid tar upp skattesänkningar.

Regeringen har gjort straffskärpningar, vilket är jättebra. Det Morgan Johansson glömmer att tala om är att de flesta straffskärpningarna bygger på förslag i tillkännagivanden från Moderaterna och andra oppositionspartier. Men Moderaterna vill ju ha straffskärpningar, så vi är glada för att ni har gjort i alla fall någorlunda rätt här.

Morgan Johansson svarade inte på min fråga angående anonyma vittnen. Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Brottsofferjouren är för anonyma vittnen. Även Åklagarmyndigheten är i grunden positiv. Var-

för litar ni inte på de utredande myndigheterna när de säger att de behöver detta verktyg?

Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med det sista. Vi har låtit göra en utredning om bland annat anonyma vittnen. Man tittade då på de nordiska länder som har det på papperet, men där används det aldrig eftersom kraven är så högt ställda. Detta är en symbolfråga för er. Frågar man till exempel Danmark om de någon gång använt detta blir svaret nej.

Något som är mycket mer effektivt är det som vi nu föreslår för riksdagen, nämligen kronvittnen. Det ger en möjlighet att låsa upp dessa tysta kulturer och har visat sig vara effektivt i andra nordiska länder. Det har vi därför tagit till oss. Vi skärper även straffen i övergrepp i rättssak.

Problemet med anonyma vittnen är att man inte har någon möjlighet att kolla om det finns en koppling mellan vittnet och målsäganden eller mellan vittnet och den som är åtalad för brott. Är den ena skyldig den andra pengar? Finns det någon gammal schism i botten? Finns det något skäl för vittnet att säga som han eller hon gör? Säger vittnet detta för att sätta dit någon eller för att vinna personliga fördelar? Detta kan man aldrig klara ut om vittnen är anonyma, och det är ett rättssäkerhetsproblem. Och som sagt används det så gott som aldrig i de länder vi har tittat på.

Påskupploppen var extremt allvarliga och våldsamma. Jag har dock gott hopp om att vi kommer att kunna lagföra väldigt många av dem som begick dessa brott, och jag tror att det är viktigt att det kommer en klar och tydlig reaktion från samhällets sida.

Vi har nu ett unikt filmmaterial att utgå från tack vare alla de kameror vi har satt upp och som inte fanns på Alliansens tid. Vi har ju satt upp 450 kameror på de brottsutsatta platserna. Detta unika filmmaterial ger oss en möjlighet att gå igenom vad som egentligen hände.

Vi har också satsat på polisens utrustning, och många poliser i yttre tjänst har numera uniformskameror som hela tiden följer skeendena. Tack vare det har vi ännu ett unikt filmmaterial. På vissa platser har man också haft drönare uppe.

Det kommer också in tusentals filmer från allmänheten. Folk som har varit på plats eller kanske stått på sina balkonger och filmat skickar nu in sina filmer till polisen för att hjälpa till att klara upp dessa brott.

Hur många var aktiva? Jag besökte Rosengård på tisdagen direkt efter upploppen och pratade med polisen där. De sa att det var ett par hundra individer som var aktiva på Rosengård. På Rosengård bor det 20 000 människor, och de här 200 är inte representativa för resten av dem som bor på Rosengård. Det är extremt viktigt att komma ihåg.

Detta är också viktigt i förhållande till den diskussion vi har med Sverigedemokraterna, för Sverigedemokraterna har en tendens att dra alla invandrare över en kam. Allt är deras fel. Men de allra flesta som bor i de utsatta områdena vill bara leva sina liv i lugn och ro och trygghet och tycker genuint illa om våldsverkarna och de gängkriminella och vill bli av med dem. Det är därför vi nu får hjälp av allmänheten att klara upp detta, bland annat genom de inskickade filmerna.

Vi ska gå vidare med den politik vi har och fortsätta bygga ut rättsväsendet, anställa fler poliser och skärpa straffen i förhållande till dem som begår dessa brott. Men vi måste också satsa på det förebyggande arbetet.

Högern är tyvärr totalt tomhänta där och har inga pengar avsatta i budgeten för skola, socialtjänst eller fritidsverksamhet, i varje fall inte i den omfattning som behövs för att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängerna. Det är där skillnaden mellan socialdemokratien och högern finns i dessa frågor.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Anf. 15 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret, även om det egentligen inte var svar på någon av de frågor jag ställde.

Den första frågan var vad Danmark gör rätt som vi inte gör i Sverige. Paludan har ju bränt böcker där också, men vi har inte sett upplopp där. Det kanske är skolan och socialtjänsten som har misslyckats, det kanske är rättsväsendet som har misslyckats eller det kanske är integrationen som har misslyckats. Sammantaget är det Socialdemokraterna som är ansvariga för allt detta.

Den andra frågan handlade om att hyra fängelser utomlands. Vi röstade om den frågan i riksdagen i förrgår, för två dagar sedan. Då röstade Socialdemokraterna nej. Morgan Johansson pratar gärna i intervjuer om överfulla fängelser och förvarsplatser, och det stämmer att vi har platsbrist. Men om det nu går för långsamt att bygga ut fängelser i den takt som brottsutvecklingen sker i måste vi titta på andra alternativ, för vi kan inte ha den situation som vi har just nu.

Danmark har som sagt bland annat infört dubbla straff för gängkriminella, möjligheten att vittna anonymt, att gängkriminella som begår brott i grupp döms i grupp samt visitationszoner. Allt detta säger Socialdemokraterna nej till.

Fru talman! Vi har haft 26 dödsskjutningar hittills i år och korankravaller, och vi har ett stort och växande skuggsamhälle. Jag tror att jag talar för stora delar av svenska folket när jag påstår att Socialdemokraterna har misslyckats även där. Tryggheten är vår tids stora inrikespolitiska frihetsfråga, och inom detta område är Sverige och regeringen på väg åt fel håll.

Anf. 16 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ska ta upp några av de återstående trådarna när det gäller frågorna.

Att hyra fängelser utomlands är ett extremt dyrt och omständligt sätt att lösa kriminalvårdsfrågorna. Det är mycket bättre att göra på det sätt som vi gör, nämligen se till att de som är av utländsk härkomst i Sverige avtjänar sina straff i hemländerna.

De internationella brottsnätverk vi har som ägnar sig åt inbrott kommer ofta från länder som Rumänien, Polen och Litauen. När vi har dömt dem i Sverige tycker jag att rumäner ska avtjäna sitt straff i Rumänien, litauer ska avtjäna sitt straff i Litauen och polacker ska avtjäna sitt straff i Polen, för vi behöver våra fängelseplatser till våra egna bovar. Vi har därför genomfört lagändringar som snabbar på den processen, för att se till att de, så fort vi har dömt dem, kan avtjäna sina straff i hemländerna. Det är mycket mer effektivt än att hyra fängelseplatser på helt andra orter och i andra länder. Det är bättre att jobba på detta sätt.

Varje land har sina extremister, Danmark också uppenbarligen. Paludan är en högerextremist eller ett slags nazist som i det här läget bara ägnar sig åt att försöka ställa till så mycket skada han kan för Sverige.

Varför han hatar Sverige och vad vi står för vet jag inte. Vi har inte gjort honom något, men det är detta han ägnar sig åt just nu.

Vi kommer att fortsätta att slå vakt om vår yttrandefrihet, men vi kommer också att med kraft bekämpa alla tendenser till att använda olika våldsverkare för att ställa till oreda och störa ordningen. Som jag sa jobbar polisen med att gå igenom vad som hände under påskhelgen, och jag är övertygad om att vi kommer att få ett stort antal lagföringar i den delen så att vi kan se till att de får de påföljder som de förtjänar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2021/22:436 om mottagandet av kvotflyktingar

Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Ludvig Aspling har frågat mig om jag kommer att stoppa mottagandet av kvotflyktingar som redan befinner sig i säkra länder.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd kan beviljas för en kvotflykting inom ramen för vidarebosättning till Sverige görs det samma överväganden som vid bedömningen av en asylansökan. Det innebär att endast personer som Migrationsverket bedömer som flyktingar eller andra skyddsbehövande i enlighet med 4 kap. 1–2 § utlänningslagen kan komma i fråga för vidarebosättning som kvotflyktingar. Det är Migrationsverket som prövar skyddsbehovet individuellt i förhållande till hemlandet och i förekommande fall beviljar uppehållstillstånd.

Jag vill understryka att vidarebosättning är ett viktigt skyddsinstrument för personer som har akuta skyddsbehov och för vilka ingen annan hållbar lösning står till buds i det tredjeland där de befinner sig. Det är alltså skyddsbehovet som avgör.

Sverige följer FN:s flyktingorgan UNHCR:s kriterier vid vidarebosättning. UNHCR väljer ut och presenterar de personer med skyddsbehov som är särskilt utsatta, såsom kvinnor och barn och personer som överlevt tortyr och våld och som har medicinska behov och där inga andra lösningar finns.

Europa står mitt i den största flyktingkrisen sedan andra världskriget. Om Sverige hamnar i en situation där extremt många flyktingar kommer till Sverige kommer det att få praktiska konsekvenser även för vårt mottagande av skyddsbehövande kvotflyktingar.

Regeringen följer krisen noggrant och har beredskap för att vidta de åtgärder som kan bli nödvändiga.

Anf. 18 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Vi står inför en svår flyktingsituation, potentiellt. Exakt hur svår den blir återstår att se. Mycket är än så länge osäkert, men mycket talar samtidigt för att vi kommer att få en ganska ansträngd situation framöver.

I grund och botten handlar all politik om att prioritera, och det är därför statsrådet Ygeman är här i dag – för att förklara hur regeringen prioriterar vad gäller flyktingmottagandet.

Samtidigt som prognosen visar att vi kommer ta emot ungefär 80 000 personer från Ukraina före årets slut och att samtliga kommer att få stanna, plus ett par tiotusental sökande från andra länder, fortsätter regeringen att hämta hit kvotflyktingar, vilket betyder att Sverige åker ut i världen och hämtar hit personer som uppger att de behöver internationellt skydd.

Det som är lite intressant här tycker jag är vilka länder som man väljer att hämta hit personer ifrån. Vad gäller till exempel personer från Afghanistan är det, fru talman, uppenbart att det finns gott om personer som inte längre kan vistas i det landet. Det är en självklarhet. Men Sverige hämtar alltså inte hit afghaner från Afghanistan utan från Georgien, Indien, Pakistan, Turkiet och Förenade Arabemiraten.

En fråga man måste ställa sig då är naturligtvis: Varför kan inte Förenade Arabemiraten, som är världens sjätte rikaste land, rikare än Norge, ta hand om en handfull afghaner? Varför måste svenska skattebetalare, som inte är uppbackade av oljemiljarder, ta även den notan? Jag tycker att detta är något märkligt.

Ytterligare en intressant fråga är om ingen hos regeringen noterat att inget av dessa länder, som vi hämtar hit personer ifrån, befinner sig i krig eller har någon storskalig inre väpnad konflikt, några naturkatastrofer som ödelägger större delar av landet eller någon utbredd svält. Detta är skäl som annars skulle kunna vara en god anledning till att ta hit människor, men inget av de länderna befinner sig i den situationen. Samtliga är medelinkomstländer, även om flera är auktoritära stater.

UNHCR hävdar att kvotflyktingar är särskilt utsatta och har medicinska behov. Det är ofta det skäl som uppges för att flytta personer till Sverige. Men varför kan de inte få denna vård på plats? I länder som Turkiet, Indien och Jordanien finns det gott om sjukvård. Det är också ofta länder som vi ger bistånd till, så vore det inte en enklare variant att vi bara betalar vårdkostnaden och sedan låter dem vara kvar? Varför är just flytten till Sverige så viktig?

Samma sak gäller sudaneser, som vi hämtar in från Indien, Jordanien och Egypten. Det är återigen medelinkomstländer som inte befinner sig i krig. Vi hämtar hit syrier ifrån Saudiarabien. Är det för att sauderna inte har pengar till detta och därför måste skicka syrier vidare till Sverige, eller hur har man tänkt här? Ett annat intressant exempel är att vi hämtar hit turkar från bland annat Zambia och Kirgizistan. Återigen: Där finns ingen inre väpnad konflikt, även om det i och för sig är ett fattigt land.

Varför kan de inte stanna i Kirgizistan? Det inte så konstigt som det låter. Kirgiziska är ett språk inom den turkiska språkfamiljen. Väldigt många som bor i Kirgizistan är etniska turkar. Det borde vara möjligt att vara kvar där, kan man tycka.

Min första fråga är denna: Varför ska vi hämta hit flyktingar från länder som inte befinner sig i krig, inte befinner sig i väpnad konflikt och inte är utfattiga samtidigt som vi har en begynnande flyktingkris mindre än en dags bilfärd från Sverige? Det är inte så att Gulfstaterna kommer att ta emot ukrainare för att jämna ut bördan, utan där står vi ensamma.

Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! När det gäller kriterier för dem som utses som kvotflyktingar är det FN:s flyktingorgan UNHCR som har fastställt dem. Det görs på individuella grunder och inga andra grunder. Vill Ludvig Aspling dis-

kutera de kriterierna tror jag att det finns många från UNHCR som kan göra det.

Ludvig Aspling säger att politik handlar om att prioritera. Sedan säger han att vi ska ta flyktingar från Ukraina i stället för att ta dem långt bortifrån. Det är lite spännande. När kriget började hävdade Ludvig Aspling och hans parti på sin hemsida att Sverige var fullt och att vi inte skulle ha möjlighet att emot några från Ukraina.

Nu har Sverigedemokraterna ändrat uppfattning, Jag välkomnar det, fru talman. Det är en klok omsvängning. Men den omsvängningen hade vi inte när det var krig på vår kontinent senast.

När det var krig i Jugoslavien ville inte Sverigedemokraterna ta emot människor som flydde därifrån, trots att det är närmare till Mostar från partiledarens hemstad Sölvesborg än vad det är till Mariupol.

Det är någonting som skaver i Ludvig Asplings resonemang om att vi tar så många från Ukraina att vi inte kan ta någon som flyr från något annat krig.

Fru talman! År 2015 tog Sverige emot 163 000 flyktingar från Syrienkriget. Året innan tog vi emot 83 000 flyktingar. Man tänker sig att Sverigedemokraterna då säkert ville stoppa kvotflyktingar. Vi hade så dålig kapacitet att ta emot, och vi slog i taket. Det var på allvar en flyktingkris i Sverige, för vi tog emot väldigt många människor.

Men, fru talman, så var det inte. Sverigedemokraterna ville inte minska antalet kvotflyktingar när vi tog emot 163 000 människor från Syrien. Tvärtom, man ville mer än dubbla antalet kvotflyktingar under Syrienkriget. Man ville gå från 1 900 till 4 000.

Under Syrienkriget 2015 ville Sverigedemokraterna dubbla antalet kvotflyktingar. Nu ville man först sätta stopp för ukrainare att komma hit, och sedan ville man minska antalet kvotflyktingar. Kan Ludvig Aspling redogöra för vad som ligger bakom den sverigedemokratiska kursförändringen?

Anf. 20 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Det är bara svårt att förstå om man inte är så smart från början.

Det vi sa vid den tidpunkten var: Vi måste stoppa den irreguljära migrationen och båtflykten över Medelhavet. Det har katastrofala konsekvenser inte bara för människoliv utan för med sig terrorfinansiering, destabilisering och så vidare.

Vi sa då samtidigt: Eftersom det pågår en konflikt kan vi sträcka oss till att ta emot ett par tusen personer som kvotflyktingar, om vi lyckas stoppa övrigt mottagande. Det är inga konstigheter.

Ytterligare en fråga som är intressant är den uppenbara dubbelstandard som både Sverige och UNHCR tillämpar för flyktingmottagande i Europa jämfört med i andra länder.

De personer som Anders Ygeman tycker absolut måste till Sverige, fastän han inte riktigt vet varför, har ofta bott i andra länder än det land som de flytt ifrån ganska länge.

Jag frågade Migrationsverket om det. Jag fick svaret: De flesta har bott väldigt länge i värdlandet, till exempel syriska flyktingar har bott i Turkiet, Libanon och Jordanien i nästan tio år. De flesta som kommer har dessutom

inte bott i några läger utan i lägenheter i urban miljö, enligt Migrationsverket.

Om de har bott där i tio år, varför är då inte Sveriges budskap att dessa syrier, eller vad det nu kan vara, borde bli turkar, jordanier, eller vilket land det nu kan handla om, det vill säga få medborgarskap där?

Anders Ygeman tycker alltså att personer som kommer till Sverige, men som egentligen inte har några behov av att komma just hit, ska absolut få medborgarskap efter fyra eller fem år. De ska absolut inte behöva lära sig någon svenska eller genomgå någon som helst kulturell anpassning, för det är ju ren rasism. Det var det i varje fall till att Socialdemokraterna ändrade sig för fem minuter sedan.

Men sedan gäller det dem som bosätter sig i Jordanien eller Turkiet, och som inte riskerar att skickas tillbaka. De har arbetstillstånd, för det har de här personerna i Turkiet. De har sina grundläggande sociala behov säkrade, enligt Migrationsverket, och de har bott där i uppåt tio års tid. De kan absolut inte bli turkar eller jordanier, eller vad det nu kan handla om. Det är omöjligt, enligt Anders Ygeman.

Det är väldigt märkligt, trots att själva integrationsfrågan, som vi brukar kalla det, borde vara en ren icke-fråga när det till exempel gäller en syrier som flyttar till Jordanien. Det är två grannländer. De delar språk, kultur, religion och så vidare. Det borde vara betydligt enklare att bli medborgare där. Varför är de inte Sveriges och Europas budskap till de länderna att flyktingar som har bott där länge bör få medborgarskap?

En metod som man skulle kunna använda om man nu absolut vill hämta hit personer – nu säger jag inte att det är en bra idé – är att till exempel säga till de här länderna att vi vidarebosätter en om ni ger medborgarskap till en. Det är en ganska enkel modell. Men det vill man inte göra.

Min andra fråga till Anders Ygeman är: Varför är det helt orimligt att be de länderna att ge de här personerna medborgarskap när de har bott där i uppåt tio år?

Det som Anders Ygeman också gör är att försöka häva över ansvaret på UNHCR och säga: Kriterierna har någon annan bestämt. Det har inte vi något ansvar för. Men, Anders Ygeman, detta borde statsrådet känna till vid det här laget: Det är ett helt frivilligt åtagande som Sverige gör. Det är ingen som tvingar Sverige att ta emot kvotflyktingar.

Det finns länder i vårt närområde som har stoppat detta. Det är absolut någonting vi kan göra om bara viljan finns. När det är ett helt frivilligt åtagande kan man inte skylla på någon annan och säga: Det är UNHCR som bestämmer kriterierna. Vi har ingenting med det här att göra.

När det är ett helt frivilligt åtagande, Anders Ygeman, har man stor möjlighet att bestämma kriterierna själv, om man vill. Men det är så att viljan saknas i det här fallet, och då undrar jag varför.

Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Ludvig Aspling intelligens överlåter jag till lyssnarna att bedöma själva.

Ludvig Aspling ställer en fråga till mig. Jag ska bemöta den och besvara den. Är det helt orimligt att man ställer krav på att även länderna som de här människorna befinner sig i ger fler människor medborgarskap? Nej, det tycker jag inte att det är.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Ludvig Aspling har svårt att förstå UNHCR-kriterierna och kvotflyktingsystemet i den här debatten, trots att Sverigedemokraterna tidigare har velat öka antalet. Jag skulle vilja citera en stor tänkare för kammaren: ”Genom UNHCR kommer bara personer med verkliga asylskäl (dessutom handplockas de mest utsatta).”

Fru talman! Den store tänkaren är Ludvig Aspling själv.

Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Det är helt sant. I teorin i varje fall är det så att UNHCR plockar de mest behövande. Men sedan beror det på vilken mottagandekapacitet vi har.

När jag gjorde det uttalandet var det inte så att det var ett krig i Ukraina och att 80 000 personer från vårt direkta närområde enligt prognos skulle komma på ett år. Situationen har förändrats.

Det är mycket märkligt med Socialdemokraterna. Ena stunden de pratar verkar de förstå att mottagandekapaciteten är begränsad. Andra stunden har den insikten varit som försvunnen.

Angående det som Anders Ygeman sa är frågan följande. Är det rimligt att be de här länderna: Snälla kan ni inte ge de här personerna medborgarskap? Då säger Anders Ygeman: Det är väl rimligt. Det borde vi väl kunna göra.

Kan Anders Ygeman ge ett exempel på när Sverige offentligt har sagt till Turkiet, Jordanien eller vilket land som det nu kan handla om: Snälla, skulle ni kunna ge de här personerna medborgarskap? Kan Anders Ygeman ge ett exempel på att så faktiskt har skett? Jag väntar med spänning.

Jag tänkte lite kort läsa upp vad Migrationsverkets säger om situationen i Jordanien. De skriver bland annat:

Jordanien har en tio år lång grundskoleutbildning som är kostnadsfri och obligatorisk för alla barn mellan 6 och 16 år, flyktingar inkluderade. Nära 87 procent av alla syriska barn gick i den obligatoriska grundskolan under skolåret 2018/19. Det finns ett omfattande stödprogram för flyktingar i Jordanien. De flesta familjer lever under relativt ordnade förhållanden. Den stora utmaningen för många flyktingar, och även jordanier, är den utbredda arbetslösheten i kombination med levnadskostnaderna.

Det här tycker jag är en viktig poäng. Jag kan förstå det här, och jag är säker på att Anders Ygeman kan förstå det här: Har man en familj vill man inte vara arbetslös. Men ska asylsystemet vara ett system för människor att undgå arbetslöshet och höga levnadskostnader? Det är där vi skiljer oss åt.

Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det är alldeles uppenbart att min roll i den här debatten är helt överflödig.

Ludvig Aspling skulle kunna ha debatten med sig själv. Han skulle kunna springa mellan talarstolarna och i den första talarstolen säga: Vi ska inte ta emot några kvotflyktingar. Sedan skulle han springa till den andra talarstolen och säga: Vi måste fördubbla antalet kvotflyktingar. Han skulle sedan gå tillbaka till den första talarstolen och säga: Det här är inte riktiga flyktingar. Sedan skulle han komma tillbaka till den andra talarstolen och säga: Hur kan Ygeman påstå att det här är riktiga flyktingar?

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:446 om utrikes födda kvinnors etablering

Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Ann-Christine From Utterstedt har frågat mig om jag tänker ta några initiativ utifrån rapporten om nyanlända kvinnors etablering, om jag har haft kännedom om att utrikes födda kvinnor efter lång tid i Sverige fortfarande inte är integrerade, hur jag avser att agera för att utrikes födda kvinnor snabbare ska bli anställbara och om jag tänker ta några initiativ för att invandrade kvinnor lättare ska bli en del av vårt svenska samhälle och västerländska värderingar.

Utrikes födda kvinnor har en svag förankring på arbetsmarknaden, både i förhållande till inrikes födda kvinnor och i förhållande till utrikes födda män. Det är avgörande att fler utrikes födda kvinnor kommer in på arbetsmarknaden, och därför har regeringen jobbat systematiskt med detta sedan förra mandatperioden.

För att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ska fördelas mer jämställt har regeringen bland annat gjort jämställdhet till en prioritering i styrningen av Arbetsförmedlingen så att jämställdhet ska finnas med i beslutsfattandet på alla nivåer.

Jämställdhetsmyndigheten redovisade nyligen förslag på insatser för att stärka möjligheterna för utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden, och länsstyrelserna har i år presenterat goda exempel på uppsökande och motiverande arbete för att nå utrikes födda kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknad och utbildning.

För att öka incitamenten att dela föräldrapenningen mer lika för dem med låga inkomster har regeringen nyligen föreslagit att 90 dagar på grundnivå i föräldrapenningen ska reserveras på samma sätt som redan gäller för ersättning på sjukpenningnivå.

Regeringen föreslår också att kommuner ska ta kontakt med vårdnadshavarna till de barn som inte har en förskoleplats för att fler barn ska börja i förskolan.

Men det räcker inte; det krävs ytterligare åtgärder på flera områden. Regeringen kommer därför att tillsätta en utredning som ska utreda om målgruppen för etableringsinsatser bör utvidgas till vissa anhöriga som har invandrat till Sverige. Den ska också utreda hur ramtiden för etableringen kan anpassas så att föräldraledighet – inom rimliga gränser – inte begränsar möjligheten att ta del av insatser.

Regeringen ska också se över etableringstillägget i syfte att det ska individualiseras för att ge bättre incitament för kvinnor att börja arbeta.

Regeringen gav redan 2018 Länsstyrelsen i Jönköping i uppdrag att revidera utbildningsmaterialet för samhällsorienteringen. Syftet var att tydligare synliggöra de normer och värderingar som kommer till uttryck genom lagar och regler samt hur det svenska samhället är organiserat.

Materialet är nu utformat för att kunna ligga till grund för information och diskussion om värdeladdade ämnen och frågor, exempelvis vad gäller jämställdhet, diskriminering, individuella rättigheter och skyldigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, barns rättigheter samt betydelsen av ett demokratiskt styrelseskick.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att noga följa utvecklingen för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden och i samhällslivet.

Anf. 25 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Jag tackar integrations- och migrationsministern för svaret, även om jag anser att egentligen inte någon av de frågor som jag har ställt har besvarats.

Statsrådet Ygeman talar mycket om jämställdhet i sitt svar och missar helt och hållet målet. Det är inte jämställdheten som är det största problemet här. Det är återigen integrationen som inte alls fungerar.

Hur ska sittande regering lyckas med att åtgärda problemen kring integrationen i allmänhet och utrikes födda kvinnors frånvaro från arbetsmarknaden i synnerhet? Ja, det vet uppenbarligen varken regeringen eller statsrådet. Det blir bara ett trött konstaterande av att de har tillsatt en utredning. Vi får dock hoppas att statsrådet genom dagens debatt tar chansen att skapa klarhet i detta.

Sveriges styre har i decennier uppmanat svenska folket att öppna våra hjärtan och sagt att vi inte kommer att kunna klara vare sig omsorg eller välfärd utan det utökade flyktingmottagandet. Man har också sagt att vårt land kommer att tjäna på detta på sikt. Ingen styrande politiker har dock kunnat redogöra för hur lång denna sikt är.

Förtjänsten har hittills uteblivit, och en stor del av befolkningen känner sig lurad. Helt vanliga människor med helt vanliga arbeten i den helt vanliga vardagen tvingas se sina skattepengar strös över dem som aldrig har bidragit till vår gemensamma skattekaka. Hårt arbetande medborgare är besvikna och förtvivlade över att välfärden ständigt försämras, att deras barn utsätts för brott och att deras mor och far i stället för att få livsuppehållande åtgärder lämnas att dö när samhället utsätts för en kris. Det är ett svek utan motstycke. Det skjuts näst intill varenda dag i vårt land, och parallella samhällsstrukturer med medeltida värderingar växer sig allt starkare.

Fru talman! Statsrådet kan väl beskriva hur han tänker komma till rätta med integrationen och se till att utrikes födda försörjer sig själva.

Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag gjorde detta i mitt svar. Om Ann-Christine From Utterstedt inte hade läst upp sitt färdigskrivna tal kanske hon hade kunnat reflektera över att fler utrikes födda i dag går till jobbet än någonsin tidigare.

Vad är Ann-Christine From Utterstedts analys av det?

Anf. 27 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Det var inte direkt ett uttömmande svar av statsrådet, men jag fortsätter att försöka få ett vettigt svar.

Socialdemokraterna hoppade inte direkt jämfota av glädje när den här rapporten anlände. En offentlig utfrågning utifrån den var inte tänkbart. Man verkade snarast ångra att man alls lät belysa frågan. Dessutom ansågs

det att det inte framkom några nyheter. Rapporten är bara en sammanställning av det som redan har varit känt, enligt Socialdemokraterna. Detta är anmärkningsvärt.

Låt oss då se vad regeringen sedan länge har känt till men inte brytt sig om att åtgärda. Exempelvis, fru talman, kan kvinnor i dag vistas i Sverige i 15 år och efter att ha utnyttjat alla sfi-timmar som går inte ens hjälpligt klara av att förstå eller göra sig förstådda på svenska språket. Bosatta i vårt land i 15 år – och de kan inte ens behärska hjälplig svenska. Låt det sjunka in! Det är alldeles självklart att dessa kvinnor inte är och inte heller någonsin kommer att bli anställbara med den politik som regeringen för i dag.

Drygt hälften av kvinnorna i etableringsprogrammet har en utbildningsnivå som är kortare än nio år. Och då ska man vara medveten om att kortare än nio år kan vara noll år.

Etableringsprogrammet verkar kunna utnyttjas i det oändliga av barnafödande kvinnor. Rapporteringen kring deltagande i samhällsorienteringen är så bristfällig att den inte ens kan tas med i statistiken.

Fru talman! År 2019 saknade dessutom 1 770 individer en registrerad aktivitet. Vad har de för sig egentligen? Det kanske statsrådet kan svara på.

Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! För det första noterar jag att Ann-Christine From Utterstedt inte med ett enda ord berörde det faktum att arbetslösheten bland utrikes födda sjunker och att fler utrikes födda går till jobbet nu än någonsin tidigare. Det vore intressant att höra Ann-Christine From Utterstedts reflektion över det.

För det andra vill jag rätta ett felaktigt uttalande av Ann-Christine From Utterstedt. Jag tycker inte att den här rapporten var dålig. Jag tycker att den var strålande. Jag har haft ett eget samtal med utredaren där jag i detalj har gått igenom rapporten, och jag planerar att ta flera av förslagen, eller de bärande delarna i förslagen, vidare. Jag tycker att rapporten utgör ett utsökt kunskapsmaterial att gå vidare från.

Jag hoppas naturligtvis också att Sverigedemokraternas insatser inte inskränker sig till att indignerat citera olika stycken ur rapporten utan att de faktiskt också röstar för förslagen när de läggs fram i kammaren.

Anf. 29 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Statsrådet raljerar lite i vanlig ordning. Absolut är det så att fler utrikes födda har kommit i sysselsättning – kanske även i arbete, men då främst i extraarbeten och kanske inte i en alldaglig, riktig tillsvidareanställning.

Fru talman! Statsrådet beskrev i samband med ett allvarligt rån i en gymnasieskola i min hemstad Västerås att han och andra styrande hade drabbats av snällism. Det förefaller vara ett nytt uttryck för att Socialdemokraterna har struntat i att ställa några som helst krav på individer som har kommit hit.

Socialdemokraterna har öppnat gränsen för en ofattbar mängd migranter och finansierat kalaset med skattebetalarnas pengar. När ska Socialdemokraterna ställa krav på egen försörjning?

Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi är väldigt tydliga: Alla som kan jobba ska jobba. Så sent som i går, fru talman, presenterade jag en jobb- och utbildningsplikt för dem som har försörjningsstöd. Det ska inte vara möjligt att under lång tid uppbära försörjningsstöd utan att jobba eller utbilda sig.

Det parti jag kommer ifrån har i över hundra år haft ”gör din plikt, kräv din rätt” som övergripande slagord. Vi var de som byggde landet, och vi kommer att fortsätta bygga landet även om Sverigedemokraterna kommer med de här utfallen.

Faktum kvarstår: Sverigedemokraterna är tomma på politik. De kan lätt kritisera och spy galla över det ena eller det andra samhällsproblemet, men när det väl kommer till kritan gör de oftast tvärtom. Man gick till val på att stoppa vinsterna i välfärden. Sedan drack man konjak med några direktörer, och nu är man för vinster i välfärden. Man gick till val på att höja pensionen för många som efter ett långt, hårt yrkesliv har gått i pension. Nu får vi väl se hur det går, fru talman. Kommer Sverigedemokraterna att rösta för garantitillägget och ge upp till 1 000 kronor till Sveriges pensionärer, eller kommer man återigen att svika löftet till svenskarna?

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2021/22:417 om forskning och etikprövning

Anf. 31 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Borian Åberg har frågat mig om jag avser att initiera en översyn av lagstiftningen om och regelverket för forskningsetisk prövning. Borian Åberg har vidare frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att svensk forskning inte ska kvävas av orimliga byråkratiska krav. Slutligen har Borian Åberg frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att främja integritet, självständighet och mod bland forskarna på Sveriges universitet och högskolor.

Syftet med lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor, den så kallade etikprövningslagen, är att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning. Att forska på människor utan etikprövningstillstånd eller i strid med ett sådant tillstånd kan medföra risk för att de kommer till skada eller att deras personliga integritet kränks. Särskilt sårbara patienter kan utsättas för mycket stora risker. Sådana felaktigheter drabbar inte bara dem som deltar i det aktuella forskningsprojektet utan riskerar att allvarligt skada allmänhetens förtroende för all forskning.

Det är alltså av yttersta vikt att regelverket för etikprövning följs. Mot bakgrund av att det tidigare fanns vissa otydligheter i regelverket, bland annat att det var otydligt vilken forskning som omfattades av etikprövningslagen samt vilket ansvar forskningshuvudmännen hade när det gällde lagens efterlevnad, har regelverket om etikprövning av forskning nyligen skärpts, efter förslag från regeringen. De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 2020 (prop. 2018/19:165).

Som ansvarig minister för högre utbildning och forskning följer jag utvecklingen på området noga. Särskilt mot bakgrund av att regelverket

nyligen skärpts är det viktigt att nu följa rättsutvecklingen för att se att ändringarna får den effekt som lagstiftaren tänkt.

Den akademiska friheten och forskningens frihet ska värnas och stärkas. Det är en viktig del i vårt demokratiska samhälle. Forskningens frihet är av sådan stor vikt för vetenskapens och samhällets utveckling att den skyddas i en av våra grundlagar. Av högskolelagen (1992:1434) framgår vidare vissa allmänna principer som ska gälla för forskningen, bland annat att forskningsproblem fritt får väljas, att forskningsmetoder fritt får utvecklas och att forskningsresultat fritt får publiceras. Riksdagen beslutade även nyligen, i enlighet med regeringens förslag, om ytterligare en allmän princip, nämligen att den akademiska friheten ska främjas och värnas i högskolornas verksamhet.

Att som forskare ställa kontroversiella frågor och via forskning söka svar på dessa är en viktig del i vårt demokratiska samhälle. Det kan dock i värsta fall medföra en ökad utsatthet för hat och hot för de forskare som ställer dessa frågor eller presenterar oväntade resultat. Här har lärosätenas ledning ett arbetsmiljöansvar att motverka hat, hot, våld och trakasserier inom sektorn.

Som utbildningsminister anser jag att det är mycket viktigt att Sverige agerar som en fyrbåk för fri forskning. Men det fria kunskapssökandet och den fria kunskapsspridningen måste förstås alltid utövas inom de rättsliga ramar som finns. Det ger en trygghet och ett skydd för de människor som valt att delta i forskningen och borgar även för ett större förtroende för forskningen i stort.

Anf. 32 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Tyvärr undviker ministern att svara på mina frågor och ger i stället uttryck för en del allmänt tyckande.

Fru talman! För någon månad sedan hade utbildningsministern och jag en debatt om forskningsetisk prövning och Överklagandenämnden för etikprövning. Efter den debatten blev jag uppringd av flera forskare inom humaniora som ville berätta hur deras verklighet såg ut. Dessa forskare ville försäkra sig om att jag inte skulle avslöja deras namn och arbetsplats, detta för att de var rädda för repressalier.

Fru talman! Jag är född och uppvuxen i ett kommunistland. Jag känner väl igen denna rädsla för att bli av med jobbet eller bestraffas på ännu värre sätt när man uttryckte det minsta lilla missnöje med de styrande eller med den rådande ordningen. Det är inte värdigt Sverige, där yttrandefriheten är inskriven i grundlagen, att människor ska vara rädda att påpeka fel och brister och att forskare ska vara rädda att undersöka frågeställningar som anses kontroversiella, exempelvis invandrares överrepresentation i brottsstatistiken.

Ministern uppehåller sig kring vikten av respekten för människovärdet och av att den personliga integriteten inte kränks, vilket är att slå in öppna dörrar då ingen har ifrågasatt detta. Det som ifrågasatts är den omfattande byråkratin och juridifieringen som hotar den fria forskningen.

Sedan Överklagandenämnden för etikprövning, Önep, fick tillsynsuppdraget 2020 har den åtalsanmält mer än 20 forskare. De flesta fallen har åklagare lagt ned. Ett har hittills lett till åtal, men domstolsförhandlingarna har av någon anledning skjutits upp.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Ministern säger att hon följer utvecklingen sedan lagskärpningen kom till. Anser ministern att systemet fungerar? Det gör inte jag. Fallet med forskaren i Lund, en välansedd läkare med decennier av praktik och forskning bakom sig, är skrämmande. Hur Överklagandenämnden för etikprövning har hanterat fallet är inte värdigt en rättsstat.

Därför ställde jag frågan om ministern är beredd att initiera en översyn av lagen. Det hörs modiga röster inom forskarvärlden som anser att etikprövningen har blivit en tvångströja för forskningen och att det inte handlar om etikprövning utan om ren och skär maktutövning. De som sitter i etikprövningsnämnden styr inte bara över vilken forskning som ska bedrivas utan även över enskilda forskares öden.

Jag vill upprepa min fråga: Är ministern beredd att initiera en översyn?

Anf. 33 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill uppmärksamma ledamoten på att innehållet i myndigheters beslut i enskilda ärenden inte får kritiseras eller debatteras i kammaren. Det är den regel som vi har i det här fallet. Jag säger det så att man kommer ihåg den balansen.

Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för påminnelsen! Den förra interpellationsdebatten vi hade handlade i stor utsträckning om att jag förklarade för Boriana Åberg just att jag som statsråd inte ska och heller inte bör uttala mig om hur myndigheter tillämpar lagen i enskilda fall när det gäller myndighetsutövning mot enskild.

Jag försöker bena ut Boriana Åbergs kritik, och jag ser då att Boriana Åberg kommer med en stor mängd påståenden. Det är påståenden om att yttrandefriheten är satt i fara och påståenden om att det skulle finnas ett syfte med innebörden att obekvämt forskning inte skulle få utföras och att det på något sätt skulle genomföras med regelverket om etikprövning som täckmantel.

Jag vill påminna Boriana Åberg om att den forskningsetiska lagstiftningen och det regelverk som finns har till syfte att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet i forskningen men också att skydda forskningen på det sättet att vi alla ska kunna känna en tillit och en tilltro till de forskningsprojekt som görs, och som ibland och ganska ofta med nödvändighet, fru talman, innefattar att man behandlar alltifrån människor rent fysiskt till uppgifter i register och annat om människor.

Därför, och efter ett väldigt uppmärksammat rättsfall som är högst aktuellt i dessa dagar, infördes skärpningar av etikprövningslagen när det gäller både tillsyn och påföljder. Det infördes också ett centralt system för att hantera misstankar om oredlighet i forskning.

Fru talman! Det här är inte unikt för Sverige. I flera andra länder har ny reglering också kommit till stånd efter det att oegentligheter, felaktigheter och ibland till och med skandaler har uppmärksamats – skandaler som ibland har visat hur illa det kan gå när det forskningsetiska regelverket inte fungerar som tänkt och som visar hur viktig etikprövningen är för att skydda den enskilda människan och tilltron till forskningsverksamheten.

Det finns ett brett politiskt stöd för att etikprövning inom forskning är viktig. Riksdagen stod enig bakom de förslag till skärpningar som lades fram, och den lagstiftning som nu gäller är inte jätt gammal. Den trädde i

kraft den 1 januari 2020, har jag för mig. Jag ska kontrollera den uppgiften så att jag inte säger fel i riksdagens talarstol.

Att den etikprovningen på något sätt skulle ha till syfte eller som något slags icke uttalad dold effekt att udden skulle vara riktad mot obekväm forskning är en uppgift som är helt gripen ur luften och som alla vi som är vana vid att arbeta med statligt anställda tjänstemän har väldigt svårt att känna igen oss i. Det finns ett tydligt regelverk inom vår regeringsform som handlar om att man ska tillämpa lagar och förordningar på det sätt som de är skrivna, en laglighetsprincip, och vi har en offentlighetsprincip som gör att man kan gå in och titta hur beslut kommer till. Vi har möjligheter att överklaga och anmäla. Det är möjligheter som i ganska stor utsträckning har tillämpats också när det gäller det nya regelverket.

Får jag på en punkt säga att jag håller med Boriana Åberg. Det är att vi verkligen nog måste följa detta så att en ökad byråkrati inte blir följden. Det här är alltid en svår balansgång, fru talman. Ska man ha någon form av rättssäkerhetskriterier brukar det följa byråkrati, men att den ska vara på en lagom nivå för de här reglerna håller jag med om, och jag har för avsikt att följa den här lagstiftningens tillämpning mycket nog.

Anf. 35 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för detta medhåll! Vi måste verkligen bekämpa byråkratin.

Däremot är jag lite besviken över att ministern kallar mina uppgifter för påståenden och alltså underförstått menar att jag skulle ha hittat på dem. Jag rekommenderar ministern att läsa artiklarna i DN underskrivna av några väl ansedda forskare från bland annat universiteten i Lund och Umeå. Min interpellation byggdes på deras artiklar.

De som har daglig insyn i den akademiska världen beskriver väldigt ingående hur den ökade byråkratin inom etikprovningen kväver den fria forskningen och skapar räddhågsna och skrämde forskare som inte vågar undersöka något som på minsta lilla sätt kan anses vara kontroversiellt. Det är ett stort hot mot svensk forskning.

Ministern pratar om internationella utblickar, och då vill jag gärna göra en sådan. Sverige är ensamt bland de nordiska länderna i att reglera forskningsetisk provning i etikprovningsslagen som omfattar forskning inom alla ämnesområden. I Sverige likställs forskning inom hälso- och medicinområdet – som innefattar bland annat försök på levande och döda människor, embryon, vävnad, celler, arvs massa från människor, kliniska provningar av läkemedel med mera som kräver extremt noggranna etiska provningar – med forskning på statistik, siffror och procent där ingen kan identifiera vilka individer som finns bakom uppgifterna. Det är Sverige väldigt ensamt om i Norden.

I Danmark, Finland och Norge finns det i stället särskilda lagar som reglerar etikprovning inom medicin och hälsovetenskaplig forskning medan etik inom övriga ämnesområden regleras i bland annat lagar om dataskydd och personuppgifter. I Danmark, Finland och Norge har forsknings-etiska kommittéer huvudansvaret för etisk provning av forskning inom det medicinska och hälsovetenskapliga området. Inom övriga forskningsområden har myndigheter inom exempelvis dataskyddsområdet det övergripande ansvaret. Det är en tydlig distinktion, och det är önskvärt att den införs även i Sverige.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

I exempelvis Finland finns ingen laglig reglering av etikprövning för forskning inom andra områden än medicin. Det finns en forskningsetisk delegation som har publicerat nationella anvisningar som innehåller etiska principer för humanistisk, samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning samt förslag på hur etikprövning kan anordnas inom sådan forskning. Där litar man på forskarna och deras förmåga att göra självständiga etiska överväganden. Varför kan inte utbildningsministern lita på att svenska forskare är kapabla till det?

Anf. 36 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill återigen påminna om att det regelverk som nu diskuteras är ett regelverk som är beslutat av Sveriges riksdag. Samtliga partier stod bakom denna lagstiftning.

Fru talman! Jag skulle vilja göra ett försök att bena upp den sky av kritik som Borian Åberg kommer med.

Först och främst: Finns det för mycket byråkrati i regelverket? Vi ska veta att det är en ganska ny lagstiftning. Den tillkom framför allt efter ett väldigt uppmärksammat fall som gjorde många av oss väldigt bekymrade och som föranledde att riksdagen gjorde denna tydliga lagskärpning.

Alla vill vi ha rättssäkerhet. Alla vill vi ha insyn. Alla vill vi att beslut ska fattas på ett sätt som medborgarna kan ha förtroende för. Men vi vet också, fru talman, att rättssäkerhet alltid har en baksida, nämligen dokumentationskrav, byråkrati och att man ägnar en del av sin arbetstid åt att fästa saker och ting på papper för att se till att det går att spåra beslut och liknande.

Är det för mycket byråkrati? Jag tycker att det är en i princip omöjlig fråga att besvara med ledning av de uppgifter som har kommit fram hittills om hur lagen tillämpas. Men precis som Borian Åberg har jag verkligen tagit del av debatten och följer frågan mycket noga. Vi ska självklart ha ett regelverk som har den rättssäkerhet vi vill ha men där byråkratin inte får bli för stor. Var den är för stor är en väldigt svår fråga att avgöra. Men jag kommer som sagt att följa frågan noga.

Nästa fråga har varit stor i den forskningspolitiska debatten men är inte lika stor i Borian Åbergs inlägg. Den kom dock upp nu på slutet. Är regelverket anpassat efter olika sorters forskningsmetoder? Borian Åberg gjorde här en gränsdragning mellan medicinsk forskning på människor och forskning som snarare bygger på register.

Om man följer den debatt som pågår i forskarvärlden ser man att den snarare handlar om huruvida regelverket är anpassat efter olika forskningsmetoder. Stämmer regelverket riktigt bra när det gäller olika former av till exempel genomgångar av dokument? Det handlar inte så mycket om utifrån vilka vetenskapsområden det gäller utan snarare vilka forskningsmetoder man använder. Även detta, fru talman, är en fråga som är väl värd att följa.

Jag vill påminna om att i de olika organ som vi nu diskuterar och vars ställningstaganden jag vägrar att uttala mig om eftersom jag respekterar grundlagens krav finns ett tydligt inslag av representanter för vårt forskarsamhälle. Jag vill också påminna om att regelverket togs fram i stor samverkan med forskarsamhället och med aktiva forskare som också deltog i utredningsarbetet inför lagstiftningen.

Jag vill understryka att den diskussionen är värd att ta. Den är viktig och nyttig. Regelverket är nytt, men jag följer frågan noga. Jag kommer att fortsätta följa den noga, för vi måste vara noga med att se till att lagstiftning funkar på olika forskningsmetoder.

I sitt inledande anförande, om än inte så mycket i följande inlägg, återkommer Boriana Åberg hela tiden om att det skulle finnas dolska försök att kväva obekvämt forskning. Glöm det!

Anf. 37 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Det är verkligheten som ger stöd för mitt påstående om att obekvämt forskning kvävs. Jag ska inte i detalj ta upp de två fallen som ministern inte vill kommentera, men där är det väldigt tydligt att forskning som anses obekvämt för den sittande regeringen kritiserar på fel grunder.

Det finns en anledning till att Önep har bestämt att man till detta valår ska göra en översyn av forskning som handlar om kriminalitet och annat inom detta område. Det är en väldigt tydlig markering om att något inte står rätt till.

Jag vill säga ytterligare något. I sitt svar nämnde ministern hat och hot mot forskare som visar obekväma fakta. Tyvärr finns de som står för hoten inom systemet, inom Överklagandenämnden för etikprövning. Att bli anmäld till Önep utgör ett stort hot, och det gör att forskare håller sig inom upptrampade stigar. De blir konforma och ytterst försiktiga.

Forskningen på många områden riskerar att bli meningslös och irrelevant, medan viktiga samhällsproblem fortsätter att växa eftersom priset för att forska om dem är väldigt högt. De forskare som har blivit anmälda av Önep har betalat ett otroligt högt personligt pris för det, och det är inte värdigt en demokrati som Sverige att behandla forskare på detta sätt.

Anf. 38 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag noterar att Borian Åberg återigen gör väldigt kategoriska uttalanden om innehållet och riktigheten i beslut som fattas av en självständig myndighet. Hon spårar till och med något slags bevekelsegrund som har att göra med regeringens politik. Jag tycker att detta är oerhört.

Hat och hot mot enskilda forskare är ett mycket stort problem. För bara några år sedan gick det så långt att en bombattrapp placerade vid det nationella sekretariatet för genusforskning i Göteborg. Detta är ett problem som ska tas på stort allvar. Det ska utredas av rättsvårdande myndigheter. Och vi från det offentliga samhället ska stå bakom de forskare som utsätts för hat och hot.

Att jämföra sådant hat och hot med en myndighets tillämpning av ett regelverk, som är beslutat av en enhällig riksdag, är väl fantasifullt, fru talman. Jag känner en stor respekt för svårigheten i dessa avvägningar, och jag känner också en stor respekt för de forskare som upplever att deras forskning har försvårats på grund av byråkrati eller på grund av att, enligt deras åsikt, regelverket försvårar just deras forskningsmetoder.

Jag vägrar dock att gå med på den bild som Borian Åberg försöker måla upp av att det skulle finnas en konspirationsliknande riktning som går ut på att obekvämt forskning skulle tystas eller försvåras. Forskningens frihet innebär tvärtom att forskarna fritt ska få välja sina forsknings-

områden, och jag kommer att kämpa mycket hårt för att forskningens frihet ska vara stark i vårt land.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2021/22:429, 430 och 461 om vargstammen i Sverige

Anf. 39 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell, Lars Beckman och Marlène Lund Kopparklint har frågat vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att säkerställa att riksdagens beslut om vargstammen i Sverige efterlevs.

Alexandra Anstrell frågar även om avsikten är att stödja djurhållare för att de ska kunna öka livsmedelsförsörjningen och om avsikten är att vargstammen ska stabiliseras på 400 vargar.

Lars Beckman frågar även vilken dialog som skett mellan regeringen och Naturvårdsverket i frågan och om regeringen ser några negativa konsekvenser för dem som bor och verkar i vargtäta områden om Sverige får en vargstam på över 600 vargar i närtid.

Marlène Lund Kopparklint frågar även vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att öka tryggheten för landets lantbrukare.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationerna. Jag besvarar dem samlat.

Ett övergripande och långsiktigt mål för Sveriges rovdjurspolitik är att varg ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt EU:s art- och habitatdirektiv samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.

Gröna näringar behövs för en hållbar utveckling och tillväxt i hela landet, det gäller även i rovdjurstäta områden.

Riksdagens godkännande av rovdjurspropositionen (prop. 2012/13:191) innebar bland annat ett mål avseende referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen, det vill säga det minsta antal vargar som ska finnas för att den svenska vargpopulationen ska kunna anses ha en gynnsam bevarandestatus. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus är ett värde som inte får underskridas, alltså helt enkelt ett golv för vargstammen.

Riksdagen beslutade att referensvärdet skulle vara någonstans mellan 170 och 270 individer.

Enligt propositionen skulle Naturvårdsverket sedan bedöma det exakta referensvärdet inom det av riksdagen godkända intervallet och rapportera värdet till EU-kommissionen.

Riksdagsbeslutet handlade om Sveriges rapportering av rovdjur 2013.

Naturvårdsverket rapporterade 2013 att referensvärdet för vargpopulationen i Sverige skulle vara 270.

Enligt riktlinjer från EU-kommissionen bör en sårbarhetsanalys ligga till grund för att ta fram referensvärdet. Det handlar om att hitta en nivå på stammen där den inte löper risk att utrotas. Den sårbarhetsanalys som låg till grund för referensvärdet 2013 kritiserades för att inte beakta de genetiska aspekterna, vilket är ett krav i riktlinjer från EU.

Regeringen gav därför under 2015 Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen och med den som grund utreda vad som krävs för att populationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus.

Analysen visade att det med hänsyn till den skandinaviska vargpopulationens inavelsgrad behövs minst 300 vargar i Sverige, och minst en invandrad varg från Finland eller Ryssland behöver reproducera sig med en skandinavisk varg varje femårsperiod för att populationen ska ha gynnsam bevarandestatus.

Medlemsländerna rapporterar situationen för vargens bevarandestatus till EU-kommissionen vart sjätte år. I fråga om referensvärde för populationsstorlek angav Sverige vid den senaste rapporteringen 2019 referensvärdet 300 för gynnsam bevarandestatus i fråga om populationsstorlek för varg. Jag uppfattar att Naturvårdsverkets bedömning av gynnsam bevarandestatus för vargen i Sverige vilar på den vetenskapliga grund som riktlinjer från EU-kommissionen kräver.

Eftersom art- och habitatdirektivet kräver att upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus inte försvåras, är det en grundläggande förutsättning vid beslut om licensjakt att vargen i Sverige uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Regeringen anser vidare att det är rimligt att statistiska modeller, så kallade beskattningsmodeller, används som ett kunskapsunderlag i förvaltningen inför jaktbeslut. Det innebär att förvaltningen bygger på vetenskap och bästa tillgängliga kunskap.

För att mildra negativa effekter av rovdjursförekomst för de gröna näringarna har regeringen genomfört förändringar i viltskadeförordningen. Regeringen har tagit bort den tidigare maxgränsen på ersättning om 80 procent av kostnaderna. Nu ges full ersättning för kostnaderna.

Regeringen fortsätter att följa utvecklingen av vargpopulationen och hur den påverkar tamdjurshållning och andra socioekonomiska aspekter.

Anf. 40 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Tidigare under vårvintern kom en preliminär rapport från Viltskadecenter om att ännu fler vargar har säkrats i Sverige under den pågående inventeringen. Stammen är nu uppe på rekordnivå.

När jag skrev interpellationen hade 70 vargrevir siktats i Sverige. Nu per den 14 april har ytterligare 4 revir siktats, alltså 74 revir. Det beräknas nu komma nya vargvalpar, och de kommer troligen att födas under maj månad. Det brukar ske i ungefär fyra av fem revir. Om man räknar uppskattningsvis fyra valpar per kull blir det en stor ökning av vargar.

Låt mig ge ett räkneexempel. Man tror att det blir valpar i fyra av fem revir, det vill säga 80 procent av reviren. Då blir det nästan ytterligare 240 vargar utöver dem som redan har siktats. Vi är snart uppe i 700 vargar.

Den här beslutande församlingen, som jag ändå har lärt mig är högsta beslutande församlingen i Sverige, har beslutat att referensvärdet ska vara mellan 170 och 270 vargar. Sedan fick Naturvårdsverket av den tidigare regeringen i uppdrag att höja till 300 vargar. Då har man alltså rundat Sveriges högsta beslutande församling.

Nu befaras att myndigheten ökar antalet vargar ytterligare i Naturvårdsverkets nya utformning av beskattningsmodeller för stora rovdjur.

Det talas om att Naturvårdsverket har bestämt att vargstammen ska stabiliseras på 400 vargar när det fortfarande finns ett beslut i riksdagen på helt andra siffror.

Jag blir bekymrad. Jag vill ändå tro att vi lever i en demokrati, men det här sätter faktiskt demokratin helt ur spel – med socialdemokraternas tillåtelse. Riksdagen har beslutat att antalet vargar ska ligga mellan 170 och 270, och sedan ger regeringen en myndighet fri lejd att besluta något helt annat. Vi moderater försöker nu skapa en majoritet i riksdagen för 170 vargar.

Det är allvarligt att man rundar demokratin – oavsett vilken fråga vi pratar om. Bristen på demokrati får inte utökas. Vi måste verkligen motarbeta detta, och vi måste jobba för vår demokrati varje dag. Hur ska riksdagens beslut om vargstammen efterlevas, var min fråga till regeringen. Ministern hänvisade till en proposition från 2012, *En hållbar rovdjurspolitik*. Enligt propositionen skulle Naturvårdsverket bedöma det exakta referensvärdet inom det av riksdagen godkända intervallet och rapportera värdet till EU-kommissionen.

Jag var inte med 2012, men jag har ändå läst på. Riksdagen beslutade om ett intervall mellan 170 och 270, och sedan skulle myndigheten återkomma med en specifik siffra däremellan. Det är intressant. Då lade man sig på 270. I min värld är detta inte däremellan utan något helt annat.

Om det ska blir rätt mot slutet måste det vara rätt från början, och så har det inte varit i det här fallet. Då tänker jag att man måste ta ansvar för att rätta till det.

Sedan fick Naturvårdsverket 2015, som ministern nämnde, i uppdrag att uppdatera analysen. Det gjorde verket, men de har tolkat det som att det var fråga om att uppdatera riksdagsbeslutet. Men det har riksdagen inte gjort. Regeringen har alltså rundat riksdagen gång på gång och försökt att skylla ifrån sig på en nio år gammal proposition och EU när det i själva verket är regeringen som inte ser till att riksdagens beslut följs och inte verkar ha för avsikt att lyfta upp frågan i demokratiska former heller.

Anf. 41 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Fru talman! Det är snart första maj. Då tror jag att Annika Strandhäll och andra kommer att gå ut och demonstrera, visserligen mot sig själv, som Socialdemokraterna har gjort de senaste 100 åren.

Om statsrådet hade läst lokalmedierna, vilket jag misstänker att Strandhäll inte gör, hade hon sett en artikel om ett vargmöte i Färila i lördags. På det mötet i Färila om varg samlades över 100 deltagare, det vill säga fler än vad Socialdemokraterna kommer att skramla ihop vid förstamajtåget i hela Hälsingland.

Varför samlades 100 personer i Färila i lördags? Jo, därför att vargen är ett stort problem. Det är ett problem för jordbrukare. Det var en kvinna med på mötet som har en jordbruksfastighet i Kilafors, och hon berättade om 19 vargobservationer med övervakningskameran på sin fastighet de senaste två månaderna. Det är så mycket varg där, fru talman, att när SVT Gävleborg är där och ska göra ett inslag om vargproblematiken kommer det en varg mitt på dagen och går förbi hennes gård. Irene Frank berättar om oron som hon känner över det.

En kvinna från Dalarna som bedriver fåruppfödning berättade på mötet hur hennes får, hennes affärsverksamhet, har blivit smörgåsbord för vargar i Dalarna. Hon berättade om alla konsekvenser det får för henne när hon inte kan bedriva sin affärsverksamhet. Det är hennes inkomst, fru talman, som bokstavligen blir uppäten av vargar.

Det mest oroande på mötet i Färila, som jag var på i två timmar, var när en man ställde sig upp längst bak och sa så här: Det är väl ingen idé att vi går och röstar, för de där jävla – ursäkt uttrycket; jag citerar honom – de där hm-hm politikerna följer inte riksdagens beslut.

Folk är väldigt medvetna om det beslut som riksdagen fattade, det som Alexandra läste upp här nyss. Riksdagen beslutade att vi ska ha 170–270 vargar.

Hade vi haft 170–270 vargar, som riksdagen beslutade om, med god spridning över hela Sverige hade det inte varit 100 personer i Färila i lördags, för då hade vi inte haft något problem. Då hade varg och människa kunnat ha ett gott samspel mellan varandra.

Med på mötet i Färila var också jägare, som berättade om det svenska kulturarvet löshunds jakt. Nu törs man inte och kan man inte jaga så på grund av det höga rovdjurstrycket.

Problemet, fru talman, är att vi har ett rovdjurstryck som är koncentrerat till tre eller fyra län, även om vargen nu börjar sprida sig. Jag tycker att det är fullständigt tondövt av Socialdemokraterna att acceptera en nivå på antalet vargar i Sverige på 700 stycken. 700 vargar ställer till oerhört stora problem. Det är skamligt att Socialdemokraterna inte bryr sig om landsbygden.

Mellan skål och vägg har det antytts att alla dåliga beslut som MP-S-regeringen fattade var Miljöpartiets. Men i svaret som statsrådet gav alldeles nyss är det uppenbart att det är Socialdemokraternas politik som nu leder till 700 vargar i Sverige. Det är helt orimligt, fru talman.

Anf. 42 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Det är inte ofta jag ser en minister sitta och gapskratta här i kammaren när man nämner allvarliga saker som berör människors vardag, som har betydelse i människors vardag. Det hör inte till det snygga att uppträda på det sättet. Men det är upp till var och en.

Respektlöshet, arrogans och okunskap präglar den här debatten. Nu krävs en radikal förändring.

Min kollega riksdagsledamoten Beckman var inne på demonstrationen som var uppe i Dalarna och som har varit i Gävleborg, som har varit på flera ställen runt om i landet. Det är en demonstration i varje hem i Värmland, nästan, i varje hem som ligger på landsbygden i närheten av vargarna och har vargen in på knutarna.

Efter förra vinterns inventering av vargstammen har det tillkommit nya valpkullar. Man kan nu uppskatta att vargstammen med stor sannolikhet är på närmare 700 vargar. Det kan ministern sitta och skratta åt, fru talman, men det är jag helt övertygad om att mina värmlänningar inte gör.

Är detta rimligt? Nej, inte med tanke på människors otrygghet och lantbrukares möjlighet att bedriva verksamhet och inte med tanke på hur många vargindivider som riksdagen faktiskt sagt att vi behöver ha i Sverige.

Jag är helt övertygad om att om minister Strandhäll bosatte sig i mitt län, Värmlands län, och blev fårfarmare, hade små barn och bodde i ett hus någonstans i de värmländska skogarna skulle ministern också tycka att vargstammen ska minskas. Det skulle bli en mycket aktuell fråga. Men så länge det inte berör politiken direkt eller kommer nära, så länge man inte har ett genuint intresse av att lyssna på människors oro och faktiskt ta den på allvar, ja, då kan man stå här i kammaren och lite raljant vifta bort alla argument.

Fru talman! Vargen skapar stor oro och skada. Dagligen får vi höra om fårfarmare vars djur blir angripna, om tackor som kastar sina foster och inte blir dräktiga, om jägarkåren – som reglerar viltstammen – som får sina jakthundar dödade eller lemlästade och om förskolor som håller barnen inne om dagarna av rädsla för att det stryker varg utanför.

Hur långt ska det egentligen behöva gå innan regeringen börjar sätta landsbygdens människor och tamdjur före vargen? Det går inte hem hos mina värmlänningar att hålla på med den här politiken. Det går inte hem hos de människor som bor och verkar på landsbygden att ha uppåt 700 vargindivider när riksdagen har fattat beslut om att antalet ska ligga på mellan 170 och 270. Det väcker snarare politikerförakt. I allra värsta fall blir oron så stor att man tar lagen i egna händer, vilket jag förkastar. Men det är ett faktum, och det finns en risk att man gör det när man inte känner den trygghet som man borde känna med politiken som förs i Sverige.

Anf. 43 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag hade inte tänkt delta i den här debatten. Jag hade en debatt precis innan. Men när jag hörde vad debatten som mina kollegor har initierat rör sig om tänkte jag att jag väl också kan ställa en fråga till miljöministern.

Sedan ett år tillbaka finns det ett vargrevir i Skåne, något som är väldigt ovanligt. Vargen hör inte till Skåne eftersom det inte finns så många naturliga förutsättningar för den där. Men det stora antalet vargar i Sverige har gjort att ett par har bildat revir på Linderödsåsen. Dessutom har de fått sex valpar.

I år blir dessa valpar könsmogna. De kommer att ge sig ut för att leta efter partner och för att leta efter mat. Vad blir maten för dem, förutom viltet som de tar? De utgör en väldigt stor risk för djuruppfödarna i Skåne. Det har redan skett attacker på får och getter.

När man frågar länsstyrelsen hur man som djuruppfödare ska skydda sin boskap mot vargen säger de: Se över stängslen! Laga att det inte är hål i stängslen!

Det är extremt stora arealer man måste stängsla in för att hålla vargen ute. Dessutom måste dessa stängsel vara väldigt höga. Det är ingen som lever på fåruppfödning som har råd att ha så mycket stängsel runt sin boskap.

Dessutom säger länsstyrelsen att man ska ha el i stängslen. Vet ministern hur mycket elen kostar i Skåne i dessa dagar? I går var priset per kilowattimme 230 öre. Det är tio gånger högre än i norra Sverige.

Det är kristallklart att djuruppfödare inte har råd att ha stängsel, än mindre att ha elstängsel. Det enda sättet att skydda boskapen är att minska antalet vargar.

Vad tänker ministern göra åt detta?

Anf. 44 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Man kan nästan fundera på i vilken ände man ska börja svara i denna interpellationsdebatt.

Jag har varit klimat- och miljöminister sedan slutet av november och har stått här i ett antal interpellationsdebatter om varg. Jag har därför naturligtvis haft anledning att sätta mig in i historiken bakom detta. Jag måste säga att jag är häpen över den totala oseriositet som ett antal moderata riksdagsledamöter visar i denna fråga, gång på gång. Man visar också gentemot medborgarna en total oförmåga att förmedla fakta. I stället ställer man sig i talarstolen och kommer med påståenden som över huvud taget inte har någon faktagrund. Det gäller både hur nivåerna sätts för vargstammen i Sverige och vilka regelverk som gäller, som vilken regeringen som helst, oavsett färg, kommer att ha att förhålla sig till.

Dessutom står Lars Beckman, apropå att jag inte kunde låta bli att uttrycka min häpnad när jag satt här och lyssnade, och vräker ur sig att Socialdemokraterna har bestämt att vi ska 700 vargar i Sverige. Det står inte ens i din interpellation – där skrev du 600. Du drog väl bara till med något. Det är totala lögnen. Och sedan har man mage att gå till attack mot ministern, som i sitt interpellationssvar förklarar fakta.

Det är ju så här, vilket ni vet. Ni vet, för ni sitter i Sveriges riksdag, att vi naturligtvis har skyldighet att följa art- och habitatdirektivet också i Sverige. Vargen är en strikt skyddad art. Det innebär att varg som huvudregel inte avsiktligt får fångas eller dödas i naturen. Tycker inte riksdagsledamöterna att vi ska följa lagar, apropå vad Alexandra Anstrell sa här tidigare?

Direktivet ger medlemsstaterna en möjlighet att göra undantag från skyddskraven under vissa förutsättningar. Det undantaget innebär att jakt på varg får tillåtas om vissa förutsättningar är uppfyllda. En sådan förutsättning är att upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus inte försvåras.

Det riksdagsledamöterna sätter på spel när de pratar om att riksdagen ska besluta om 170 vargar i Sverige är de vetenskapliga fakta som ligger till grund för gynnsam bevarandestatus – man gör precis samma uppskattningar baserade på fakta när det gäller andra rovdjur i Sverige – och som säger minst 300 vargar för att klara detta. Sitt inte och skaka på huvudet, för ni vet att det är så!

När det gäller vargen i Sverige måste en gynnsam bevarandestatus uppnås och bibehållas. Detta är av central betydelse om vi ska ha rätt att bedriva både skyddsjakt och inte minst licensjakt i Sverige. Det är den ni sätter på spel när ni driver en debatt i Sveriges riksdag som är någon form av skådespel för jägare och medborgare där ute, som inte är med sanningen överensstämmande. Ni sätter licensjakten på spel. Svara på det i stället!

Anf. 45 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag vet inte om man ska tacka för svaret, men jag är artig och gör det.

I går fick jag ett meddelande från fårägare i södra Stockholms län. De lägger ned. Det handlar om alla ökade pålagor, drivmedelspriser, elpriser och ovanpå detta en rovdjurspolitik som, vill de hälsa, är vansinnig.

Ministern säger i sitt svar att vi skulle vara oseriösa. Jag kan berätta att det, sedan jag skickade in denna interpellation för typ en månad sedan, har hänt saker. Efter det har man gjort räkningen färdig och kollat av hur

*Svar på
interpellationer*

många vargar vi har och hur många revir det finns. Sedan gör man en beräkning av ungefär hur många som kommer att valpa i hur många revir. Då stiger siffran lavinartat. Ju fler revir, desto större blir ekvationen. Jag vet inte om ministern tycker att detta är oseriöst eller inte.

Jag tycker att det är oseriöst att stå här och anklaga oss för att bedriva någon form av skådespeleri och att påstå att människor på landsbygden skulle göra det, när de lever i otrygghet och inte ens vågar skicka sina barn till bussen utan måste köra dem till busshållplatsen.

I Sverige har vi dessutom en väldigt dålig självförsörjningsgrad. Varannan tugga vi äter är importerad. Det klarar vi oss inte långt på. Vi behöver en bättre beredskap. Sverige behöver en högre självförsörjningsgrad.

Sverige har i denna kammare antagit en livsmedelsstrategi som tydligt pekar på att livsmedelsproduktionen ska öka. Det kommer inte av sig självt. Någon måste ta hand om djuren; någon måste föda upp dem. Det förutsätter att man kan starta, driva och utöka sin djurproduktion och att man ges möjligheter att också driva den småskaligt. Djuren kommer ju inte ur fabriken, utan de bor någonstans.

Många djurhållare som bor nära vargrevir har väldigt stora problem – mycket större än många av de andra även om de också har stora problem, inte minst i dagsläget.

Fru talman! Inte minst nu, i det säkerhetspolitiskt oroliga läge vi har, borde livsmedelsförsörjningen ligga väldigt högt upp på regeringens agenda.

Men jag undrar om regeringen ens bryr sig om våra utsatta djurägare. Jag pratar alltså om dem som försöker se till att vi har sjyst kött på våra tallrikar, följer våra djurskyddsregler och ser till att vi har öppna landskap. Då måste man också ha djur där. Det är de som oroar sig på natten för om djuren ens finns kvar när man kommer ut på morgonen. Det är de som efter ett rovdjursangrepp går ut i hagen och söker efter sina skadade djur och kanske tvingas avliva ett får som har blivit bitet i halsen och som fortfarande lever och väser genom ett blodigt hål i strupen.

Det är de som också måste sköta all pappersexercis kring angreppet, både praktiskt och byråkratiskt, och som kanske bara får en schablonersättning i stället för den faktiska kostnaden för sina fina avelsfår. Det är de som, som Lars Beckman säger, får sina inkomster uppätta av vargar. Precis så är det.

Fru talman! Ur alla synpunkter är dessa djurhållare utsatta. Hur de än gör blir det svårt. Det blir svårt att hitta motivatorer till sist.

Jag menar att Sveriges livsmedelsproduktion påverkas i allra högsta grad av att man har varg runt knuten och andra pålagor. Vid fåruppfödning har man ungefär 33 tackor per gård. Det är småskaligt, och det finns inga möjligheter för dessa uppfödare att komma vidare.

Enligt den proposition som ministern hänvisar till producerade vi 40 procent av det lammkött vi äter i Sverige. Nu är det bara 29 procent. Vi har snart ingen inhemsk matproduktion kvar. Vad säger ministern om det? I regeringen verkar de vara nöjda ändå, tyvärr.

Anf. 46 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Medan statsrådet sitter här i kammaren och hånskrattar åt oss som lyfter rovdjursproblematiken och anklagar dem som protesterar

mot rovdjurspolitiken för skådespeleri finns det en verklighet där ute. Den verkligheten samlade över 100 personer i Färila i lördags – fler än de som kommer att gå i Socialdemokraternas förstamajtåg i hela Hälsingland.

I onsdags kväll var det en stor manifestation på Stora torget i Falun mot rådande svensk rovdjurspolitik, som arrangören själv säger. Företrädaren för dem som hade ordnat manifestationen, Anette Eklund, säger: Vi vill att frågan ska tas på allvar. Lyssna på det, fru talman: Vi vill att frågan ska tas på allvar.

Vid denna manifestation, som arrangerades av elva föreningar som var på plats, lyfte olika intressenter problematiken med rovdjurspolitiken – den rovdjursproblematik som ansvarigt statsråd från Socialdemokraterna står här i kammaren och förnekar.

Jag vill ge Strandhäll rätt på en punkt: Det står 600 vargar i interpellationen, för det var den uppgift som fanns då, när jag skrev interpellationen. Precis som Alexandra Anstrell sa är det alltså nu när man har inventerat klart 700, om man beräknar antalet valpar. Det är därför vi säger siffran 700. Jag förstår att Strandhäll aldrig läser Svensk Jakt, men om hon gjorde det skulle hon få kännedom.

Empatin med hästuppfödaren Tina Lundblom, som var på manifestationen i onsdags kväll, lyser verkligen med sin frånvaro i statsrådets anförande. I Dalarnas Tidningar beskriver hon hur hon föder upp amerikanska miniatyrhästar. Hon säger att vargar är fina djur, men de är för många. Det är väl detta som är utgångspunkten.

Jag har aldrig träffat någon som har något emot varg. Alla rovdjur behövs. Vi ska ha en rik fauna i Sverige med alla rovdjur. Men problemet är när de blir för många.

Jag träffade en barnfamilj i Lingbo, utanför Ockelbo. Där sa mamman: Ja, hittills har inget barn blivit uppätet av varg i Sverige, men jag vill inte att mitt barn ska vara det första. Så är det att leva i Gävleborg och andra län där man har ett väldigt högt rovdjurstryck.

Det handlar om lantbrukaren i Kilafors, som har vargen på sin gård om och om igen, med alla de problem det skapar. Jag har själv uppmanat denna kvinnliga företagare att begära skyddsjakt varje gång. Men jag kommer ju att få avslag, sa hon då. Ja, men du måste begära det, sa jag, för det är vårt enda sätt att visa statsrådet att lagstiftningen inte fungerar.

Hade samma varg funnits i Nacka vet vi vad som skulle ha hänt. Då skulle den ha blivit skjuten direkt, och med all rätt, för det står i rovdjurspropositionen att man kan ta socioekonomiska hänsyn, och varg ska inte finnas nära människan. Men varför i hela friden skjuter man inte den varg som om och om igen befinner sig i Kilafors? Systemet fungerar ju inte.

Det är helt orimligt att vi nu efter valpningen har 700 vargar i Sverige och att statsrådet står och försvarar den politiken. Det är helt oansvarigt mot riksdagens beslut. Är det så att Socialdemokraterna vill ändra riksdagens beslut, kom då tillbaka med ett annat förslag! Se om ni kan få ett demokratiskt beslut om det. Men nu är det regeringen med Naturvårdsverket som gör detta. Socialdemokraterna gör detta.

Det är därför folk protesterar runt om i Sverige. Rovdjurspolitiken fungerar inte. Det är det som är problemet.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Anf. 47 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Det är enkelt att sätta sig på sina höga hästar och svänga sig med ord om att vi står med okunskap eller inte håller oss till fakta. Men i själva verket är det tvärtom.

Jag skulle vilja upplysa ministern om att riksdagen år 2013 beslutade att Sverige skulle ha 170–270 vargar för att uppfylla EU:s direktiv om att upprätthålla GYBS. Intervallet bygger på den vetenskapliga studie som forskare har gjort om den minsta livskraftiga populationen, MVP. Det skulle då ligga på ungefär 100 vargindivider.

För att kunna upprätthålla denna nivå fattade man beslut om ett spann på 170–270 vargar. Det är fakta som jag tycker att ministern borde hålla sig till när hon går in i den här debatten.

Vi måste någon gång komma vidare i rovdjursdebatten – denna evighetslånga debatt som betyder mycket för människor på landsbygden. Det finns 200 000 vargar i världen. Vargen ska inte blandas ihop med utrotningshotade djur i övriga delar av världen. Den är oerhört utbredd över hela världen. Det tråkiga är att Sveriges regering inte verkar förstå detta faktum.

Vi kan inte ha ett läge som i dag, med uppemot 700 vargindivider, där vi inte sätter människors trygghet i främsta rummet. Det är ju helt absurt att det finns familjer som inte törs låta sina barn gå ut på gården och leka och att förskolor är oroliga för att vargar stryker förbi utanför.

Fru talman! Jag har åtskilliga gånger stått här i kammaren och pratat om den värmländska kartan. Anledningen till det är att det är en ganska viktig och talande karta. På den kartan är det inte mycket som inte täcks av vargrevir. Det är inte rimligt att ha det så.

Vi måste få ordning och reda på debatten inom det här området. För att förvalta den gemensamma vargstammen effektivare måste det bli fler åtgärder. Här måste minister efter minister ställa sig frågan varför vi har dessa debatter här i kammaren. Det handlar ju om att människor känner sig otrygga. Hur långt ska det behöva gå innan man tar detta på allvar och börjar lyssna på människor som bor på landsbygden? Det ska inte ta årtal. Det ska man göra här och nu.

Jag har uppmanat minister efter minister att komma till Värmland, Gävleborg och Dalarna. Besök människor som bedriver fårfarmer och bor ute på landsbygden med vargen runt husknuten. Lyssna och ta in! Gör om, gör rätt!

Ge inte Naturvårdsverket direktiv om att de får höja ribban högre och högre. Det blir en ohållbar situation. Jag tycker heller inte att det är snyggt att sitta och hånskratta åt oss riksdagsledamöter, som för med oss budskap hit in i kammaren och för ut politik som betyder mycket för människor i vardagen. Vi måste kunna bättre än så, för detta är viktiga frågor som har stor betydelse för landsbygden.

Anf. 48 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag uppfattade inte att ministern svarade på min fråga om hur fårägarna i Skåne ska skydda sina får. Det kom nyligen en studie från Sveriges lantbruksuniversitet där man konstaterade att om vargen återkoloniserar södra Sverige skulle tätheten i området bli två till tre gånger högre än de nuvarande reviren i Mellansverige. Det är väldigt oroande siffror.

Jag hoppas verkligen att det finns en strategi för hur man ska skydda både boskap och människor och också vilt och jakthundar från vargangreppen.

Ministern berörde inte alls mina uppgifter om länsstyrelsens förslag att bönder i Skåne skulle hägna in sina betesmarker. I Skåne finns 66 000 får, och de finns på en areal av ungefär 11 000 hektar. Att omgärda en så stor areal med stängsel skulle kosta mellan 300 och 500 miljoner kronor, och då är elkostnaden inte inräknad. Elkostnaden är skyhögt i Skåne på grund av regeringens politik, som har gjort att det är både elbrist och enorma priser just för skåningar.

Länsstyrelsen ger 50 kronor i subvention per meter stängsel. Jag undrar: Varifrån ska skånska bönder få resten av pengarna för att skydda sig mot varg?

Anf. 49 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag har inte hånskrattat, Marlène Lund Kopparklint. Jag vill inte att du säger det i talarstolen, för det är inte med sanningen överensstämmande.

Jag reagerade kraftfullt när Lars Beckman på ett fullständigt oseriöst sätt tog en siffra helt ur luften och påstod att Socialdemokraterna vill ha 700 vargar i Sverige. Det är inte sant! Att jag reagerar på det är inte särskilt märkligt. Det är ingen som har hånskrattat – låt oss vara tydliga på den punkten.

Det är naturligtvis en oerhört seriös fråga för de människor som lever med varg i sin närhet. Därför borde man också kunna kräva en någorlunda seriös debatt i den här kammaren. Vi skulle åtminstone kunna vara överens om att lagstiftning ska följas.

Det som styr att vi i dag har ett referensvärde på 300 vargar i Sverige är EU:s art- och habitatdirektiv.

Det är inte någon siffra som är tagen ur luften. Och om Marlène Lund Kopparklint hade fortsatt lite grann på den diskussion som hon påbörjade vet hon också vad anledningen till att vi landade på 300 vargar 2015 var. När Naturvårdsverket, på grundval av den proposition som ni står och diskuterar, fastställde referensvärdet till 270 vargar, alltså den övre delen i intervallet, fick vi kraftfull kritik från bland annat EU-kommissionen. Det gjordes ett uppdaterat vetenskapligt underlag 2015, som landade i att det krävs 300 vargar för gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Jag tänker att det är otroligt viktigt att vi också klargör att vargpopulationen naturligtvis varierar från år till år på grund av slumpmässig variation, trafikrelaterad dödlighet eller naturlig dödlighet. Därför är det sannolikt att man efter år då vi haft en väldigt stark populationstillväxt och en relativt låg beskattning, med en hållbar regional och adaptiv rovdjursförvaltning, kommer att tillåta ett utökat jaktuttag kommande år. Det är så det fungerar.

Hur många vargar som ska få lov att skjutas av är inget som vi bestämmer i denna talarstol, utan det bestäms där det ska bestämmas, nära medborgarna, regionalt, av länsstyrelserna med utgångspunkt från hur det ser ut i respektive lokalområde. Detta vet ni.

Men det som jag inte fick svar på, som jag verkligen skulle önska, är hur vi kan få en seriös och faktabaserad diskussion i vargfrågan. Är det så att vi behöver titta på om det är möjligt att tillåta utökad skyddsjakt, till exempel? Det vore en seriös diskussion att föra, om det verkligen är så att

det är människorna där ute som ni tänker på. Eller, för den delen, är det så att de moderata riksdagsledamöterna tycker att riksdagen och regeringen har att förhålla sig till de EU-direktiv som finns? Det vore också väldigt intressant att få svar på. Det kan man svara på i stället för att stå och fabulera på ett sätt som över huvud taget inte är med sanningen överensstämmande och lägga ord och politik i min mun som jag inte har sagt.

Anf. 50 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Ministern eftersöker en seriös debatt, och jag tänker: Kan det bli mer seriöst än att vi moderater faktiskt efterfrågar att vi ska följa fattade beslut? Annars måste man få möjligheten att besluta om. Man kan ju inte delegera det till någon annan utan att denna församling har delegerat det. Det är min fråga till ministern, som jag fortfarande inte fått svar på. Ministern hänvisar fortfarande till att någon annan har bestämt, men det är faktiskt så att det är regeringen som har rundat Sveriges högsta beslutande församling.

Sedan är vi med i EU, och vi är också en del av EU. Då får man vara med där och påverka. Man kan inte heller bara skylla från sig på EU.

Om ministern har för mycket på sin agenda och inte har möjlighet att åka till Dalarna, Värmland eller Gävleborg räcker det med att åka till länsgränsen här i Stockholms län – jag kan följa med.

På andra ställen i Sverige, så långt ned som i Skåne, som Boriana Åberg hänvisar till, finns det också väldigt många oroliga. Detta har alltså spridit sig över hela Sverige.

Jag pratade med en uppfödare av shetlandsponnyer i min podd, Hästpartiets podd, om problem med att ha små hästar i närheten av ett vargrevir – det pratade Lars Beckman också om. Hon hade haft flera döda hästar i hagen, men länsstyrelsen ville inte ens åka ut och spåra. De hänvisade till att hästen nog hade bitit ihjäl sig själv. Tittar man på bilden ser man att det inte är stora breda hästtänder som har gjort skadan. Detta tas inte på allvar.

Vargarna drar sig nu allt längre söderut, till mer tätbebyggda områden. Vad är då regeringens plan? Det uppfattas faktiskt som att regeringen sätter vargen före människan. Är det vad Annika Strandhäll också står här och säger? Står hon bakom det?

Anf. 51 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Låt mig först vara tydlig och svara på statsrådets fråga. Moderaterna anser, och söker mandat för, att vi ska ha 170 vargar i Sverige. Och vi anser att människans levnadsbetingelser måste gå före vargen. Jag tycker att det är ett klart och tydligt besked. Vi söker mandat för att skapa majoritet i riksdagen och skicka en tydlig signal till regeringen om att det är riksdagens lägsta möjliga siffra som vi har sagt – 170. Konsekvenserna av den havererade rovdjurspolitiken är nämligen så tydliga nu.

Det är precis som jag sa – det som Strandhäll tycker är skådespeleri: I onsdags kväll var det hundratals människor som samlades på torget i Falun för att lyfta fram problematiken med Socialdemokraternas politik.

Konsekvenserna av att Strandhäll är nöjd med hur det fungerar i dag är alltså att det blir ungefär 700 vargar i Sverige efter valpningen. Det är ett oerhört angrepp på dem som bor på landsbygden. Och det berör jägare.

Ibland säger man så här: Ja, men det är bra att det är fler än jägare som berörs. Jag har inga problem med att säga att även jägare är människor.

Även jägare måste kunna vistas i naturen. Och det kulturarv man har med löshundsjakt måste kunna finnas.

Det är oanständigt att staten bestämmer att det ska finnas så mycket varg att det är svårt att vara fårbonde i Skåne, Gävleborg eller någon annanstans eller att driva hästgymnasium i Hälsingland eller att vara lantbrukare i Kilafors.

Det minsta man hade kunnat begära är att de som påverkas av rovdjurstrycket får full ersättning, men jag noterar att Strandhäll inte ens försöker bemöta frågorna om hur fårbonden i Skåne ska få betalt för rovdjursattackerna.

Men det finns en lösning, och det är en ny regering i höst, som kommer att föra en ny politik.

Anf. 52 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag hoppas innerligt att denna debatt någon gång ska få ett bra slut, där regeringen inser att människors trygghet måste sättas i främsta rummet. Det är det viktigaste – att man inte ska behöva uppleva den otrygghet som man i dag upplever på grund av att regeringen för en oseriös och orimlig rovdjurspolitik.

Det är angeläget att vi får på plats en ny jakt- och viltvårdsmyndighet och att den tar över ansvaret för dessa områden från Naturvårdsverket i samband med en genomgripande reform.

Trots att riksdagen beslutade att koncentrationen av varg skulle minska finns det fler vargrevir i dag än när beslutet fattades – i synnerhet i mitt län, Värmland, som är Sveriges revirtätaste län. Att riksdagens beslut inte följs av en tillförlitlig förvaltning urholkar förtroendet för riksdagens förmåga att hantera komplexa och kontroversiella frågor, som rovdjurspolitiken faktiskt är.

Detta är en utveckling som visar att regeringen inte tar någon som helst hänsyn till vare sig riksdagsbeslut eller de människor som bor och verkar med vargens närvaro runt husknuten.

Såväl varg som övriga rovdjur behöver anpassas till landsbygden och inte tvärtom. Det kommer att finnas fler tillfällen då vi kommer att stå här i kammaren och ta upp denna fråga. Vi kommer att stå här ända tills vi ser ett resultat. Vi behöver nog bättra på regeringens kunskap och acceptans för att människor är oroliga runt om i landet, när de lever med detta runt husknuten.

Anf. 53 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Med andra ord kommer vi inte att kunna få till någon seriös diskussion med Moderaterna i den här frågan.

Moderaterna påstår att de i regeringsställning skulle fatta beslut om 170 vargar totalt i Sverige, detta utifrån de moderata riksdagsledamöternas magkänsla – inte fakta och vetenskaplig grund när man bedömer bevarandestatusen för varg i Sverige.

I och med att vi har vetenskapliga fakta som visar att vi behöver 300 vargar för en gynnsam bevarandestatus skulle detta innebära för svenska medborgare och inte minst för svenska jägare att vi skulle sätta hela möjligheten till skydds- och licensjakt av varg på spel. En varg från Ryssland eller Finland behöver para sig med en svensk varg vart femte år

för att vi ska klara kraven för att över huvud taget få ha skydds- och licensjakt på varg i Sverige.

Detta är Moderaterna beredda att sätta på spel om de kommer i regeringsställning. Själv tycker jag att det hade varit betydligt mycket mer smakfullt om vi hade kunnat diskutera frågan seriöst, till exempel behovet av utökad skyddsjakt.

När det gäller Borianas Åbergs frågeställningar är det ju så att regeringen har genomfört förändringar i viltskadeförordningen. Vi har tagit bort den tidigare gränsen på maxersättning om 80 procent. Nu ges full ersättning för de kostnader som eventuellt uppstår till följd av den här typen av angrepp.

Jag ser fram emot nästa debatt och hoppas att den blir mer seriös.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2021/22:432 om Klimatpolitiska rådets granskningsrapport

Anf. 54 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig om jag avser att vidta beslut och åtgärder i närtid för att uppfylla Klimatpolitiska rådets rekommendationer och i så fall vilka.

Svaret på frågan är ja. Regeringen arbetar ständigt med att utveckla sin politik för att uppnå målen i det klimatpolitiska ramverket, och Klimatpolitiska rådets rekommendationer är viktiga för oss när vi utvecklar klimatpolitiken. Vi kommer naturligtvis att använda oss av dem under årets processer, men jag vill också passa på att påminna om att rådet riktar sin rapport till hela politiken. En samhällsomställning av den här storleken kan bara göras långsiktigt och tillsammans, och det krävs bred politisk förankring och samsyn. Därför hoppas jag att också oppositionen läser detta och tar till sig.

Arbetet med att genomföra den klimatpolitiska handlingsplanen har varit utgångspunkten för regeringens klimatpolitik under mandatperioden. Det gläder mig också att rådet nu gör bedömningen att regeringens klimatredovisning nu lever upp till klimatlagen. En reflektion man kan göra är dock att vi lever i en föränderlig omvärld, där såväl pandemier och rege- ringskriser som krig i Sveriges omedelbara närhet påverkar förutsättningarna att genomföra klimatpolitiken. Jag noterar även att rådet sett de utmaningar som det parlamentariska läget ger.

Klimatpolitiska rådet har identifierat myndighetsstyrning som en central fråga. Vi har dragit samma slutsats, och regeringen har för bara några veckor sedan gett Statskontoret i uppdrag att analysera myndigheternas ansvar inom klimatpolitiken. Statskontoret ska också vid behov lämna förslag på en bättre styrning av myndigheternas klimatarbete.

För att Sverige ska vara attraktivt för gröna investeringar och för att gröna jobb ska bli verklighet behöver det finnas tillräckligt många personer med rätt kompetens på arbetsmarknaden. Därför genomför regeringen bland annat ett kompetenslyft för klimatomställningen och avsätter för satsningen 300 miljoner kronor under 2022–2024. Sedan 2014 har regeringen också genomfört Kunskapslyftet. Genom Kunskapslyftet har vi

tillfört medel som beräknas motsvara nästan 160 000 utbildningsplatser inom komvux, yrkeshögskolan, folkhögskolan och högskolan. I februari presenterade vi även det nya omställningsstudiestödet, som möjliggör för människor att satsa på omställning eller kompetensutveckling utan att behöva oroa sig för hur räkningarna ska betalas.

Regeringen har antagit en omfattande elektrifieringsstrategi och beslutat om havsplaner för vindkraft som möjliggör områden för energiutvinning motsvarande cirka 20–30 terawattimmar. Statens energimyndighet har samtidigt fått i uppdrag att tillsammans med andra berörda myndigheter peka ut lämpliga områden för att möjliggöra ytterligare 90 terawattimmar elproduktion till havs. Utifrån Energimyndighetens underlag ska Havs- och vattenmyndigheten föreslå ändringar i havsplanerna.

Sveriges elförbrukning ligger i dag på cirka 140 terawattimmar per år. Sveriges ambitiösa klimat- och energipolitiska mål, inklusive elcertifikatsystemet, har bidragit till investeringar och utbyggnad av vindkraften. Enligt redan tecknade avtal investeras över 100 miljarder kronor i vindkraft bara under åren 2017–2023.

Den europeiska marknaden är svenska företags hemmamarknad, och EU:s regler och styrmedel är mycket viktiga för företagens omställning och konkurrenskraft. Sverige har varit drivande i en ambitiös europeisk klimatpolitik med skärpningar av målen i EU:s klimatlag. Fortsatt reform av EU:s utsläppshandel är avgörande för att nå EU:s klimatmål, men vi behöver också morötter som hjälper till i omställningen. EU har nyligen fördelat omfattande medel till sju spjutspetsprojekt. Två av dessa finns i Sverige.

Regeringen har i grunden förändrat klimatpolitiken med det klimatpolitiska ramverket som innehåller ambitiösa klimatmål, klimatlagen och inte minst också ett klimatpolitiskt råd som följer arbetet och granskar att klimatpolitiken svarar upp mot klimatlagen och ligger i linje med riksdagens mål. Regeringen har en hög ambition och en klimatpolitik som är integrerad i alla relevanta delar av regeringens politik, inte minst energipolitiken, transportpolitiken och näringspolitiken. Detta har lett fram till att den gröna industriella revolutionen nu växer fram. Jag delar Klimatpolitiska rådets bild att takten i klimatomställningen behöver öka ännu mer.

Anf. 55 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka klimatministern för svaret på min interpellation.

Vi befinner oss i ett klimatnödläge. FN:s klimatpanel har den senaste tiden kommit med två väldigt omskakande klimatrappporter som pekar i en tydlig riktning, och det är att vi behöver mer politik för en snabbare och mer strukturerad klimatomställning.

Även om vi under pandemin i Sverige har sett ganska kraftiga minskningar av utsläppen ser vi nu när pandemin klingar av att utsläppen går upp väldigt kraftigt. Min bild, och även Klimatpolitiska rådets bild, är att regeringen inte gör tillräckligt. Med den politik som vi har i dag kommer vi inte att nå våra klimatmål.

Fru talman! Världsnaturfonden presenterade en rapport häromdagen där de hade låtit Uppsala universitet räkna på hur stora utsläppsminskningar vi behöver göra i Sverige för att vi ska nå Parisavtalets 1,5-gradersmål. Man kom fram till att vi behöver minska utsläppen med 21 procent

årligen – 21 procent årligen! Det är väldigt kraftiga utsläppsminskningar. Vi ligger inte alls i fas med den linjen, och vi ligger inte heller i fas med andra bedömningar.

Min första till Annika Strandhäll är därför: Tror klimatministern att vi kommer att nå vårt svenska klimatmål om nettonollutsläpp till 2045? Tror klimatministern att vi kommer att nå sektorsmålet för transportsektorn om minskade utsläpp med 70 procent till senast 2030?

Fru talman! För att vi ska nå målen behövs det, lite förenklat, två saker. Vi behöver kraftiga klimatinvesteringar. Vi måste se till att privata och offentliga pengaflöden går just till att minska utsläppen. Vi behöver också regleringar. Vi behöver helt enkelt förbjuda vissa verksamheter, vi behöver stifta lagar och besluta om bestämmelser som snabbt bringar ned våra utsläpp.

Jag ska börja med pengaflödena. När det gäller klimatinvesteringarna hörde vi i svaret från klimatministern att det är en hel del stora både privata och offentliga investeringar på gång. Det är bra. Men vi behöver göra mer.

Ett problem som Klimatpolitiska rådet tar upp i den senaste granskningsrapporten, men som de egentligen har tagit upp i alla sina rapporter sedan de började granska regeringens politik, är det så kallade finanspolitiska ramverket. Vi har ett finanspolitiskt ramverk som förhindrar staten att ta lån för att göra stora investeringar.

Precis som Klimatpolitiska rådet föreslår vill även vi i Vänsterpartiet ändra på det finanspolitiska ramverket, så att det ska vara möjligt för staten att ta lån för att göra stora investeringar. Vi från Vänsterpartiet har bland annat lagt fram ett klimatprogram för investeringar på 700 miljarder kronor som gäller stora investeringar i transportsektorn, i energi, i industri och i beteendeförändringar för att minska utsläppen.

Avser klimatministern att verka för att det finanspolitiska ramverket ska ändras, så att vi kan göra större klimatinvesteringar?

Vi behöver också göra regleringar. Och, fru talman, jag kommer att återkomma till den frågan, som är oerhört viktig, i nästa anförande.

Anf. 56 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för en väldigt angelägen interpellation. Som ledamoten kanske noterade avslutade jag mitt interpellations-svar med att just understryka att takten behöver öka. Det är vi fullt medvetna om.

Med den i dag beslutade och aviserade politiken kommer vi att nå ungefär halvvägs dit vi behöver nå till 2045. Därmed är vi alltså helt överens.

Samtidigt hörde Jens Holm också att jag i mitt interpellationssvar gav en inramning av hur mycket som har hänt inom detta område under de senaste sju åtta åren med klimatlagen och med hela ramverket. Inte minst har vi också fyrdubblat satsningarna på klimat- och miljöområdet sedan 2014. Det är något som har varit helt nödvändigt för att vi ska befinna oss där vi är i dag, nämligen att vi ser att några av de stora samhällssektorerna nu på allvar börjar kunna ställa om. Vi pratar om industrin, och vi pratar om transportsektorn, som står för en tredjedel var av utsläppen i Sverige.

Jag känner mig faktiskt väldigt optimistisk när det gäller särskilt transportsektorns omställning och förutsättningarna för att man ska kunna nå målsättningarna till 2030 inom den sektorn – det diskuterade regeringen

så sent som i går – och vi ser där en mycket snabb utveckling mot elektrifiering, inte minst av hela transportflottan.

I mars var 61 procent av de nya bilar som såldes i Sverige elbilar. Och vi bygger nu väldigt kraftfullt ut laddinfrastrukturen i hela Sverige.

Jag satt så sent som i morse i en diskussion på ett möte om hur vi nu ska klara det ökade elbehov som vi ser i hela Sverige till följd av den gröna omställningen. Det är i sanning en stor samhällsomställning som det handlar om. Där ser vi nu också hur stora och tunga utsläppsindustrier med nya tekniker håller på att ställa om och bli gröna och fossilfria. Jag känner mig därför ganska förhoppningsfull. Men jag är också medveten om att vi kommer att behöva göra mer.

När det gäller fortsatta investeringar för den gröna omställningen är jag övertygad om att sådana kommer att göras, utan att gå in på detaljer kring det finanspolitiska ramverket. Det tänker jag att man får resonera med finansministern om. Men omställningen i sig gör att det, för att vi ska kunna ta till vara potentialen i den gröna industriella revolutionen, också kommer att krävas investeringar från statens sida, inte minst när det gäller omställningen av hela elnätet i Sverige. Det är en herkulisk uppgift som ligger framför oss som vi måste klara av eftersom den kommer att föra med sig precis det som vi är ute efter, nämligen tydliga steg mot att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

Avslutningsvis i detta inlägg vill jag säga att jag tycker att det är viktigt att ambitionerna i Klimatpolitiska rådets rapport inte bara riktas till regeringen utan i allra högsta grad till opposition och riksdag. Riksdagen fattar just nu en rad ganska kortsiktiga beslut som, om de skulle bli verklighet, kommer att lägga hinder i vägen för att vi ska kunna klara utsläppsmålen. Jag tänker inte minst på reduktionsplikten, som är ett av våra viktigaste verktyg.

Anf. 57 JENS HOLM (V):

Fru talman! Klimatministern har helt rätt i att dessa rekommendationer från Klimatpolitiska rådet handlar om alla politikområden. Och alla politikområden måste gå i takt och verka för att våra utsläpp ska minska.

Men även för en klimatminister tror jag att det är väldigt viktigt att också på något vis omfatta det finanspolitiska området. Om en klimatminister inte aktivt driver att vi ska ha stora offentliga investeringar i klimatomställningen tappar vi nämligen en stark aktör i detta sammanhang.

Klimatpolitiska rådet har länge pekat på att vi har ett finanspolitiskt ramverk som handlar om åtstramningar av ekonomin i stället för att handla om att vi behöver expandera ekonomin i fråga om klimatinvesteringar.

En annan fråga som rådet tar upp är att vi borde inrätta en grön klimatinvesteringsbank, som man har gjort till exempel i Storbritannien. Och Danmark har inrättat en klimatinvesteringsfond nyligen. Det är också sätt att mobilisera offentligt kapital för klimatinvesteringarna.

Klimatministern nämner transportsektorn. Det är otroligt viktigt att vi snabbt minskar utsläppen där. Jag måste säga att jag är ganska oroad. Jag är kanske inte lika hoppfull, även om det är positivt att det köps exempelvis många elbilar. Men fråga vem som helst om laddinfrastrukturen så är det en väldigt stor utmaning. Regeringen har ett system där man betalar 50 procent till dem som sätter upp en laddstolpe. Men det finns ingen systematisk utbyggnad av laddinfrastrukturen. Det finns inget nationellt akti-

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

veringssystem och betalsystem för laddstolparna. När man kommer till en laddstolpe vet man helt enkelt inte om man kan aktivera den och få den el som man behöver. Detta behöver åtgärdas.

Regeringen måste verkligen ta itu med infrastrukturpolitiken. På sitt bord har regeringen nu ett förslag till en ny infrastrukturplan för de kommande infrastrukturinvesteringarna fram till 2033 som bygger på massiva investeringar i nya motorvägar. Då säger både Klimatpolitiska rådet och Naturvårdsverket: Bygg inte nya motorvägar, därför att det kommer att leda till ökad bilism och ökade utsläpp.

Vad anser klimatministern om förslagen till att bygga dessa nya motorvägar, till exempel Tvärförbindelse Södertörn här i Stockholm som kommer att kosta minst 16 miljarder kronor och leda till ökade utsläpp? Är det bra klimatpolitik? Det skulle jag vilja veta.

När det gäller transportområdet är det tyvärr så att när man reser med det klimatsmarta tåget får SJ och andra tågoperatörer betala en kilometerskatt. För varje kilometer som de kör personer och gods på järnväg betalar de banavgifter, medan lastbilarna som kör på våra vägar inte betalar en krona i motsvarande kilometerskatt.

Avser klimatministern att verka för att vi ska få en avgift på lastbils-transporterna, så att det blir mer gynnsamt att flytta över gods från väg till järnväg? Det vore väldigt bra klimatpolitik.

Fru talman! Jag sa inledningsvis att det är väldigt viktigt med inte bara investeringar utan också regleringar. Klimatministern nämnde här myndighetsstyrningen. Det är väldigt viktigt att vi har myndigheter som går i takt med våra klimatmål.

Nu har vi till exempel en försvarsmakt som aktivt motverkar utbyggnaden av nya vindkraftsparker, och vi har en transportstyrelse som kräver höjda banavgifter för järnvägen. Vi har AP-fonder som fortsätter att investera i det fossila, och vi har Trafikverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Energimyndigheten och andra myndigheter som inte går i takt med tiden. Avser ministern att verka för nya myndighetsinstruktioner där dessa myndigheter håller sig inom ramen för vad klimatet tål?

Anf. 58 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack för de här inspelen, Jens Holm!

Låt mig vara väldigt klar och tydlig: Jag tror att det behövs stora offentliga investeringar i klimatomställningen. Som klimat- och miljöminister tittar jag såklart med mycket stort intresse på precis det Jens Holm nämner, till exempel en grön klimatinvesteringsbank eller en grön klimatinvesteringsfond. Jag tror att det skulle vara precis rätt läge att introducera något sådant nu när man ser hur den gröna omställningen verkligen tar fart.

Vi ser ju vad omställningen för med sig i form av behov av att investera i det offentliga och välfärden. Ta norra Sverige, där det behöver byggas nya skolor, infrastruktur, förskolor, skolor, äldreboenden och bostäder! Det handlar naturligtvis också om att möjliggöra fortsatta stora investeringar i viktiga klimatåtgärder.

Detta är frågor vi diskuterar hela tiden i regeringen. Vi har ett beslut och en inriktning som bärs inte minst av vår statsminister, nämligen att Sverige ska leda klimatomställningen och att vi ska se till att vi för hem de nya, gröna jobben. Det kommer att innebära att vi involverar alla olika delar av samhället, för detta är en samhällsomställning. Det kanske absolut

viktigaste är just det som även Klimatpolitiska rådet påpekar, nämligen att man har en bred tydlighet över alla politikområden. Det ska inte minst finnas en tydlighet i myndighetsstyrning och på andra sätt, så att alla helt enkelt drar åt samma håll.

Jag är fortsatt väldigt förhoppningsfull när det gäller transportsektorn. Regeringen antog en stor elektrifieringsstrategi i början av mars. Den innehåller massiva satsningar på bland annat laddinfrastrukturen. Vi har redan, med hjälp av de politiska initiativ regeringen har tagit, byggt ut med 64 000 laddstolpar. Detta är också någonting som behöver göras i hela EU.

När det sedan gäller infrastrukturen och den kommande infrastrukturpropositionen, som naturligtvis är jättespännande, förväntar jag mig självklart också järnväg. Jag kan dock se framför mig att vägen framåt är en elektrifiering av bilar och av hela transportflottan. På vilket sätt vägar behövs för det får andra svara på, helt enkelt, men det är i alla fall den vägen jag ser framför mig – att vi i förlängningen får en fossilfri transportflotta.

Det jag också skulle vilja säga någonting om är naturligtvis den förnybara energin. Vi har en målsättning som är satt av riksdagen, nämligen att vi ska ha ställt om till ett förnybart energisystem till 2040. Just nu finns det ett massivt intresse av att investera inte minst i den havsbaserade vindkraften; vi har investerare som står på kö.

Såväl de stora industrierna och deras företrädare som det ökade energibehovet kopplat till omställningen av transportflottan ger ju vid handen att detta behöver göras i snabb takt – men också att det är framför allt den havsbaserade vindkraften som kommer att skapa de möjligheterna för oss. Vi kommer att behöva lägga mycket tid, fokus och resurser framåt på att se till att vi kan tillfredsställa det energibehov vi kommer att se som en följd av den gröna omställningen.

Sedan får dock Jens Holm gärna svara på hur Vänsterpartiet ställer sig till reduktionsplikten.

Anf. 59 JENS HOLM (V):

Fru talman! Då börjar jag med reduktionsplikten.

Vänsterpartiets politik vad gäller obligatorisk inblandning av biodrivmedel har alltid varit att vi är rätt skeptiska. Varför? Jo, den otroligt stora inblandning av biodrivmedel som regeringen har gått fram med fordrar enorma arealer av skog eller annan växande mark, som då måste användas till att producera bränsle att driva våra bilar med. Vi har sagt att vi gärna har en reduktionsplikt och gärna en inblandning – men inte i så stor omfattning som regeringen har föreslagit. Det är alltså därför vi inte vill ha de stora volymer som regeringen har föreslagit.

Däremot vill vi satsa mer på transporteffektivitet, det vill säga att man flyttar över transporter från egen bil och lastbilar till kollektivtrafik och järnväg. Elektrifiering är helt rätt väg att gå, men kom ihåg, Annika Strandhäll: Även om bilar och lastbilar körs på el på motorvägarna kommer de att fortsätta att riva upp partiklar från vägbanan. Det kommer att fortsätta vara buller, och det kommer att fortsätta att vara trängsel.

Därför är det så viktigt att vi inte bygger nya motorvägar utan satsar på det som kallas transporteffektivitet, alltså att man flyttar över transporter från väg till järnväg – och till sjöfart ibland, när det gäller godstransporter. Jag ställer mig alltså frågande till att Socialdemokraterna år 2022 går fram

med förslaget att bygga nya motorvägar till väldigt höga kostnader. Det är pengar som i stället borde gå till kollektivtrafik och järnväg.

När det gäller myndighetsinstruktionerna nämner Strandhäll den havsbaserade vindkraften. Det är otroligt viktigt, men då kan vi inte ha en försvarsmakt som motsätter sig utbyggnaden av varje ny vindkraftspark. När får vi nya instruktioner till Försvarsmakten och våra andra myndigheter så att de bedriver en verksamhet som verkar för att uppnå våra klimatmål i stället för att motarbeta dem?

Anf. 60 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Sammanfattningsvis kan man väl säga att Sverige just nu är beviset på att det händer saker om man investerar i klimatet, har ramverk och lagstiftning på plats för att ställa om samt stimulerar de stora utsläpparna att ställa om till den nya gröna tekniken och fasa ut det fossila. Det kan man konstatera när man utvärderar de senaste sju åren och var vi är i dag.

Jag är helt enig med Jens Holm om att vi har mycket kvar att göra och att vi behöver accelerera. Av respekt för våra barn och barnbarn och framtida generationer måste vi se till att klara av att ställa om och få stopp på utsläppen. Det är helt grundläggande.

Det som ändå är ett privilegium och så fantastiskt nu är att man känner att olika delar av samhällsapparaten – näringsliv, politik och medborgare – drar åt samma håll. Vi ser att vinsterna med den gröna omställningen börjar växa fram i form av ökat välbefinnande, fler jobb och efterfrågan på ny kompetens. Vi ser ett nytt, modernt och grönt folkhem i Sverige, och det är det som är Socialdemokraternas idé framåt. Vi ska investera i just detta.

Det gläder mig att höra att också Jens Holm och Vänsterpartiet tycker att detta är rätt väg att gå. Samtidigt måste jag påpeka att det gång efter annan har understrukits att reduktionsplikten är ett av våra viktigaste verktyg för att få ned utsläppen. Att börja schackra med den är väldigt olyckligt – och särskilt att göra det tillsammans med sverigedemokrater och moderater, som vill någonting helt annat än att ha mer kollektivtrafik och att flytta över transporter till järnväg. Liera er i stället med dem som på riktigt står upp för klimatet, Jens Holm!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2021/22:433 om priset på insatsvaror och jordbrukets lönsamhet

Anf. 61 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Staffan Eklöf har frågat mig vad jag och regeringen avser att göra för att vända den negativa utvecklingen i det svenska lantbruket och i svensk livsmedelsproduktion.

Vi har nu den allvarligaste säkerhetspolitiska situationen sedan andra världskriget, som en följd av Rysslands invasion av Ukraina. Det skapar stor osäkerhet och bidrar till ökade priser på insatsvaror som till exempel foder, energi och drivmedel. Samtidigt är bedömningen fortsatt att höga

avräkningspriser på flertalet jordbruksvaror till del kompenserar för de ökade kostnaderna.

För att stärka Sverige i denna extraordinära situation har regeringen aviserat åtgärder på kort och lång sikt som riktas mot både företag och konsumenter.

För att på kort sikt underlätta för lantbrukare och växthusföretag aviserade regeringen den 25 april ett krispaket på drygt 2 miljarder kronor till jordbruket. Regeringen föreslår ett förstärkt stöd till animaliesektorn på knappt 1,6 miljarder kronor, ett utökat Norrlandsstöd på 50 miljoner kronor och en retroaktiv återbetalning av dieselskatten under perioden 1 januari 2022–30 juni 2023 som beräknas belasta statsbudgeten med cirka 400 miljoner kronor. Till det kommer ett aviserat stöd till lantbruket på 1,1 miljarder kronor i ökad nedsättning av dieselskatten och stöd till animaliesektorn.

Med dessa förslag och de åtgärder som tidigare har aviserats har regeringen sammanlagt presenterat åtgärder för cirka 3,1 miljarder för att stötta det svenska lantbruket och yrkesfisket. Det är viktiga åtgärder för att fortsätta att trygga svensk livsmedelsproduktion.

Jag vill betona regeringens långsiktiga arbete för att stärka konkurrenskraften i svenskt jordbruk. Detta görs i linje med livsmedelsstrategin och genom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Sammanlagt har tre handlingsplaner för livsmedelsstrategin beslutats. En är slutförd, och de två som pågår innefattar insatser som är beslutade för 2022 på cirka 200 miljoner kronor. 200 miljoner kronor årligen är fortsatt beräknat fram till 2025. I handlingsplanerna ingår bland satsningar på forskning och innovation, regelförenkling och kompetensförsörjning. Inom ramen för livsmedelsstrategin görs även långsiktiga satsningar på den svenska livsmedelsexporten, som är ett viktigt verktyg för att öka konkurrenskraften i den svenska livsmedelskedjan.

Utformningen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett viktigt verktyg för att stärka det svenska jordbruket. I den kommande strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken har regeringen föreslagit att drygt 60 miljarder kronor avsätts, och till det lägger vi cirka 4 miljarder kronor i nationella åtgärder som avser hela programperioden.

Även på EU-nivå vidtas åtgärder som ska underlätta för jordbruket i denna svåra situation. Bland annat har EU-kommissionen vidtagit ett antal åtgärder som regeringen stöder: ett tillfälligt krisramverk för statsstöd som gäller fram till den 31 december 2022, ett stödpaket om 500 miljoner euro, ett stöd för privat lagring av griskött i syfte att stärka grisköttssektorn samt ett undantag från vissa förgröningskrav inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Där ingår att öppna upp för odling på ekologiska fokusarealer med bibehållet stöd.

Sammanfattningsvis arbetar regeringen med ett stort antal åtgärder på både kort och lång sikt för att stärka konkurrenskraften i det svenska lantbruket och i svensk livsmedelsproduktion.

Anf. 62 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag vill med denna interpellation debattera jordbrukets lönsamhet och förutsättningar i kostnadskrisens tid och inte minst därefter. Debatten har skjutits upp. Så blir det ibland – det är helt okej – men den får kanske

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

därmed en lite annan karaktär, eftersom den samlade oppositionen nu har drivit igenom och, i förrgår, beslutat i kammaren om ett stort antal förbättringar för lantbrukets lönsamhet och förutsättningar. Det handlar om att öka det befintliga krisstödet till gris- och fjäderfäsektorn samt om ytterligare krisstöd till mjölk-, nötkötts- och får företag. Det rör sig om minst 1 ½ miljard.

Regeringen ska på EU-nivå aktivt driva att ett gruppundantag från statsstödsreglerna införs för animaliesektorn. Detta skulle kunna innebära ytterligare 1 ½ miljard kronor. Regeringen ska agera för att ge jordbrukare möjlighet att nyttja så mycket av sin mark som möjligt utan att det påverkar förgröningsstödet. Regeringen ska också återkomma snarast med förslag på ett tillfälligt undantag från EU:s statsstödsregler för att stödja växtodlingsföretag. Här finns ett utrymme på upp till 1 miljard kronor.

Regeringen ska ta fram en lösning för att kunna återbetala dieselskatt retroaktivt från den 1 januari i år samt utöka det så kallade Norrlandsstödet maximalt under 2022.

Nu är det viktigt att understryka att det är avgörande att regeringen agerar skyndsamt för att genomföra det som riksdagen har beslutat. Lättnaderna får inte komma för sent.

Om någon tittare tror att jordbrukets kostnadsläge är en liten fråga för ett begränsat antal personer vill jag säga följande:

De ökade livsmedelspriserna bidrar till den ökade inflationen, liksom de höga drivmedelspriserna gör. På ökad inflation följer höjd ränta; i går aviserade Riksbanken mycket riktigt att räntan höjs.

Kostnadsutvecklingen i lantbruket och för drivmedel leder alltså till att medborgarna får dyrare drivmedel, dyrare livsmedel och dyrare boende, även på Södermalm.

Konsekvenserna för vår livsmedelsberedskap är uppenbara. För lantbrukets vidkommande är det också viktigt att hålla nere inflation och ränteökningar, eftersom många lantbruksföretag har stora lån. Det är alltså bråttom.

Den andra frågan om jordbrukets lönsamhet är den om långsiktig lönsamhet. Den som tror att kriserna i jordbruket har skapat den låga lönsamheten har fel. Tvärtom är det den kroniskt låga lönsamheten som har gjort jordbruket sårbart.

Svenska jordbrukares konkurrensvillkor måste permanent göras mer lika de villkor som deras konkurrenter i andra EU-medlemsstater har. Tillfälliga krispaket är inte tillräckliga för att återställa hopp och framtidstro, och inte heller för att skapa de ekonomiska marginaler som saknas i dag och som skulle ha dämpat denna och andra krisers effekt. Kortsiktigheten är en del av problembilden.

Ministerns svar hänvisar till livsmedelsstrategin för det långsiktiga perspektivet, och visst innehåller livsmedelsstrategin många bra satsningar, inte minst upprättandet av strukturer för interaktion, såsom Sweden Food Arena, forskningssatsningar och ökat tillgängliggörande av nya växtskyddsmedel.

Saken är den att fördröjningen när det gäller mer pengar till jordbrukarna är lång. Initiativen måste kompletteras med åtgärder som permanent sänker omkostnaderna för svenska jordbrukare. Det är mycket som inte realiserats när kostnadsläget är för högt. Man kan inte på samma sätt ut-

nyttja ny teknik, ny kompetent arbetskraft eller exportkanaler om kalkylen inte går ihop.

Mot bakgrund av vad jag har sagt undrar jag om regeringen kan tänka om och permanenta vissa av de tillfälliga satsningarna. Kanske den lägre dieselskatten? Det är ju det som behövs.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Anf. 63 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Det är inte första gången som Staffan Eklöf och jag står här. Jag vill påminna Staffan Eklöf om den olagliga invasion som Ryssland har gjort av Ukraina och som har skapat det här. Jag vill också påminna ledamoten om de beroenden och de sårbarheter som vi har kunnat se efter Rysslands invasion av Ukraina, bland annat beroendet av diesel och andra varor, till exempel handelsgödsel.

Här är det enormt viktigt att vi gör det som Socialdemokraterna vill och som regeringen står för, det vill säga den klimatomställning vi behöver. Vi behöver producera de här insatsvarorna själva.

Det låter nästan som att Staffan Eklöf och jag delar den åsikten, men medan ledamoten hellre vill sänka skatten på diesel permanent ser jag hellre att vi gör oss oberoende av den typen av insatsvaror.

De förslag som regeringen har lagt fram har vi lagt fram till Sveriges riksdag därför att de är träffsäkra och effektiva och därför att de går att genomföra. Det gruppundantag som ledamoten pratar om försökte vi från regeringens sida att driva nere i EU. Det krävs ju att alla länder ställer sig bakom gruppundantaget, och det gjorde de inte vid det mötet. Vi har inte heller fått till oss att det finns någon väg framåt i detta. Däremot gör vi naturligtvis alltid det som EU-nämnden och andra talar om för oss. Gruppundantaget har vi försökt att driva.

Det paket vi lägger fram för att stötta svenskt jordbruk, eftersom vi också vill säkra svenskt jordbruk och stärka Sverige, är åtgärder som är genomförbara här och nu.

Det är precis som ledamoten säger: De höga kostnaderna för jordbruket behöver tas hand om nu, så att vi säkrar årets skörd, stärker det jordbruk som vi har och stärker det jordbruk som vi har på kort sikt.

På lång sikt jobbar vi vidare med livsmedelsstrategin. Vi vill se ökad livsmedelsproduktion, fler svenska bönder i Sverige och mer svensk mat på svensk tallrik.

Det är ju inte nattsvart. År 2020 såg vi att lönsamheten i jordbruket ökade. Vi såg att livsmedelsberedningens lönsamhet ökade. Vi såg också att handeln ökade. Livsmedelsstrategin har naturligtvis spelat roll – vi ser att lönsamheten ökat i alla led.

Jag skulle önska att vi var fler som talade väldigt gott om svenskt jordbruk som den framtidsbransch den är. Är det någonting som vi behöver varje dag, både jag och ledamoten, är det mat. Jag tycker att det är väldigt bra när vi också väljer svensk mat på vår tallrik, för det är ett sätt för oss konsumenter att stärka svenskt jordbruk.

Anf. 64 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Först vill jag poängtera att jag helt håller med ministern om att vi ska köpa svenskt. Det är bra på många sätt.

Jag håller också med om att den kris vi har nu är väldigt speciell. Till stora delar hänför den sig till Ukrainakriget och de beroenden som finns.

Men jordbruket har hankat sig fram i många år, för att inte säga årtionden. Det finns politiska orsaker till det. Man har ett helt annat kostnadsläge än de konkurrenter man har i övriga EU.

Jag vill också kommentera detta med permanent sänkt dieselskatt. Det ska gälla tills alternativ finns. I dag finns inga alternativ som är ekonomiskt gångbara. Sätter man krav på biodrivmedel i dag är det lika med import. Ungefär 90 procent av drivmedlen importeras i dag. Dock såg jag i förrgår att det kom en nyhet från Chalmers tekniska högskola om framsteg i cellfabriker. Man kan använda skogsmaterial på ett sätt som ger större utbyte och i framtiden lägre kostnader. Det är inte framme i dag och kommer inte att vara det nästa år, utan det dröjer några år. Men då kan det bli konkurrenskraftigt.

Det är bra att regeringen gör som riksdagen vill. Jag förutsätter att regeringen fortsätter att försöka få igenom gruppundantag på olika kreativa sätt enligt riksdagens önskemål.

Vi sverigedemokrater har en helt annan vision för svenskt jordbruk. Vi ser framför oss permanent sänkta omkostnader som möjliggör en rimlig konkurrenssituation för våra lantbrukare. Sänkta kostnader ger större möjligheter, större framtidstro och mer investeringar. Det ger i sin tur högre lönsamhet, vilket ger ännu större möjligheter, framtidstro och investeringar. Denna positiva spiral underlättar också rekrytering och generationsskiften, vilket i sin tur driver på den positiva spiralen ytterligare.

Vi vill lämna den nuvarande negativa spiral som jordbruket är inne i genom att satsa ordentligt och permanent för att kunna bege oss in i en positiv spiral. Om vi gör så kanske den nuvarande krisen för jordbruket blir den sista. Vi kanske inte behöver diskutera några fler krispaket här i kammaren. Det vore ju toppen! I stället får vi en växande näring, en ökande livsmedelsproduktion och en blomstrande landsbygd. Vill inte ministern följa med Sverigedemokraterna in i denna positiva spiral?

Anf. 65 Statsrådet ANNA-CAREN SÅTHERBERG (S):

Fru talman! Jag är oändligt positiv varje dag, vill jag tala om för ledamoten. Jag kan tala om att det är därför som vi också lade fram den strategiska planen i den gemensamma jordbrukspolitik. Där handlar det just om det som ledamoten pratar om. Det handlar om att satsa mer på unga jordbrukare. Det handlar om att satsa mer på ett aktivt jordbruk. Det handlar också om att stötta den underliggande konkurrenskraften. Där är jag och ledamoten eniga. Vi behöver ett konkurrenskraftigt och starkt jordbruk. Vi behöver också en ökad livsmedelsproduktion. Vi behöver stärka Sverige, och vi behöver helt enkelt se till att man har de bästa förutsättningarna.

Det är också därför vi har livsmedelsstrategin, som vi har haft en stor enighet om och som den socialdemokratiska regeringen tog fram. Det handlar om ökad livsmedelsproduktion. Det handlar om konkurrensvillkor och minskat regelkrångel. Det handlar om att se till att vi på alla sätt får ett jordbruk som producerar mer och administrerar mindre, ledamoten. Det är bland annat det som är syftet.

Vi har gjort en massa även i handlingsplanerna i livsmedelsstrategin. Flera åtgärder har vidtagits på förenklingsområdet. Redan i och med den första handlingsplanen vidtogs åtgärder för att höja kompetensen inom livsmedelskontrollen. Det gavs i uppdrag åt Jordbruksverket, Livsmedels-

verket och Tillväxtverket att utveckla digitala tjänster som bidrar till för-
enklad information. Man satsade på guidning och service till företag i livs-
medelskedjan för att göra det enklare att starta och driva företag samt un-
derlätta företagets myndighetskontakter.

I handlingsplan två gjordes betydande satsningar på förenklingsarbetet
för företag inom livsmedelskedjan. Tillväxtverket ska för några centrala
grenar inom livsmedelskedjan skapa tjänster för sammanhållna guide-
processer. I handelsplan två kom också uppdrag om att identifiera regler
som försämrar konkurrenskraften, tillväxtmöjligheterna eller innovations-
förmågan för företagen i livsmedelskedjan.

Vad som är starkt i livsmedelsstrategin är att den rör hela kedjan, från
jordbrukets goda produkter till export. Vi såg till och med att exporten
ökade av svensk mat. Vi såg också att fler åt svensk mat under pandemin;
handeln har en märkning som säger att maten är svensk. Nu ser vi att det
backar lite när vi åter lunch på restauranger igen. Det är inte lika mycket
svensk mat där.

Regeringen gör alltså väldigt mycket för att stärka den underliggande
konkurrenskraften hos jordbruket. Just nu genomgår jordbruket en kris på
grund av höga priser på insatsvaror. Men den här socialdemokratiska re-
geringen har tagit ansvar – i mjölkkrisen, vid torkan och i den här krisen.
Det är precis på det sättet en ansvarsfull regering ska agera.

Anf. 66 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Ministern pratar om långsiktiga åtgärder och nämner den
strategiska planen. Men då påminner jag mig om att den saknar tillräckliga
medel. Både LRF och Jordbruksverket säger att det saknas 1 miljard för
att kunna komma upp till målsättningarna i livsmedelsstrategin. M, KD
och SD har lagt de pengarna för kommande programperiod, och vi hoppas
att Socialdemokraterna vill göra likadant.

Som jag var inne på tidigare finns det många bra delar i livsmedels-
strategin. Det som saknas är minskade omkostnader. Det skulle utgöra den
hävstång som gör att livsmedelsstrategin får effekt.

Jag vill helt kort kommentera lönsamhetssiffrorna och den ökade för-
säljningen av svenskt kött. Det kan delvis vara en coroneffekt. Lönsam-
hetskurvorna fick vi se i går i utskottet. Det var nätt och jämnt lönsamhet.

Jag noterar slutligen att vi inte har talat om tillgången på gödningsme-
del, som var en del av problembeskrivningen i min interpellation. Sveriges
beroende av import av konstgödsel måste brytas, som ministern var inne
lite på i det första anförandet. Det finns idéer nära tillämpning om hur man
kan tillvarata både kväve och fosfor från avloppsslam på ett säkert sätt och
hur man kan utvinna fosfor ur svenska gruvor och gruvavfall. Dessa sats-
ningar bör uppmuntras och stödjas.

Ett hinder är högre kostnader. Det gäller även konstgödselproduktion
med hjälp av fossil energi. Här är lösningen också att öka lönsamheten i
svenskt jordbruk. Det skulle nämligen skapa en större betalningsförmåga
för våra lantbrukare, som är avnämare av produkterna. Det möjliggör fler
alternativ och sporrar dem som utvecklar nya metoder för nya gödnings-
medel.

Detta gör att lönsamheten är en nyckelfaktor. Är det här tillräckligt för
ministern för att hon ska vilja göra kostnadsminskningarna permanenta?

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Anf. 67 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Staffan Eklöf för denna viktiga debatt.

Jag tror att jag måste påminna ledamoten om att konkurrenskraften i svenskt jordbruk också beror på vad man betalar för produkten. Vi har kunnat se högre avräkningspriser under den här perioden. Bonden måste ju ha betalt. Hela kedjan ska vara lönsam, men då måste också primärproduktionen vara lönsam.

Det ledamoten tar upp om beroenden och sårbarheter instämmer jag i. Det är väldigt sårbart. Vi har osunda beroenden, till exempel av dieseln, där vi inte på något sätt kan styra priset, och handelsgödseln, som vi till stor del har handlat där vi inte längre handlar.

Som ledamoten säger finns det många bra initiativ för att kunna producera egen gödsel. Men som ledamoten också säger är vi inte där än; det kommer att ta en liten stund.

Därför tillsatte vi en utredning i dag som handlar om livsmedelsberedskap. Den ska också titta på de beroenden och sårbarheter Sverige har. Det handlar inte bara om det man får betalt för produkterna. Det börjar med insatsvarorna för att man ska klara av dem. Här behöver vi bryta de osunda beroenden vi har, för de skapar en sårbarhet i svensk livsmedelsproduktion.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2021/22:449 om hundsmuggling och risken för rabies

Anf. 68 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Yasmine Eriksson har frågat mig om jag avser att verka för ett ökat fokus på den illegala införseln av hundar och hur jag ser på riskerna att få in rabies till Sverige.

Inledningsvis vill jag nämna att jag också ser mycket allvarligt på den ökning av illegalt insmugglade hundar som skedde under förra året. Det är olagligt att smuggla in djur till Sverige, och det är straffbart att köpa ett insmuglat djur.

Tyvärr är det dock inte helt enkelt att komma till rätta med problemet. Så länge det finns köpare för de illegalt införda hundarna finns också incitament att fortsätta att smuggla hundar. Försvinner marknaden och lönsamheten försvinner också incitamenten för smuggling.

Det bästa en blivande hundägare kan göra är därför att köpa en hund som man är helt säker på har fötts upp och vuxit upp under goda förhållanden. Berörda myndigheter – Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt och Tullverket – arbetar med att sprida kunskap och information på olika sätt för att stödja potentiella hundköpare.

För att förstärka det myndighetsgemensamma samarbetet på det här området startade Statens jordbruksverk 2020 ett samverkansforum där SVA, Tullverket, Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna, de regionala smittskyddsläkarna och Arbetsmiljöverket är representerade.

Sverige har ett gott djurhälsoläge och är fritt från flera smittor, bland annat rabies. Detta vill vi såklart fortsätta att värna. Det är inte ovanligt att smuggelhundar har falska hälsointyg och saknar tillräckligt skydd mot

rabies. Rabies är en mycket allvarlig och dödlig sjukdom som kan drabba både djur och människor. För att förebygga smittspridning är rabiesvaccinering därför ett av de viktigaste kraven för att få föra in hundar i Sverige.

Den illegala handeln med hundar är ofta också förenad med allvarliga djurskyddsproblem. Hundar föds upp, hålls och transporteras under mycket dåliga förhållanden.

De senaste åren har Tullverkets resurser stärkts avsevärt. Myndighetens anslag har under perioden 2017–2021 ökat med 30 procent, vilket gjort att antalet anställda ökat med cirka 350 personer under samma period. De ytterligare höjningar som gjordes i och med riksdagens budgetbeslut för 2022 gör att Tullverket kan anställa ännu fler tulltjänstemän i syfte att bland annat upprätthålla gränsskyddet och förstärka myndighetens brottsbekämpande arbete.

Det är viktigt att frågan om hundsmuggling fortsätter att uppmärksammas, och jag följer utvecklingen noga.

Anf. 69 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag ställde den här interpellationen för att den illegala handeln med hundar tycks öka, vilket är oroande ur många aspekter. Vi vet att många av de hundar som smugglas in i Sverige utsätts för stort lidande och att även tikarna i valpfabriker lever under fruktansvärda förhållanden i en miljö som är långt från de djurskyddskrav vi ställer i Sverige.

Det tycks av allt att döma ha varit efter coronapandemins intåg som vi kunde se en mycket större efterfrågan på sällskapsdjur, inte minst hundar. Den stora efterfrågan har gjort att våra inhemska uppfödare har haft svårt att möta den – en situation som kriminella i både Sverige och andra länder utnyttjar till fullo.

Men detta har ett pris, och det är på hundarnas bekostnad. Inte sällan kommer de insmugglade hundarna från rena valpfabriker utomlands där hundarna lever under miserabla förhållanden och inte får den omsorg de behöver. Hundarna förvaras flera åt gången i trånga burar, och tikarna behandlas som kassakor med ett enda syfte: att producera så många valpar som möjligt på så kort tid som möjligt.

Det har även uppdagats fall där tikarnas stämband har förstörts för att de inte ska kunna skälla och därmed avslöja den kriminella verksamheten.

Valparna tas också alltför tidigt från sina mödrar och får resa gömda i trånga transporter utan att rastas och många gånger utan tillgång till mat och vatten.

Smugglarna lyckas alltför ofta ta sig in i Sverige med hundarna, antingen för att de inte har fastnat i någon kontroll eller för att de har lyckats ta sig igenom tullen med falska papper på hundarna.

I dag ställs krav på vaccinationsintyg, men när hundarna inte är vaccinerade som de ska finns en överhängande risk att de tar med sig sjukdomar såsom rabies. Förutom att de själva kan bli sjuka riskerar de att smitta andra djur och även människor. Det skulle vara förödande, för rabies är en dödlig sjukdom där man bara har ett par veckor kvar att leva om man blir smittad. Och som jag nämnde i interpellationen dör cirka 60 000 personer i världen av rabies varje år.

Även om Sverige i dag är förklarat rabiesfritt måste vi föra en daglig kamp för att låta det förbli så, framför allt eftersom vi vet att rabies finns i många av de länder som många av smuggelhundarna kommer från.

Hur ser statsrådet på rabiesfrågan? Jag förstår att hon liksom jag oroas, men finns det en beredskap för att hantera en eventuell smittspridning av rabies i Sverige?

Anf. 70 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag delar verkligen Yasmine Erikssons synpunkter på detta sätt att hantera djur. Det är ofta organiserad brottslighet som bedriver denna verksamhet och att hantera djur på detta sätt stämmer inte någonstans överens med vår svenska djurskyddslagstiftning.

Det stämmer inte heller överens med den djurskyddslagstiftning som EU har och nu kommer att skärpa. Här har Sverige varit väldigt pådrivande tillsammans med till exempel Danmark och Tyskland och jobbat hårt för att stärka djurskyddet i hela EU.

Att få in rabies eller andra smittor är inget önskvärt scenario. Vi har sluppit det länge, och det ska vi fortsätta göra. Det är just därför myndigheterna jobbar med informationsinsatser, och Tullverket har fått fler anställda för att kunna hitta detta direkt vid gräns.

Trots detta är det som Yasmine Eriksson säger. Det har kommit in hundar i Sverige. Enligt Jordbruksverkets siffror kom 462 hundar in förra året, och det var en ökning från året innan.

Detta är något vi följer och försöker åtgärda med hjälp av våra myndigheter. I en kampanj försöker vi tala om för människor att vi förstår att de längtar efter hund men att de måste ta ansvar och inte köpa en insmugglad hund. Längtan får inte vara så stark att man stöder kriminell verksamhet. Det är också hårda straff på det här. Straffskalan är hård och stärktes här i kammaren för inte så länge sedan.

Jag kan bara säga, fru talman, att det här är en fråga som regeringen jobbar med på olika sätt. Jag delar Yasmine Erikssons åsikt att detta är ett bedrövligt sätt att hantera ett djur på.

Anf. 71 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Om vi nu får in rabies i Sverige genom de ovaccinerade hundarna är det ofta veterinärer som blir de första att upptäcka att en hund är ovaccinerad eller kanske drabbad av viruset. I gårdagens djurskyddsdebatt hörde jag min riksdagskollega berätta om ett besök hon hade gjort på veterinärklinik, där de nu själva överväger om de ska vaccinera sig mot rabies på grund av den ökade risken.

Jag frågade i mitt förra inlägg om regeringen har beredskap för ett scenario där det pågår smittspridning av rabies. Finns det till exempel tillräckligt med lager av rabiesvaccin för att kunna skala upp vaccinationen, och skulle den i så fall kunna vara kostnadsfri för dem som arbetar med djur?

Om rabies nu påträffas hos ett djur som besöker veterinär har veterinären anmälningsskyldighet till Jordbruksverket. Däremot, om veterinären misstänker att det rör sig om en smuggelhund, gäller ingen anmälningsskyldighet till polis eller annan myndighet. Och många veterinärer har till och med känt sig hindrade att göra en anmälan på grund av tystnadsplikt eller för att de är rädda för att bryta mot dataskyddsförordningen GDPR.

Sverigedemokraterna vill se ett undantag i GDPR-förordningen för just detta ändamål, något som ministrarnas parti inte ställde sig bakom i gårdagens omröstning i riksdagen. Hur ser ministern på förslaget? För trots ett nej till undantag i GDPR-förordningen riktade vi ett tillkännagivande till regeringen om att möjliggöra för veterinärer att upprätta en anmälan om de fattar misstanke om smuggelbrott.

Hur ser ministern på detta? Kommer ministern att vara lyhörd för dessa veterinärer som ägnar sin vardag åt att hjälpa djur men som stöter på motstånd genom byråkrati och förordningar? Kommer ministern att underlätta för veterinärer att vara en del i arbetet för att få stopp på hundsmugglingen till Sverige? Om vi ska få bukt med denna brottslighet måste vi hitta dem som utför den och lagföra de kriminella.

Min förhoppning är att vi en dag ska bli kvitt den illegala hundsmugglingen. Ett problem som jag har stött på är när de hundvalpar som olovligt förts in eller ska föras in i Sverige ska säljas. Det sker ofta på e-handelsplatser. Där kan det vara svårt för en köpare att urskilja att det rör sig om en smuggelhund. Och om det ändå upptäcks kan det vara svårt att finna ut vem som verkligen ligger bakom en annons och vem som bär ansvaret för försäljningen. Därför behöver krav ställas vid annonsering av hundar, som säkerställer vem som är den faktiska säljaren. Om man upptäcker att det handlar om försäljning av smuggelhundar kan man väcka åtal. Är detta något som ministern kommer att arbeta för framöver?

Anf. 72 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Precis som ledamoten säger var den debatten i går, och jag har fått till mig att det har riktats tillkännagivanden. Dessa har jag inte hunnit hantera till i dag, men jag kommer naturligtvis att titta på dem så fort de kommer till departementet.

Vad gäller veterinärers möjligheter att anmäla smuggling finns det bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt. De gäller dock inte om veterinären är skyldig att lämna en uppgift enligt lag eller förordning. I djurskyddslagen finns en sådan skyldighet reglerad för veterinärer och andra personer som tillhör gruppen djurhälsopersonal. De ska anmäla till kontrollmyndigheterna om de finner anledning att anta att ett djur inte hålls eller sköts i enlighet med djurskyddslagen.

Däremot är det, precis som ledamoten säger, så att man inte kan anmäla enbart på misstanke om att ett djur har förts in i strid med införselreglerna. Den misstanken kan man inte anmäla. Men jag kommer naturligtvis att titta över riksdagens tillkännagivanden.

Regeringen har jobbat hårt och vill fortsätta att jobba hårt med djurskydd. Vi har lämnat över det som riksdagen debatterade i går. Även om det kom tre tillkännagivanden kommer den nya djurskyddslagen på förslag av regeringen. Djurskydd är något som regeringen verkligen vill stärka och har stärkt.

Anf. 73 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Som ministern beskriver pågår mycket arbete för att hantera riskerna med insmugglade hundar. Genom dessa insatser har troligtvis också antalet hundar som stoppats vid landsgränsen ökat.

År 2020 stoppades 294 hundar. Förra året var siffran inte 400 hundar, som ministern anförde, utan 523, varav 86 var i så dåligt skick att man var

tvungen att avliva dem på plats. 377 avvisades vid gränsen och nekades tillträde till Sverige. Tullverket säger själva att det är väldigt vanligt när de har nekat en transport att man ändå tar sig till Sverige via en annan rutt, mycket därför att Tullverket faktiskt inte anser sig ha tillräckliga resurser för att ha bemanning överallt där det skulle behövas.

Dessutom verkar de 523 stoppade hundarna förra året bara vara en bråkdel av alla hundar som förs in i Sverige. Länsstyrelsen Skåne gjorde under förra året stickprov av djurtransporterna för att få en bättre uppskattning av hur många hundar det faktiskt rör sig om. Deras uppskattning är att det görs 10 000–15 000 hundtransporter till Sverige varje år. Det är oerhört många.

Trots att satsningar gjorts på Tullverket räcker det med största sannolikhet inte, utan det är givet att vi behöver få till fler åtgärder än dem vi har i dag för att motarbeta de kriminella handlingarna mot djur. Till exempel skulle ett EU-gemensamt hundregister kunna upprättas. Är detta något som landsbygdsministern kommer att verka för?

Anf. 74 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Tack, Yasmine Eriksson, för ditt engagemang i dessa frågor!

Som jag inledde med vill jag förtydliga att vi har stärkt tullen för att vi ska ha fler tulltjänstemän och åtgärda all typ av smuggling redan vid gränsen. Vi har höjt straffen. Det är straffbart att smuggla eller köpa ett in-smugglat djur, och straffskalan för detta är böter eller fängelse i högst två år. Om brottet är grovt är det lägst sex månader och högst sex år. Det handlar alltså om stränga straff.

Myndigheterna har också samordnat sig för att kunna sprida den information som är viktig. Det handlar om ett köp- och säljförfarande där många längtar efter ett djur, men man måste också ta ansvar så att man inte på grund av sin längtan köper ett djur som har lidit på vägen därför att det har smugglats in i Sverige.

Det handlar alltså om flera saker som vi gör för att både stärka djurskyddet och se till att vi inte får in smittsamma sjukdomar till Sverige, till exempel rabies.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2021/22:445 om kulturministerns besök i Stockholms moské

Anf. 75 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jonas Andersson i Lingham har ställt frågor till mig om mitt besök i Stockholms moské i mars och vilka åtgärder jag avser att vidta mot islamism.

Låt mig börja med att anknyta till det jag sa i interpellationsdebatten den 8 april 2022 med Jonas Andersson. Stockholms moské ingår i det statsbidragsberättigade trossamfundet Förenade Islamiska Föreningar i Sverige (Fifs). Alla statsbidragsberättigade trossamfund ska följa de regler

som finns i lagen om stöd till trossamfund. Regeringen har inte fått indikationer på att Fifs bryter mot de regler som gäller för statsbidraget.

I min roll som kulturminister ingår det att besöka olika verksamheter för att bilda mig en uppfattning om vilka utmaningar som olika sektorer har. Jag har, som jag nämnde i vår förra debatt, träffat företrädare för judar, buddister, kristna och muslimer för att höra vilka möjligheter de har att utöva sin religion i Sverige och vilka utmaningar som de ser. Det är inte alltid så att vi är överens, men det är viktigt för mig att lyssna. Jag tror man blir en bättre politiker av att lyssna och att föra en dialog även med dem där man tycker olika.

Stockholms moské har ett välfungerande samarbete med Polismyndigheten. Jag förutsätter att om moskén och dess företrädare skulle vara ett nav för den våldsbejakande islamismen i Sverige så skulle Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ha vidtagit åtgärder. Det vet vi har hänt vid andra moskéer i Sverige, och jag har stor tilltro till rättsväsendets myndigheter.

Anf. 76 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka kulturministern för svaret på interpellationen här i dag. Det var i och för sig ett kortfattat svar på de frågor som jag ställde. Vissa frågor undvek ministern dessvärre att svara på.

Min fråga om vilka politiska frågor som avhandlades under besöket i Stockholms moské fick jag till exempel inget svar alls på. Det verkar också som att ministern i sitt interpellationssvar har missat vad jag frågat om i interpellationen.

Jag kan börja med att säga att jag inte i min interpellation har påstått att Stockholms moské är ett nav för våldsbejakande islamism, även om jag heller inte kan utesluta det. Däremot har jag påstått att moskén har koppling till annan islamism och då mer specifikt till det islamistiska nätverket Muslimska brödrskapet.

Islamism är alltid ett problem, inte bara när den är våldsbejakande. Jag hoppas verkligen att även kulturministern håller med om det. Det finns sammanslutningar och personer i Sverige som på den parlamentariska vägen vill införa islamisk särlagstiftning och liknande. Det ser vi inte minst i det nya Partiet Nyans som har fått viss medial uppmärksamhet på sistone.

Det kan handla om att man vill driva egna skolor och egna vårdinrättningar och ha olika typer av särlagstiftning. Vi ser nu hur det ropas på inskränkt yttrandefrihet, blasfemilagar och förbud mot koranbrännande efter påskhelgens korankravaller. Med islamism är det inte bara metoderna som är problemet, utan det är också slutmålet som man vill uppnå.

Fru talman! Kulturministern var nyligen på ett studiebesök i Stockholms moské. Jag finner det heller inte märkligt att man som ansvarig minister har dialog med trossamfund av olika inriktning eller träffar olika delar av civilsamhället. Det är helt rimligt, rent generellt.

Men självklart spelar det roll vilka samfund och vilka organisationer som man samverkar med och som man legitimerar. Stockholms moské har länge pekats ut för att vara kopplat just till det islamistiska nätverket Muslimska brödrskapet.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har beställt flera rapporter där just Stockholms moské pekas ut för de kopplingarna. En sådan rapport går under namnet *Muslimska Brödrskapet i Sverige*. Den är från 2016.

Jag tänker citera lite ur den. ”Stockholms moské vid Björns trädgård är i dag den mest kända MB institutionen i Sverige. Kanske kan den betraktas som ett huvudkontor för rörelsen. Här huserar en mängd olika organisationer som är knutna till MB. Genom åren har aktivisterna i moskén lyckats bygga upp en ”myndighetsstatus” där de konsulteras i frågor som rör islam och muslimer allmänhet.”

Det finns också en annan rapport som har beställts och finansierats av MSB som lyfter fram problematiken med Stockholms moské. Det gäller rapporten *Islamisk aktivism i en mångkulturell kontext: ideologisk kontinuitet eller förändring?*

Där skriver man om bland annat en person vid namn Mahmoud Aldebe som en person som har koppling till Muslimska brödrskapet genom Stockholms moské. Han är en tidigare centerpartistisk riksdagskandidat som gjort sig känd för väldigt raka påståenden i offentligheten om att införa islamisk särlagstiftning.

Det jag tänker nu är: Ser ministern något problem med att man är med och legitimerar och samverkar med moskéer som i rapporter beställda av svenska myndigheter pekas ut för att ha den här typen av kopplingar? Litar inte ministern på svenska myndigheter och de rapporter som man har beställt i det här fallet? Eller var det så att ministern inte hade koll på kopplingarna helt enkelt?

Anf. 77 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag tänker börja med att svara på det som Jonas Andersson avslutade med att fråga: om jag inte hade koll på utredningarna eller om jag kanske inte tog det till mig.

Där vill jag vara väldigt tydlig. Jag tänker också upprepa det jag sa inledningsvis. Stockholms moské ingår i det statsbidragsberättigade trossamfundet Fifs. Såvitt jag vet har inte regeringen fått signaler om att Fifs agerar i strid mot detta regelverk. Det måste vara det grundläggande när jag på lika sätt träffar olika trossamfund.

Jag kan också konstatera att jag inte är den första ministern som har besökt Stockholms moské. Det har Fredrik Reinfeldt, Göran Hägglund, Gustav Fridolin och min företrädare Alice Bah Kuhnke gjort. Listan kan göras lång. Varken dessa personer eller jag har besökt moskén för att förhandla politik med Muslimska brödrskapet.

Det kanske svarar på ledamotens fråga om vad vi pratade om. Det var absolut ett vanligt möte så som man har med trossamfund för att höra och lyssna om deras möjligheter och svårigheter. Jag har inte besökt moskén för någonting annat än det, även om Jonas Andersson verkar tro detta.

För mig som kulturminister är demokratifrågan närvarande i alla beslut jag fattar. Mitt arbete utgår från en grundmurad uppfattning om människans frihet att vara sig själv, leva som hon vill, tro på vad hon vill och älska vem hon vill.

Jag vill också vara väldigt tydlig mot Jonas Andersson. I Sverige råder religionsfrihet. Det står varje medborgare fritt att tillhöra trossamfund eller avstå från den rätten som hon behagar. Det är en mänsklig rättighet som

jag kommer att försvara till mitt sista andetag. Att medvetet blanda ihop korten för att försöka sätta en bild av att religiösa per automatik är extremister är inte annat än skamligt.

Socialdemokratiens idé om jämlikhet och jämställdhet står i skarp motsättning till islamismens idé om ett samhälle styrt av religiösa regler, något som Jonas Andersson inte verkar tro.

När det gäller skolor tog Jonas Andersson också upp skolor som drivs av islamister. Det vill jag också fånga upp och vara väldigt tydlig med. Vi socialdemokrater har länge velat reglera de religiösa friskolorna. Nyligen har regeringen remitterat ett förslag om ett etableringsstopp för konfessionella skolor. Vi vill ta tillbaka den demokratiska kontrollen över skolorna.

Anf. 78 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag får börja med att tacka kulturministern för svaret. Kulturministern nämnde inledningsvis att hon inte är den första regeringsmedlemmen som besöker den här moskén som har koppling till islamister. Det gör faktiskt inte någonting bättre, Jeanette Gustafsdotter, utan det gör det bara värre. Två fel gör inte ett rätt, som man brukar säga.

Låt mig också kommentera det där om vad som är skamligt. Det är inte jag som blandar bort korten här, utan kulturministern har faktiskt varit i moskén som har de här kopplingarna. Det som är skamligt är givetvis att regeringsföreträdare håller sig med det här och legitimerar den här typen av ideologiska inriktningar. Man legitimerar islamism, och det är det som är problemet.

Det är viktigt att klargöra vilka frågor som har diskuterats. Ministern har sagt här tidigare att det bara var ett helt vanligt möte och så vidare, som att det vore vilket möte som helst.

Men det har uppmärksammats en del på sociala medier, och moskén själv har skrivit om mötet. De har till exempel tagit upp att man har pratat om mediedrev mot muslimska organisationer och omhändertagande av barn med mera. Det är sådant man kan läsa om. Moskén har en Facebook-sida där de skriver både på svenska och på arabiska om besöket, och det är lite olika information beroende på om man läser den svenska eller den arabiska texten. I den arabiska delen framgår just det här med omhändertagande av barn, men det gör det inte i den svenska.

Med anledning av den desinformationskampanj som vi har sett riktad mot Sverige från islamistiska krafter gällande socialtjänsten – vilket det onekligen låter som att man har pratat om i någon mening – är det självklart viktigt att vi får reda på vad som faktiskt har sagts om detta. Jag utgår trots allt i det här fallet från att moskén ändå inte har hittat på att man skulle ha pratat om detta tillsammans med kulturministern.

När vi nu har sett de mycket våldsamma och obehagliga korankravaller som har drabbat många av våra svenska städer, inklusive området Skäggetorp i Linköpings kommun, där jag är bosatt, är det viktigare än någonsin att vi verkligen ser till att vi inte legitimerar de islamistiska krafterna. Det gäller även de rop på att vi ska införa olika typer av islamistiska blasfemilagrar som har haglat efteråt.

Jag skulle vilja veta om det stämmer att kulturministern tillsammans med moskén har diskuterat mediedrev mot muslimska organisationer och omhändertagande av barn. Det är givetvis av intresse att veta om man har

pratad om desinformationskampanjen tillsammans med en islamistkopplad moské.

Jag vill också fråga om ministern verkligen tycker att det är lämpligt att diskutera den här typen av frågor med islamistkopplade moskéer.

Anf. 79 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Att jag legitimerar extremism, som Jonas Andersson säger, vill jag börja med att bemöta. Det är en direkt lögn. Regeringen är och har varit tydlig i all kritik mot all form av extremism. Våldsbejakande islamism är ett problem, och regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att komma åt denna.

Jag tänkte återkomma till dem väldigt snart, men med risk för att jag annars kan uppfattas som otydlig när det gäller mina svar vill jag ändå koppla tillbaka till den fråga som Jonas Andersson ställde: Har vi diskuterat det ena eller det andra? Han hänvisar till en Facebooksida. Som Jonas Andersson vet finns det risk för att andra inte håller sig till vad som faktiskt är sanningen i det de skriver. Nej, vi har inte diskuterat det som Jonas Andersson pekar på.

Nästa gång uppmanar jag dig att besöka moskén och prata med dem på plats för att se vad som är sagt och vad som inte är sagt. Jag ser det som ytterst allvarligt att man pekar på att politikens besök är någonting som gör att det hela blir allvarligare, det vill säga att olika politiker har uppsökt ett trossamfund för att lyssna på möjligheter och svårigheter för just det trossamfundet, precis som när man träffar andra trossamfund.

Att folkvalda politiker gör studiebesök tycker jag är någonting som bara stärker vår demokrati, och ingenting annat. Då lyssnar man också på medborgarna. Jag uppmuntrar också Jonas Andersson att göra det.

Jag vill dock ta tillfället i akt att berätta vad vi har gjort så att vi inte blir beskyllda för att stödja extremism. För jag vill än en gång vara tydlig med detta: Det gör inte regeringen, och det gör inte Socialdemokraterna.

År 2017 gav regeringen bland annat Brå i uppdrag att inrätta ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism, CVE. Det inrättades den 1 januari 2018.

Regeringen har fem fokusområden för sitt förebyggande arbete. CVE är det första och det viktigaste av dessa. Det krävs nationell samordning för att både kunna stödja kommunerna och stödja och samordna alla aktörer som behöver vara på samma bana för att vi ska kunna pressa tillbaka alla former av våldsbejakande extremism. Det är ett omfattande arbete som jag är stolt över.

När jag ändå håller på att säga vad vi har gjort: Som Jonas Andersson vet har det tagits fram en utredning, och det pågår arbete med en proposition just nu för att komma åt eventuella felaktiga stöd som delas ut till trossamfund eller delar av civilsamhället som inte är demokratiska. Vi hoppas kunna lägga fram det som lagförslag, det vill säga som en proposition, före valet.

Anf. 80 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Till att börja med vill jag säga till kulturministern att jag gärna besöker trossamfund och att jag har gjort det många gånger. Men till skillnad från ministern tänker jag inte besöka några trossamfund med

kopplingar till islamism. Det har jag aldrig gjort, och det har jag inte heller för avsikt att göra.

Det är intressant att vi nu får höra från Jeanette Gustafsdotter att hon och moskén har helt olika uppfattningar om vad man ska ha pratat om i denna islamistkopplade miljö. Här sägs det att man inte har pratat om till exempel desinformationskampanjen om omhändertagande av barn och liknande. Men det säger moskén att man har gjort. Det finns alltså olika uppfattningar om det här, och det tycker jag är en intressant del.

Jag tycker också att det är svårt att neka till att det är företrädare för det islamistiska nätverket Muslimska brödraskapet som ministern och den socialdemokratiska regeringen har träffat under besöket. Jag syftar då inte bara på kopplingar som moskén har enligt utomstående, enligt forskare och enligt rapporter beställda av MSB, utan personer som ministern själv träffade under besöket och syns på bild med därifrån har tidigare själva berättat i medierna att man har de här kopplingarna.

I en artikel i Dagens ETC från juni 2013 säger imamen Mahmoud Khalfi: Ja, det är ingen hemlighet att vi har kopplingar till brödraskapet. Vi väljer det som riktning. Men det är inte så att vi får direktiv från Marocko eller Egypten om vad vi ska göra. Vi är en självständig organisation i Sverige. Det som är fel är att brödraskapet har svartmålat som terrorister i medierna.

När nu företrädare som ministern har träffat själva berättar att man har de här kopplingarna undrar jag hur ministern ser på detta. Hon förnekade här tidigare att hon skulle ha träffat Muslimska brödraskapet, men personer som hon uppenbarligen har träffat säger ju själva att de har den här kopplingen. Hur går det ihop, Jeanette Gustafsdotter?

Anf. 81 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jonas Andersson säger att han gärna besöker trossamfund men att han inte tänker besöka moskén. Det tycker jag är väldigt tråkigt, för då skulle han kunna ställa den här frågan och kanske också ta del av just det här trossamfundets värderingar på olika sätt.

Att göra kopplingar mellan att jag besöker moskén och att jag skulle stödja islamism eller Muslimska brödraskapet är faktiskt att göra konspiratoriska kopplingar, och sådana kopplingar görs bara i konspiratoriska forum – och tydligen också i Jonas Anderssons huvud. Så är alltså inte fallet.

Låt mig få avsluta denna debatt med ett tydligt budskap: Vi måste kunna göra två saker samtidigt. Vi måste med kraft bekämpa våldsbejakande extremism, oavsett om den är politisk eller religiös. Regeringen har presenterat en rad insatser inom detta område, och inom mitt område handlar det främst om att inga skattemedel ska gå till organisationer som motverkar de värden som vårt land bygger på. Jag tror att det är en klok politik att bekämpa våldsbejakande islamism och samtidigt ha en dialog med den del av det muslimska civilsamhället som lever upp till de krav som ställs.

Sverige är en välmående demokrati där flera olika religioner får plats och kan samexistera. Det är jag stolt över.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

§ 16 Svar på interpellation 2021/22:453 om regeringens relation till islamistiska organisationer

Anf. 82 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Pontus Andersson har frågat mig om min och regeringens syn på organisationer med koppling till Muslimska brödraskapet.

Låt mig inleda med att slå fast att jag och regeringen är motståndare till all form av extremism, oavsett om den är politiskt eller religiöst motiverad. Inte en skattekrona ska gå till antidemokratiska organisationer.

Den socialdemokratiska regeringen är på intet sätt allierad med islamistiska organisationer. Den islamistiska ideologin om en stat styrd utifrån religiösa skrifter står i stark kontrast mot den socialdemokratiska ideologin om ett jämlikt samhälle.

Det demokrativillkor som i dag finns ska nu skärpas, detta för att ytterligare förtydliga dagens regelverk och även för att kunna vägra tidigare bidragsberättigade organisationer statsbidrag ifall det skulle bryta mot principerna att ge dem stöd.

Regeringen planerar därför att lämna en proposition till riksdagen före valet, där nya demokrativillkor för stöd till trossamfundet och det övriga civilsamhället presenteras. Det är angeläget att få förtydligade, rättssäkra och enhetliga demokrativillkor på plats. Vi behöver se till att myndigheter och organisationer som fördelar stöd till civilsamhället har välfungerande verktyg för att förhindra att medel går till verksamheter som inte är förenliga med samhällets grundläggande värderingar.

Anf. 83 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jo, det är sedan länge känt att Socialdemokraterna har en stark relation till islamistiska rörelser. Detta uppenbarade sig kanske som tydligast när partiet valde in Omar Mustafa i partistyrelsen, en plats som han sedan fick lämna när hans tidigare historia uppmärksammades, det vill säga att han under sin tid som ordförande för Islamiska Förbundet bjudit in antisemitiska talare. Efter sitt avsked från Socialdemokraterna tog han i stället steget in i Ibn Rushd.

Doktor Magnus Norells rapport *Muslimska Brödraskapet i Sverige*, som skrevs på uppdrag av MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, pekar framför allt ut fyra organisationer som Muslimska brödraskapet startat i Sverige. Dessa är Islamic Relief, Islamiska Förbundet i Sverige, Sveriges Unga Muslimer och tidigare nämnda Ibn Rushd. Gemensamt för dessa organisationer är inte bara att de arbetar för att söka olika typer av kommunala och statliga bidrag och att de stöder samma inriktning av islam utan också att samma personer flyttar sig mellan topppositioner inom dessa organisationer.

Eftersom kommunala och statliga bidrag fortsätter att betalas ut till organisationer med kopplingar till Muslimska brödraskapet och regeringen inte agerar i frågan är regeringens relation till de nämnda organisationerna ständigt aktuell.

På lokal nivå ser vi samma tendenser som nationellt. När Socialdemokraterna exempelvis skulle valta i Helsingborgs moské inför valet 2018 tilläts inte deras kvinnliga riksdagsledamot att sitta bland männen. Föreningen har haft Anas Khalifa som föreläsare under tiden han var verksam inom salafismen och hade så sent som i februari Partiet Nyans lokala tales-

person som föreläsare i moskén. Trots vetenskapen om detta finns toppar från Socialdemokraterna på plats och både invigningstalar och tar första spadtaget för en moské vars finansiering är oklar, detta så sent som den 26 mars i år.

Sedan 2010 har åtminstone två terrordåd med koppling till islamism genomförts i Sverige. Under inbördeskriget i Syrien begick svenska medborgare krigsbrott, och ytterligare en dömdes för ett terrorattentat i Bryssel. Samtidigt var Sverige det land som hade flest IS-resenärer per capita i hela västvärlden.

Problemen med islamism har alltså varit kända sedan länge, men trots detta fortsätter utbetalningarna till extrema organisationer. Och trots vetenskapen om tidigare nämnda saker på både nationell och lokal nivå fortsätter Socialdemokraterna att betala ut bidrag till organisationer med kopplingar till Muslimska brödraskapet. De fortsätter att bevilja bygglov och ge tillstånd för böneutrop trots extrema kopplingar, vilket gör att organisationerna i fråga på så sätt legitimeras.

Mot bakgrund av detta vill jag därför åter ställa frågan till kulturministern: Är ministern och regeringen beredda att ompröva sin syn på organisationer med kopplingar till Muslimska brödraskapet?

Anf. 84 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja fortsätta där Pontus Andersson slutade. Det är ett väldigt aktuellt ämne som min kollega lyfter här i dag. Jag var själv uppe och debatterade lite om islamism med kulturministern tidigare.

Jag tänkte komma in lite på de korankravaller som vi sett i Sverige och som härjade vårt land under påskhelgen. Hela stadsdelar har slagits sönder, bilar har bränts upp och stenkastning mot polisen har förekommit där hela familjer har deltagit. Detta skedde bland annat i min hemkommun Linköping, i stadsdelen Skäggetorp. Jag besökte själv Skäggetorp kort efter detta tillsammans med bland annat Jimmie Åkesson.

Detta är en situation som Socialdemokraternas politik under väldigt lång tid lagt grunden för. Man har bedrivit en extrem splittringspolitik och en extremt ansvarslös migrationspolitik som möjliggjort att vi har fått och byggt in dessa spänningar i det svenska samhället.

Nu var det en person som ville bränna upp en bok, i det här fallet Koranen. Den är förvisso helig för många muslimer, men vi har ju ändå yttrandefrihet i Sverige. Nu ser vi att människor i en rad olika stadsdelar runt om i Sverige – i Linköping, Norrköping, Örebro och så vidare – är beredda att gå till full attack och försöka mörda våra poliser, slå sönder hela stadsdelar och bränna upp bilar. Det är där vi är nu, med den politik som Socialdemokraterna har fört.

När vi nu har sett de här våldsamma korankravallerna runt om i Sverige, och när vi också har sett att ropen haglar efter olika blasfemilagar och inskränkta möjligheter att demonstrera, kan vi konstatera att vi har ett problem. Detta hotar vår svenska yttrandefrihet, kulturministern.

Det jag undrar är: Vad kommer kulturministern att göra inom ramen för sitt uppdrag för att säkerställa att svensk yttrandefrihet ska råda i hela Sverige utan undantag?

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Anf. 85 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag vill börja med att svara på Jonas Anderssons inlägg. Det Jonas Andersson pekar på som inträffade under påskhelgen, det vill säga upproret som leddes av extremister, är fullständigt oacceptabelt. Det har den socialdemokratiska regeringen påpekat ett flertal gånger, och jag gör det gärna igen: Det som skedde där – våldet, attacken, upproret – är fullständigt oacceptabelt.

Det handlar inte om yttrandefrihet. Här tycker jag att Jonas Andersson blandar ihop korten. Det handlar om någonting som vi absolut aldrig stått bakom. Det är extremism, och det är någonting som vi gång på gång har varit väldigt tydliga med är oacceptabelt.

Jag tänkte gå tillbaka till att svara Pontus Andersson nu eftersom det är Pontus som har ställt just denna interpellation. Jonas Andersson och jag diskuterade under den förra interpellationsdebatten några av de frågor som Jonas Andersson tog upp.

Pontus, du nämnde som ett av dina exempel Mustafa som var riksdagsledamot. Som du också säkert vet lämnade han Socialdemokraterna för snart tio år sedan. Jag tycker att man ska sopa rent framför egen dörr innan man börjar anklaga andra partier för kopplingar till extrema miljöer.

När vi nu ändå har ämnet uppe är min fråga till ledamoten: Är Sverigedemokraterna beredda att göra upp med sina nutida kopplingar till extremistiska organisationer? Så sent som i november förra året hade Sverigedemokraterna en tjänsteman i partikansliet i riksdagen, i den här byggnaden, som var medlem i en vit makt-organisation. I april 2021, för mindre än ett år sedan, blev en av era kommunpolitiker i Uppsala chefredaktör för en tidning med koppling till högerextremism, och så sent som för en månad sedan hade ni en riksdagsledamot som spred rysk propaganda för att legitimera det fruktansvärda anfallskrig som rasar i Ukraina. Här kan vi prata om antidemokratisk verksamhet i er egen riksdagsgrupp.

Pontus Andersson tog också upp att vi socialdemokrater delar ut stöd, som Pontus Andersson anser är felaktiga, i olika kommuner och regioner. Här vill jag verkligen betona att regeringen inte kan och inte ska styra kommuners och regioners bidragsgivning. Det kommunala självstyret innebär att kommuner och regioner själva väljer hur deras bidragsgivning ska se ut. Det vi kan göra är att erbjuda stöd i arbetet, och det har vi också gjort. Bland annat har vi tagit fram en vägledning för handläggare som Demokrativillkorsutredningen tog fram som en del i sitt utredningsarbete. Jag kan rekommendera Pontus Andersson att läsa den.

Jag kan också än en gång slå fast: Nej, socialdemokratin och Muslimska bröderskaskapet samarbetar inte. Det är någonting som finns i Pontus Anderssons huvud och som inte stämmer överens med sanningen.

Anf. 86 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag måste nog ändå ge en liten påminnelse om tilltalet i kammaren.

Enligt svensk parlamentarisk sed riktar talaren formellt sitt anförande direkt till talmannen och därigenom indirekt till kammarens ledamöter. Enkelt uttryckt innebär detta att ledamöterna i riksdagen talar *om* varandra och inte *till* varandra. Ledamöterna talar till talmannen och berättar för hen vad de tycker i olika frågor. En ledamot som i en debatt talar om en annan talare genom att bemöta ett argument bör använda talarens för- och efter-

namn. Detta innebär att direkta tilltal mellan talarna – att till exempel säga du eller ni till varandra – inte ska förekomma.

Prot. 2021/22:105
29 april

Anf. 87 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack för upplysningen!

Kulturministern kommer med ett antal anklagelser om personer i mitt parti som har extremistiska kopplingar. Såvitt jag vet är de inte kvar i mitt parti längre. Det kanske är det som skiljer mitt och kulturministerns parti åt, att vi gör upp med de kopplingar som har funnits. Kulturministern fortsätter av förklarliga skäl att förneka Socialdemokraternas kopplingar till islamism, och det kan jag förstå att kulturministern vill göra.

Ministern sa i sitt första anförande att den islamistiska ideologin om en stat styrd utifrån religiösa skrifter står i stark kontrast mot den socialdemokratiska ideologin om ett jämställt samhälle.

Okej, men då kan man fråga sig: Varför valde Socialdemokraterna in en islamist i sin partistyrelse? Varför sitter en person för Socialdemokraterna i riksdagen som har deltagit i demonstrationer med koppling till Hamas? Varför kallade Stefan Löfven islamistiska al-Fatah för ”kära systerparti”? Varför besöker kulturministern Stockholms moské och samtalar med en person som uttryckligen har sagt att han har kopplingar till Muslimska brödraskapet? Om man nu strävar efter ett jämställt samhälle, varför invigningstalar Socialdemokraterna vid en moské som inte låtit deras egen riksdagsledamot sitta bland männen i moskén? Varför har Socialdemokraterna på kommunal nivå aldrig röstat nej till ett moskébygge där skurstater varit finansiärer? Varför vill Socialdemokraterna fortfarande att islamister ska få bedriva skolverksamhet? Varför röstade Socialdemokraterna så sent som i går nej till att förbjuda kusinäktenskap? Varför har Socialdemokraterna aldrig röstat nej till att stoppa utbetalning av bidrag till Ibn Rushd trots deras kopplingar till Muslimska brödraskapet?

Fru talman! Det blir nästan lite av en parodi om jag fortsätter så här – för jag kan hålla på hur länge som helst. Det är uppenbart att även om kulturministern menar att islamismen står i stark kontrast till den socialdemokratiska ideologin får vi hela tiden se nya kopplingar och nya anpassningar. Det blir väldigt svårt att ta Socialdemokraterna på allvar i de här frågorna.

Visst, kulturministern kan fortsätta att neka till de här kopplingarna och tillsätta nya utredningar eller införa nya demokrativillkor, men inte en enda gång har Socialdemokraterna exempelvis stoppat utbetalningar till Ibn Rushd, trots att MSB i mer än en rapport har pekat på kopplingarna till extrem islamism. Detta behöver inte utredas mer. Fakta finns på bordet. Fakta finns här.

Varför ska man lita på att någonting ska hända nu? Förstår inte kulturministern att både vi i oppositionen och de som lyssnar på den här debatten har svårt att ta kulturministerns ord på allvar?

Anf. 88 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag får tacka kulturministern för svaret här tidigare. Jag frågade ju några saker angående de korankravaller som vi har sett i Sverige och som har skakat vårt land efter att Socialdemokraterna har fått genomdriva sin extrema migrationspolitik som har lett fram till att vi har fått de här spänningarna i vårt samhälle.

Svar på
interpellationer

Jag tänkte fortsätta med, när det gäller yttrandefrihetsfrågan, någonting som jag läste på Regeringskansliets hemsida. På Jeanette Gustafsdotters sida kan man läsa följande: "Yttrandefriheten är demokratins hörnsten och måste värnas. Hot och hat mot det fria ordet är oacceptabelt och konstens frihet ska försvaras i varje stund."

Det låter ju bra, tycker jag. Men jag undrar, apropå korankravallerna: Hur kommer ministern nu att arbeta för att säkra svensk yttrandefrihet när vi ser att den är hotad av islamistiska krafter? Hela barnfamiljer hade nästan som familjeaktivitet att stå och kasta sten på polisen. Det blev över hundra skadade poliser. Det är rena mordförsöken på våra poliser som vi har sett. Vi har sett att man har satt bilar i brand och förstört hela stadsdelar. Man förstör både för de andra, laglydiga, människorna som bor i de här stadsdelarna och för alla oss som bor i Sverige.

Nu om någonsin är det väldigt viktigt att kulturministern ser till att verkligen stärka yttrandefriheten, när vi nu ser det här islamistiska hotet mot den.

Därför undrar jag, och jag vill jättegärna ha svar på min fråga: Hur kommer ministern att arbeta för att säkerställa att svensk yttrandefrihet ska råda i hela Sverige utan undantag?

Anf. 89 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag vill börja med att be om ursäkt för att jag bröt mot reglerna, vilket fru talmannen påpekade. Jag blev så engagerad i debatten att jag tappade bort mig. Det vill jag alltså verkligen börja med att be om ursäkt för. Det här är så pass viktiga frågor att jag tappade bort mig lite.

Pontus Andersson pekade än en gång på före detta riksdagsledamöter och tog det som exempel. Det var tio år sedan den ledamoten lämnade det socialdemokratiska partiet och slutade som riksdagsledamot. Jag tycker att vi lämnar det därhän. De exempel som jag tog upp och som Pontus Andersson också hänvisade till i sitt anförande var dock från närtid.

Låt oss gå till den fråga som Pontus Andersson hade vad gäller skolor. Jag vill förtydliga att vi socialdemokrater länge har velat reglera de religiösa friskolorna. Nyligen har regeringen remitterat ett förslag om etableringsstopp för konfessionella skolor, och vi vill ta tillbaka den demokratiska kontrollen över skolorna.

Jag vill också svara på det som Pontus Andersson tog upp angående Ibn Rushd. Jag vill vara väldigt tydlig med att regeringen inte ska ha synpunkter på beslut som en enskild kommun fattar inom sitt kompetensområde. Jag har också noterat att det beslut som socialnämnden i Göteborg har fattat om att neka Ibn Rushd bidrag har överklagats av Ibn Rushd till förvaltningsrätten. Jag välkomnar att frågan prövas i domstol. Det är precis så det ska gå till enligt den demokratiska ordningen.

Jonas Andersson ställde en fråga om vad jag ska göra för att komma till rätta med eventuella hot mot yttrandefriheten med hänvisning till de kravaller som inträffade under påskhelgen. Jag vill än en gång betona att det våld och det upplopp som följde under den helgen var fullständigt oacceptabelt. Det är något som vi absolut inte accepterar.

När det gäller yttrandefriheten och vad vi ska göra för att stärka den vill jag upplysa om att vi har världens starkaste yttrandefrihet. Jag är ju medierättsjurist i grunden. Tryckfrihetsförordningen, som kom redan 1766, gör att vi har världens starkaste yttrandefrihet. Vi har dessutom

yttrandefrihetsgrundlagen och regeringsformen. Jag känner mig därför trygg med att vi har en stark yttrandefrihet. Det som hände under påskhelgen handlade inte om yttrandefrihet; det var något helt annat.

All form av extremism, oavsett om den är politiskt eller religiöst motiverad, är ett problem och ska med kraft bekämpas. De krafter som med våld eller fredligt arbetar för att bygga upp ett parallellsamhälle ska motverkas. I Sverige gäller svenska lagar, och där har vi världens starkaste yttrandefrihet.

Anf. 90 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag vill göra en rättelse till kulturministern. Jag har inte sagt att Omar Mustafa satt i riksdagen för Socialdemokraterna, utan han satt i partistyrelsen. Den platsen fick han under tiden då han var ordförande för Islamiska Förbundet. Efter det gick han till Ibn Rushd.

Kulturministern verkade vilja få kopplingarna till att vara något slags konspirationsteorier. I debatten med Jonas Andersson benämnde hon det som konspiratoriska forum. Men de kopplingar som finns står det om i MSB:s rapport *Muslimska brödraskapet i Sverige*. Det här är en svensk myndighet och inget konspiratoriskt forum. Deras ord bör man ta på allvar.

Jag tror inte att kulturministern och jag kommer så mycket längre än så här. Låt mig ändå göra en liten sammanfattning.

Kulturministern inledde debatten med att konstatera att regeringen är motståndare till all form av extremism. Trots det springer en nuvarande riksdagsledamot på demonstrationer med Hamaskopplingar. En annan invigningstalar hos föreningar som bjudit in salafister.

Kulturministern sa sedan att inte en skattekrona ska gå till antidemokratiska organisationer. Trots det får islamister fortsätta driva skolor i detta nu, och föreningar som enligt MSB har kopplingar till Muslimska brödraskapet får fortsatt bidrag.

Jag menar därför att kulturministern inte är trovärdig i dessa frågor.

Anf. 91 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Tack, Pontus Andersson, för rättelsen inledningsvis!

När det gäller besök på Stockholms moské vill jag än en gång betona att det var ett besök av flera i trossamfund. Det gör man som kulturminister, och det tänker jag fortsätta med. För att förtydliga det hela: Det var inte ett besök hos Muslimska brödraskapet.

Låt mig avslutningsvis också vara tydlig. Statsminister Magdalena Andersson har gett alla statsråd i uppdrag att vända på varje sten för att bekämpa brottsligheten. I min roll som kulturminister innebär det exempelvis att fortsätta arbetet med demokrativillkoren. Inte en krona ska gå till våldsbejakande extremister eller antidemokratiska rörelser. Därför är det viktigt att få rättssäkra och välfungerande demokrativillkor på plats.

Samtidigt behöver jag tydligt poängtera att de absolut flesta svenskar som har muslimsk kulturell bakgrund inte har några problem med att vara muslimer och vara laglydiga svenska medborgare. Det finns ingen motställning mellan att vara muslim och att vara demokrat, oavsett vad Sverigedemokraterna insinuerar.

Prot. 2021/22:105
29 april

Svar på
interpellationer

Regeringen arbetar för att på olika sätt motverka de strömningar, oavsett om de är religiösa eller politiska, som vill bygga upp parallella samhällen. En politisk islam som vill omstörta samhället har ingen plats i Socialdemokraternas Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 april

2021/22:468 Trafiksituationen till följd av Förbifart Stockholm

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:469 Plastpåskatten

av *Angelica Lundberg* (SD)

till finansminister Mikael Damberg (S)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 april

2021/22:1510 Synkontroller vid körkortsförnyelse

av *Emma Hult* (MP)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1511 Sveriges deltagande i framtidskonferensen

av *Jessika Roswall* (M)

till statsrådet Hans Dahlgren (S)

2021/22:1512 Situationen i Afghanistan

av *Tony Haddou* (V)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1513 Insatser för att stärka migrän- och huvudvärksvården

av *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1514 Branden i Hargeisa

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2021/22:1515 Insatser för att motverka alkoholrelaterade fosterskador

av *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 15 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 41 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 77 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Svar på interpellation 2021/22:400 om åtgärder mot ungdomsrånare	2
Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 ELLEN JUNTTI (M)	3
Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 ELLEN JUNTTI (M)	5
Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 6 ELLEN JUNTTI (M)	7
Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
§ 7 Svar på interpellation 2021/22:437 om Danmarks åtgärder mot gängkriminaliteten	8
Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 9 PONTUS ANDERSSON (SD)	9
Anf. 10 ELLEN JUNTTI (M)	11
Anf. 11 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 12 PONTUS ANDERSSON (SD)	13
Anf. 13 ELLEN JUNTTI (M)	13
Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 15 PONTUS ANDERSSON (SD)	15
Anf. 16 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
§ 8 Svar på interpellation 2021/22:436 om mottagandet av kvotflyktingar.....	16
Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	16
Anf. 18 LUDVIG ASPLING (SD).....	16
Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	17
Anf. 20 LUDVIG ASPLING (SD).....	18
Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	19
Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD).....	20
Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	20
§ 9 Svar på interpellation 2021/22:446 om utrikes födda kvinnors etablering.....	21
Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	21
Anf. 25 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	22

Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	22
Anf. 27 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	22
Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	23
Anf. 29 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	23
Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	24

§ 10 Svar på interpellation 2021/22:417 om forskning och

etikprövning 24

Anf. 31 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	24
Anf. 32 BORIANA ÅBERG (M).....	25
Anf. 33 TREDJE VICE TALMANNEN	26
Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	26
Anf. 35 BORIANA ÅBERG (M).....	27
Anf. 36 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	28
Anf. 37 BORIANA ÅBERG (M).....	29
Anf. 38 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	29

§ 11 Svar på interpellationerna 2021/22:429, 430 och 461 om

vargstammen i Sverige 30

Anf. 39 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	30
Anf. 40 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	31
Anf. 41 LARS BECKMAN (M).....	32
Anf. 42 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	33
Anf. 43 BORIANA ÅBERG (M).....	34
Anf. 44 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	35
Anf. 45 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	35
Anf. 46 LARS BECKMAN (M).....	36
Anf. 47 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	38
Anf. 48 BORIANA ÅBERG (M).....	38
Anf. 49 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	39
Anf. 50 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	40
Anf. 51 LARS BECKMAN (M).....	40
Anf. 52 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	41
Anf. 53 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	41

§ 12 Svar på interpellation 2021/22:432 om Klimatpolitiska

rådets granskningsrapport..... 42

Anf. 54 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	42
Anf. 55 JENS HOLM (V)	43
Anf. 56 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	44
Anf. 57 JENS HOLM (V)	45
Anf. 58 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	46
Anf. 59 JENS HOLM (V)	47
Anf. 60 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	48

§ 13 Svar på interpellation 2021/22:433 om priset på insatsvaror och jordbrukets lönsamhet	48
Anf. 61 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	48
Anf. 62 STAFFAN EKLÖF (SD)	49
Anf. 63 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	51
Anf. 64 STAFFAN EKLÖF (SD)	51
Anf. 65 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	52
Anf. 66 STAFFAN EKLÖF (SD)	53
Anf. 67 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	54
§ 14 Svar på interpellation 2021/22:449 om hundsmuggling och risken för rabies	54
Anf. 68 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	54
Anf. 69 YASMINE ERIKSSON (SD)	55
Anf. 70 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	56
Anf. 71 YASMINE ERIKSSON (SD)	56
Anf. 72 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	57
Anf. 73 YASMINE ERIKSSON (SD)	57
Anf. 74 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	58
§ 15 Svar på interpellation 2021/22:445 om kulturministrarnas besök i Stockholms moské.....	58
Anf. 75 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	58
Anf. 76 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	59
Anf. 77 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	60
Anf. 78 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	61
Anf. 79 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	62
Anf. 80 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	62
Anf. 81 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	63
§ 16 Svar på interpellation 2021/22:453 om regeringens relation till islamistiska organisationer.....	64
Anf. 82 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	64
Anf. 83 PONTUS ANDERSSON (SD)	64
Anf. 84 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	65
Anf. 85 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	66
Anf. 86 TREDJE VICE TALMANNEN.....	66
Anf. 87 PONTUS ANDERSSON (SD)	67
Anf. 88 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	67
Anf. 89 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	68
Anf. 90 PONTUS ANDERSSON (SD)	69
Anf. 91 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	69
§ 17 Anmälan om interpellationer	70
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	70

